

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
REKREASYON YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜREŞ ORGANİZASYONLARINDAKİ KRİZ YÖNETİMLERİNİN GÜREŞÇİ ÖZELLİKLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

FARUK AKKOYUN

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. CÜNEYT TAŞKIN

EDİRNE 2024

Tezin Adı: Güreş Organizasyonlarındaki Kriz Yönetimlerinin Güreşçi Özelliklerine Göre Değerlendirilmesi

Hazırlayan: Faruk AKKOYUN

ÖZET

Bu çalışmada, güreş ile uğraşan sporcuların güreş organizasyonlarında doğabilecek krizlerin yönetilmesiyle ilgili bakış açılarının demografik özelliklerine göre değişip değişmediğinin belirlenebilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç ile Abdullah Çalışkan tarafından geliştirilen “Kriz Yönetimi Ölçeği” çeşitli spor kulüplerinden rastgele seçilmiş 189 güreşçiye uygulanmıştır. Ölçeğin sonuçları SPSS 26 paket programı analiz edilmiştir. Verilerin frekans ve yüzde gibi tanımlayıcı istatistikleri gösterilmiş, ölçeğe ait her bir alt boyutun betimleyici istatistikleri çıkartılarak yorumlanmıştır. Toplanan verilere yapılan normallik testleri sonucu verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir; bu sebeple bağımsız değişkenlerin karşılaştırılmasında non-parametrik istatistiksel testlerden Mann Whitney-U Testi ve Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır, anlamlı farklılık bulunan sonuçlarda, farkın kaynağının etki değeri Rosenthal formülü ile hesaplanmıştır. Ayrıca verilerin güvenilirliği Cronbach Alfa katsayıları hesaplanarak kontrol edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, güreşçilerin kriz yönetimini benimsediği ve güreş organizasyonlarında yönetim kademelerinde görev alacak kişilerin güreş sporu ile uğraşmış kişiler olması gerektiği, mesleki deneyimin arttığında kriz yönetiminin daha tecrübeli yapıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güreş, Organizasyon, Kriz Yönetimi

Name of thesis: Evaluation of Crisis Management in Wrestling Organizations According to Wrestler Characteristics

Author of thesis: Faruk AKKOYUN

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine whether the perspectives of athletes involved in wrestling regarding the management of crises that may arise in wrestling organizations vary according to their demographic characteristics. For this purpose, the "Crisis Management Scale" developed by Abdullah Çalışkan was applied to 189 randomly selected wrestlers from various sports clubs. The results of the scale were analyzed using the SPSS 26 package program. Descriptive statistics of the data such as frequency and percentage were shown, and descriptive statistics of each sub-dimension of the scale were extracted and interpreted. As a result of the normality tests performed on the collected data, it was determined that the data did not show a normal distribution; For this reason, Mann Whitney-U Test and Kruskal Wallis Test, which are non-parametric statistical tests, were applied to compare independent variables. In the results where there was a significant difference, the effect value of the source of the difference was calculated with the Rosenthal formula. Additionally, the reliability of the data was checked by calculating Cronbach's Alpha coefficients. According to the results obtained, it was concluded that the wrestlers adopted crisis management and that the people who will take part in management positions in wrestling organizations should be people who have dealt with wrestling sports, and that crisis management becomes more experienced when professional experience increases.

Key Words: Wrestling, Organization, Crisis Management

ÖNSÖZ

Tezimi hazırlama süreci boyunca bana bilgisi ve tecrübesi ile destek olan değerli danışman hocam Doç. Dr. Cüneyt Taşkın’a teşekkür ederim.

Bu zor zamanlarda her zaman yanımda olan aileme sonsuz şükranlarımı sunar ve teşekkür ederim.

Faruk AKKOYUN

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM.....	3
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	3
1.1. Güreş Olgusu	3
1.1.1. Güreşin Tarihsel Gelişimi.....	7
1.1.2. Güreşin Kuralları	11
1.1.2.1. Prensip	12
1.1.2.2. Tuş	13
1.1.2.3. Teknik Üstünlük	13
1.1.2.4. Genel Yasaklar.....	14
1.1.3. Güreşte Kullanılan Malzemeler	15
1.1.3.1. Kıyafet	15
1.1.3.2. Müsabaka Mayosu.....	15
1.1.3.3. Kıyafette Bulunan Reklam	16
1.1.3.4. Kulak Koruyucuları.....	16
1.1.3.5. Ayakkabılar.....	16
1.1.4. Güreş Organizasyonları.....	17
1.1.5. Güreş Stilleri.....	19
1.1.5.1. Olimpik Stil.....	19
1.1.5.2. Serbest Stil.....	19
1.1.5.3. Grekoromen Stil.....	19
1.1.5.4. Geleneksel Stil.....	20

1.1.5.4.1. Aba Güreşi.....	20
1.1.5.4.2. Şalvar Güreşi.....	20
1.1.5.4.3. Karakucak Güreşi.....	21
1.1.5.4.4. Yağlı Güreş.....	21
1.2. Kriz.....	22
1.2.1. Kriz Yönetimi.....	29
1.2.2. Krize Sebep Olan Faktörler.....	31
1.2.2.1. İç-Örgütsel Faktörler.....	31
1.2.2.2. Dış-Çevresel Faktörler.....	32
1.2.3. Kriz Yönetiminin Özellikleri.....	32
1.2.4. Kriz Yönetimi Süreci.....	33
1.2.5. Kriz Yönetimi Yaklaşımları.....	35
1.3. Elit Sporcu Karakteristik Özellikleri.....	36
1.3.1. Spor Branşına Has Karakteristik Özellikler.....	39
1.3.2. Güreşçilerin Karakteristik Özellikleri.....	45
II.BÖLÜM.....	53
YÖNTEM.....	53
2.1 Araştırmanın Modeli.....	53
2.2 Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	53
2.2.1 Araştırma Grubu (Örneklem) Özellikleri.....	54
2.3. Veri Toplama Araçları.....	58
2.4. Veri Analizi.....	61
III. BÖLÜM.....	62
BULGULAR.....	62
TARTIŞMA ve SONUÇ.....	69
KAYNAKÇA.....	77
EKLER.....	83
Ek. 1. Kriz Yönetimi Ölçeği.....	83
Ek. 2. Etik Kurul Onayı.....	84

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırma Grubunun Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	54
Tablo 2. Uyum İndeksleri ve Normal Değerleri.....	59
Tablo 3. Kriz Yönetimi Ölçeğinin Güvenirlik Katsayıları.....	60
Tablo 4. Normallik Testi Sonuçları (Skewness ve Kurtosis Değerleri).....	61
Tablo 5. Kriz Öncesi Alt Boyutu Maddeleri Betimsel İstatistiği.....	62
Tablo 6. Kriz Esnası Alt Boyutu Maddeleri Betimsel İstatistiği.....	63
Tablo 7. Kriz Sonrası Alt Boyutu Maddeleri Betimsel İstatistiği.....	64
Tablo 8. Bağımsız Değişkenlere Uygulanan İstatistiksel Testler	65
Tablo 9. Cinsiyete Göre Mann Whitney-U Testi	65
Tablo 10. En İyi Başarı Derecesine Göre Mann Whitney-U Testi.....	66
Tablo 11. Ekonomik Gelir Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi.....	67
Tablo 12. Güreşle Uğraşma Yılı Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi.....	68

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Araştırma Grubu Cinsiyet Dağılımı	55
Şekil 2. Araştırma Grubuna Ait Yaş Dağılımı.....	55
Şekil 3. Araştırma Grubu Güreş Kategorisi.....	56
Şekil 4. Araştırma Grubuna Ait Ekonomik Gelir Dağılımı.....	56
Şekil 5. Araştırma Grubuna Ait Güreşle Uğraşma Yılı Dağılımı.....	57
Şekil 6. Araştırma Grubuna Ait En İyi Derece Dağılımı.....	57
Şekil 7. Doğrulayıcı Faktör Analiz Diyagramı.....	60

KISALTMALAR LİSTESİ

AGFI, GFI	Mutlak Uyum İndeksleri
KYÖ	Kriz Yönetimi Ölçeği
DFA	Doğrulayıcı Faktör Analizi
FILA	Uluslararası Amatör Güreş Federasyonu
TİCİ	Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı
TGF	Türkiye Güreş Federasyonu
UWW	United World Wrestling
RMSEA	Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü
X²/SD	Ki-Kare / Serbestlik Değeri

GİRİŞ

Güreş, tarihi kökleriyle insanlık tarihinde derin izler bırakmış hem spor hem de kültürel bir değer taşıyan disiplinlerden biridir. Bu bağlamda, günümüzde güreş organizasyonları, sadece sporun bir gösteri alanı olmanın ötesinde, birçok yönden toplumsal, kültürel ve ekonomik etkileri olan önemli etkinliklerdir. Güreş organizasyonları, yalnızca sporcuların mücadeleleri üzerine odaklanan etkinlikler değildir; aynı zamanda yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde önemli birer kültürel etkinlik ve birleştirici bir güç olma özelliği taşırlar. Bu organizasyonlar, katılımcılar, taraftarlar, medya ve sponsorlar arasında karmaşık bir etkileşim ağı oluşturarak, toplumların kimlik ve kültürel değerleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Güreş organizasyonlarında kriz yönetimi konusu, spor dünyasının dinamik yapısında kritik bir öneme sahiptir. Her organizasyon, beklenmeyen durumlarla karşılaşabilir ve bu durumlar, organizasyonun itibarı, güvenilirliği ve devamlılığı üzerinde derin etkilere sahip olabilir. Spor organizasyonları, büyük bir izleyici kitlesine, sporcuların performansına ve organizasyonun genel başarısına yönelik yüksek beklentilerle doludur. Ancak, beklenmedik durumlar her zaman kapıda bekler ve organizasyonları aniden etkileyebilir (Henson, 2015; Cestou, 2020). Hava koşulları, sağlık sorunları, güvenlik ihlalleri, lojistik aksaklıklar veya iletişim eksiklikleri gibi pek çok faktör, güreş organizasyonlarında potansiyel krizleri tetikleyebilir. Güreş, toplumun çeşitli alanlarına dokunan ve geniş bir etki yaratan önemli bir fenomendir. Güreşin alt amaçları arasında sadece egzersiz yapma veya rekabet etme amacını aşarak, kültürel etkileşimi artırma, davranışsal ilişkileri geliştirme, bireylerin zamanını etkin kullanma ve toplum genelinde sporun yayılmasına katkı sağlama gibi bir dizi önemli rol üstlenmektedir (Yetim, 2000).

Kriz yönetimi, organizasyonların beklenmedik durumlar karşısında hazırlıklı olmalarını ve bu durumlarla etkili bir şekilde başa çıkmalarını sağlayan kritik bir süreçtir. Güreş organizasyonlarında, küresel pazar dalgalanmaları, teknolojik değişimler veya rekabetçi baskılar gibi bir dizi faktör, kriz durumlarına yol açabilir.

Bu durumlar, organizasyonların itibarını, operasyonlarını ve gelecekteki sürdürülebilirliklerini etkileyebilir. Kriz yönetimi, sadece mevcut durumları ele almakla kalmaz, aynı zamanda organizasyonları gelecekteki krizlere karşı hazırlıklı kılmak için stratejiler geliştirme üzerine odaklanır. Bu tez, düzenlenen güreş organizasyonlarının kriz anlarında organizasyonların esnekliklerini ve dirençlerini artırmaya yönelik güreşçi gözünden bir bakış açısı sunarak, güreş organizasyonlarının gelişimine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

I. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Güreş Olgusu

Güreş, tarihin ilk çağlarından bu yana yapılan sporlardan biridir ve binlerce yıl boyunca hayatta kalma ve savaşma becerilerini geliştirmek için kullanılmıştır. İlk insan yaratılışından bu yana, güreşe dayalı mücadeleler, farklı kültürlerde ve zamanlarda görülmüştür. Günümüze kadar varlığını sürdüren bu spor, yalnızca bedensel gücü değil aynı zamanda teknik bilgiyi de gerektirir. Bu mücadeleler, farklı medeniyetlerin oluşmasına ve çeşitli bedensel ve kültürel faaliyetlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. İnsanlar, hayatta kalmak için diğer canlılara karşı mücadele etmek zorunda kaldıklarında, kendi vücut ağırlıklarını ve kas güçlerini kullanarak güreş sanatını yaratmışlardır (İnal, 2000).

Sportif etkinlikler, bir kültürü tamamlayan faktörler arasında bulunur bulunduğu çevrenin özelliklerine göre şekillenir (Karahüseyinoğlu, 2008). Bu nedenle, her milletin mazisinden süzülen, toplumsal yapı ve yaşam tarzından meydana gelen çeşitli spor kültürleri oluşur ve coğrafi özellikleri de kısmen yansıtabilir. (Şahin, 2011).

Güreş, kurallara uygun olarak iki sporcu arasında tek kişilik müsabaka şeklinde gerçekleşen bir spor dalıdır. Güreş sanatı, antik çağlardan beri birçok ulusta bilinmektedir. Özellikle Yunanistan'da yaygın olan güreş, antik Olimpiyat Oyunları'nın düzenli bir ögesi olmuştur. Yunanistan, İtalya, Japonya, Türkiye, İran, Afganistan, Rusya, Özbekistan, Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan, Kazakistan ve diğer birçok ülkede farklı türlerde milli güreşler bulunmaktadır. Modern güreşin temel kuralları, 18. ve 19. yüzyılın başlarında Avrupa'da birkaç ülkede geliştirilmiştir (Bahodirovich, 2022).

Uluslararası Amatör Güreş Federasyonu (FILA), güreşi; iki kişinin belli ebatlardaki minderde hiçbir alet kullanmadan, belirli talimatlara uygun bir şekilde kuvvet, zekâ, teknik ve becerilerini kullanarak birbirlerini yenmek için mücadele ettikleri bir spor olarak tanımlamaktadır.

Güreş sporu, teknik becerilerin birleştirilmesiyle fiziksel gücün verimli bir şekilde kullanıldığı bir spor dalıdır. Vahşi hayvanların mücadelelerinden ilham alan bu spor, zamanla farklı kültürlerde değişik kurallarla düzenlenen bir dal haline gelmiştir. Güreş, insanlık tarihi kadar eski olduğundan, mitoloji ve efsanelerde sıklıkla anlatılmıştır ve pek çok tarihi metinde de yer almaktadır. Türk toplumunun zengin geleneksel kültür yelpazesi içinde önemli bir yeri olan geleneksel Türk sporları, oluşum süreci asırlar öncesine kadar uzanan ve uzun seneler süren kültürel pratiklerden süzülerek gelmiştir (Karahüseyinoğlu, 2008). Türklerin yaşam şeklini, doğuştan gelen niteliklerini ve bulundukları coğrafi bölgenin niteliklerine ışık tutan sporlar, yarışma, iyi vakit geçirme ve rekreasyonel hedefler bulundurabilen ayrıca milli ve dini ayinleri de içeren (Güven, 1992) spor faaliyetleri olarak tanımlanabilir.

Güreş, günümüze kadar bazıları korunarak varlıklarını sürdüren ve uluslararası sporlar arasında bulunan, bazıları ulusal ya da bölgesel seviyede kalmış, kimileri ise unutulmuş kaybolmuş geleneksel sporlar arasında en önemlilerinden biridir (Karahüseyinoğlu, 2008; İmamoğlu, Taşmektepligil ve Türkmen, 1997). Güreş, Türk kültüründe ve spor tarihinde önemli bir yeri olan ve halk arasında "Ata Spor" olarak da kabul gören bir spordur (Atabeyoğlu, 2000; Başaran, 1989; Bayraktar ve Tozoğlu, 2015). Güreş, toplumumuzda sosyokültürel açıdan önemli işlevler üstlenerek her zaman büyük bir ilgi görmüştür. Geleneksel ve modern biçimleriyle devam eden güreş, dünya çapında birçok ulusun kültürel özelliklerini ifade etmektedir (Akkurt, 2008). Türkler arasında en önemli ve en eski sporlardan biri olarak kabul edilen güreş, tarihi açıdan da büyük bir öneme sahiptir. Güreş, Türklerin zengin geleneklerinin ayrılmaz bir parçasıdır ve tarih boyunca Türklerin hayatlarında önemli bir yer tutmuştur (Güven, 1992).

Güreş, dünya genelinde farklı kültürlerin tarihinde iz bırakan ve olimpiyatların başlangıcından beri var olan bir spor dalıdır. Fiziksel güç, dayanıklılık, teknik beceriler ve zekanın birleştiği bu spor dalında, yetenek ve vücut fizyonomisi başarı için kritik öneme sahiptir. Güreş sporunun başarısı, sadece teknik ve fiziksel güç kullanımıyla değil aynı zamanda kazanma isteği, metanet, çabuk karar verme, mücadele etme isteği, bilimsel antrenman programlarına uyum, sağlıklı beslenme, deneyimli olmak ve zihinsel sağlamlık gibi faktörlerin birleşimiyle elde edilir. Bu nedenle, güreş sporunun ehli kişilerce icra edildiği koşullarda, başarı için bu bileşenlerin hepsi önem taşır (İnal, 2013).

Türkler güreşi ibadet olarak görürler ve güreş meydanı, onlar için ibadet yeri ve er meydanıdır (Nadiem, 1968; Türkmen, 2014). Türk toplumunda güreş, sosyal hayatın neredeyse her alanında yer almıştır. Toylar, merasimler, bayramlar, şenlikler, panayırılar gibi kutlamalarda, hatta cenaze ve yas gibi törenlerde bile görülürdü. Güreş, Türk kültüründe önemli bir yer tutar (Kahraman, 1995), (Akkurt, 2008; Öngel, 2001).

Güreş, hayırseverlik amaçlı düzenlenen organizasyonlarda camiler, hastaneler ve mekteplerin de aralarında olduğu kurumlara yardım etmek için kullanılmıştır. Ayrıca, güreş tekkeleri olarak bilinen kulüplerde ve şehir meydanlarından küçük köy meydanlarına kadar çok yaygın bir şekilde icra edilmiştir. Güreş, sosyokültürel birçok işleve sahip olmasıyla birlikte toplumda birleştirici bir rol oynamıştır.

Globalleşme adı verilen değişimler geçtiğimiz yüzyılda toplumların gelenekleri, yaşam tarzları ve birçok diğer şeyi etkiledi. Bu nedenle güreş de bazı değişikliklere uğramış ve modern dünyanın gereksinimlerine uygun hale getirilmiştir. Bu nedenle, güreş de bazı değişikliklere uğramış ve modern dünyanın ihtiyaçlarına uygun hale getirilmiştir.

Son yıllarda, modern sporlar yaygınlaştıkça, birçok geleneksel spor yok olmuş veya yok olma tehdidiyle karşılaşmıştır (Linaza, Moran ve O'Connor, 2013).

Bununla birlikte, Türklerin günlük hayatının bir parçası olan ve köklü bir geçmişe sahip olan güreş sporu da günümüzde işlevinin çoğunu -belki de tamamını- kaybetmiştir. Bu nedenle, güreş kültürüne ait geleneklerin birçoğu artık tedavülden kalkmıştır. Güreş, Türk kültür tarihinde önemli bir yere sahip olan ferdi sporlardan biridir. Milattan önce 200'lü yıllarda Çin kaynaklarına göre güreş, taslama işaretiyle gösterilmiş ve Yen-Çi şehrinde yapılmıştır. Kuçak kentinde ise yeni senenin başlangıcında at, deve ve boğa güreşleri düzenlenmiştir (Radloff, 1956). Ayrıca, Kaşgarlı Mahmut'un Divan-ı Lügat-it Türk'te "çalış" ve "çelme" kelimeleri ile güreşin tanımını yaptığı bilinmektedir.

Güreş sporu, Türk kültüründe uzun yıllardır varlığını sürdürmüştür. Osmanlı İmparatorluğu'nun hüküm sürdüğü dönemlerde, birçok ilde güreş dergahları kurulmuş ve bu spor, kocaman kentlerden küçük kasabalara kadar yaygın hale gelmiştir. Günümüzde ise, geleneksel Türk güreşleri beş farklı türde icra edilmektedir: yağlı güreş, şalvar güreşi, karakucak güreşi, bayrak güreşi ve aba güreşi. Aba güreşi, Hatay ve Gaziantep şehirlerinde, ayrıca Kırım, Özbekistan ve Türkmenistan'da icra edilmektedir. Karakucak güreşi ise Batı Anadolu hariç Türkiye'nin her bölgesinde icra edilirken, bayrak güreşi ve şalvar güreşi ülkemizde Kahramanmaraş'ta ve Kırgızistan ile Türkmenistan'da daha yaygındır. Bunun yanı sıra, Kazakistan ve Moğolistan'da da şalvar güreşine benzeyen bir güreş türü mevcuttur.

Türkiye'nin diğer bölgelerinin aksine yağlı güreş, Orta ve Doğu Anadolu'da yaygın değildir. Davul ve zurna eşliğinde yapılması, Türk kültürünün önemli bir parçasıdır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde, İstanbul'da "Pehlivan Demir Tekkesi" ve "Pehlivan Şuca Tekkesi", Manisa'da "Güreşçiler Tekkesi", Edirne'de "Şeyh Celalettin Tekkesi" gibi 57 güreş tekkesi bulunmaktaydı.

Pehlivan Şuca Tekkesi'nde 1570'li yıllarda 630 sporcunun eş zamanlı antrenman yaptığı Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinde kaydedilmiştir (Kahraman, 1989). Bu kadar sayıda sporcu barındıran kulüpler günümüz Türkiye'sinde bulunmamakta ve Avrupa'da da pek görülmemektedir.

1.1.1 Güreşin Tarihsel Gelişimi

Güreş, güç ve strateji oyunudur. Bu iki seçkin meziyetin bir araya geldiği insanlar, büyük başarılar elde edebilirler. İki rakip sporcunun, belli kurallar çerçevesinde, hiçbir ekipman veya gereç kullanmadan, belli bir süre ve alanda, tüm bedensel ve zihinsel güçlerini kullanarak birbirlerini sırt üstü yere indirmeye veya teknik üstünlük sağlamaya çalıştığı bir mücadeledir. (İnan, 2013)

Tabiat ve güce bağlı tipik özellikleriyle pehlivanlığı yüzyıllar boyunca başlarının üzerinde tutmuş olan Orta Asya'daki Türklerde güreş, okçuluk ve binicilik sporlarıyla birlikte savunma teknikleri olarak başarı sağlamıştır. Çıkan anlaşmazlıkların karşılıklı olarak boş bir alana çıkarılan pehlivanların güreşmeleri sonucunda kazananın tarafın istediği biçimde çözümleme yoluna itilmesi, savaş yapmak istemeyen Türklerin aralarındaki anlaşmazlıkları çözme yöntemlerinden biri olmuştur. M.S. 800'lerde İran'da hizmet veren Türk askerleri, küreş/körüş/köreş ismini verdikleri serbest güreşi bu topraklara taşımıştır. Bu güreş türü ve buna benzeyen türler, Türklerin İslam dünyasında etkili olmalarından sonra yaygınlaşmıştır. Bu güreş tarzı, bir güreşçinin sırtının kısa bir süreliğine dahi olsa yere değmesiyle, yani tuş olmasıyla sona erer. Moğol istilasından sonra, güreş Moğolların baskısıyla İran'ın ulusal sporu haline geldi ve günümüze kadar birçok ulusun tutkuyla sahip çıktığı bir spor dalı olarak kalmıştır.

Türkler, Büyük Göç'ten önce toplumsal yapılarında "totemizm" in etkilerini taşıyorlardı. Bu toplumsal yapıda, doğaya ve tabiat güçlerine tapınmanın yanı sıra serbest terbiye ve hür düşünceye de değer veriliyordu. Bu kültürel özellikler, Türklerin kuvvete ve doğaya tutkun karakterlerinin şekillenmesinde etkili oldu. Asırlar boyunca pehlivanlık kültürü, bu tutkulu ve güçlü karakteristik özelliklerin bir sonucu olarak Türklerin önemli bir spor dalı haline geldi.

Tarihi kaynaklar, İslamiyet öncesi dönemde Türklerin geniş kitlelerinin güreş sporuyla ilgilendiğini göstermektedir. Ölen yiğitlerin silahlarıyla birlikte gömüldüğü

ve kabirleri çevresinde 9 gün 9 gece boyunca güreş müsabakaları tertip edildiği söylenmektedir. Ayrıca yiğitlerin ölümünün seni devriyesinde de üç gün üç gecelik güreş müsabakaları yapıldığı söylenir. Bazı kaynaklar, Türklerin yaşantısının tabiatla savaşmakla geçtiğini ve M.Ö. 3000 yılından bu yana güreş yaptığını iddia eder. Çin kaynaklarına göre, güreşin taslama işaretiyle gösterildiği ve M.Ö. 2. yüzyıldan itibaren Han döneminde güreşle ilgili bilgilerin yer aldığı ifade edilmektedir. Yine Türkistan'ın (Yen-Çi) kasabasında güreşin yapıldığı ve yeni bir senenin başladığı gün zırhlanmış yiğitlerin savaştığı, Türkistan'ın (Kuça) kasabasında ise öküz, at ve deve güreşlerinin düzenlendiği belirtilmektedir. Eski Türklerin yılbaşı ise hem dini hem de bilimsel olarak önemli bir gün olup, Miladi ve Hicri yıl başlarına ek olarak (9 Mart-M. 22 Mart) gününe denk gelir. Bugün doğanın canlanmasıyla birlikte Türk toplumunun da sevindiği ve bu sevinci açık havada bayram yaparak kutladığı ifade edilmektedir.

"Nevruz-Yenigün" olarak bilinen bugün de Anadolu'da ve Türklerin hayat sürdüğü diğer bölgelerde hala devam eden bir gelenek olarak, kırlarda yemekler yenmekte ve spor müsabakaları yapılmaktadır. Eski Türklerin, sadece yılbaşı bayramlarında değil, aynı zamanda evlenme törenlerinde ve şenliklerde de güreştikleri söylenmektedir. Hakanların da aralarında bulundukları "Kırk Yiğit" olarak bilinen seçkin savaşçılar, kendi aralarında veya başka ulusların güreşçileriyle mücadele etmişlerdir. Güreş, Türklerin tarihin ilk dönemlerinden bu yana milli sporu olarak varlığını sürdürmektedir. Önceki Türk toplumlarında güreş, günümüzde Anadolu'nun farklı bölgelerinde düğünlerde ve bayramlarda yapıldığı gibi bir gelenektir. Güreş, Türklerin toplumsal yaşamlarında öyle bir yere sahip olmuştur ki, bazı yabancı araştırmacılar bile bu durumu fark etmekten kendilerini alamamıştır.

Türkler, güreşi diğer spor dallarının önünde tutarak özel bir önem vermişlerdir. Binicilik ve atıcılık gibi diğer sporlarla birlikte "Pujila" adı verilen bir boks çeşidi ile ve atlı cirit oyunları ile da oldukça becerikli olan Türkler, güreşi adeta bir temel spor ve terbiye verici bir aktivite olarak kabul etmişlerdir. Orta Asya'daki Türkler arasında, güreşin yanı sıra okçuluk ve binicilik de popüler spor dalları arasındadır.

Güreş, antik Yunan dönemine kadar uzanan köklü bir spor dalıdır. İlk defa İ.Ö. 704'teki 18. Olimpiyat Oyunları programında yer almıştır. Grekoromen stilde ilk resmi organizasyonu 1896 Atina Olimpiyatları'nda gerçekleşmiştir. Serbest stil ise 1904 St. Louis Olimpiyatları'nda resmi olarak bir spor dalı olarak kabul edilmiştir. Uluslararası Amatör Güreş Federasyonu, 1912'de kurulmuştur ve o tarihten sonra güreş, Olimpiyat oyunlarının vazgeçilmez bir dalı haline gelmiştir. Dünya ve Avrupa şampiyonalarında, birçok ülkeden genç güreşçiler, adlarını altın harflerle spor tarihine yazdırmak ve şampiyon olabilmek adına büyük çaba harcamaktadır.

Güreş sporunun doğuşu, insanların doğayla ve diğer insanlarla mücadele ederken bedenlerini güçlendirmek ve savunmaya hazır olmak için girişimlerine dayanmaktadır. Alet kullanmadan yapılan bir faaliyet olarak değerlendirilen güreş, vücudun sürekli hücumla hazır olmasını sağlamak için düzenli bir çalışmaya dayanır ve nesiller arasında uygulama yoluyla aktarılır. Güreş, düzenli mücadeleler sayesinde savunma tekniği olarak da gelişim göstermiştir.

Güreş sporunun yaygınlaşması, M.Ö. 7 ya da 8. yüzyıla kadar uzanan bir tarihe sahiptir. Antik Yunan medeniyeti, güreşi en popüler sportlardan biri haline getirmiştir. Cimnastik öğretiminin bir parçası olarak görülen güreş, antik Olimpiyat Oyunları'nın en önemli disiplinlerinden biriydi. Güreşçiler, Palaestra adı verilen bir bölgede bedenlerini yağlayarak ve ince kum ile sıvayarak güreşirdi. Rakipler isim çekilerek belirlenir ve güreş, bir rakibin 3 kez yere düşürülmesi veya sırtının yere getirilmesiyle neticelenirdi (Alpman, 2001).

Güreş, esasen pentathlonun (disk atma, kısa mesafe koşusu, güreş, uzun atlama ve cirit atmadan oluşan, tarihteki en mükemmel bileşik yarışma olarak kabul edilen spor etkinliği) sonuncu yarışması olarak yapılmaktaydı. Bu yarışma, gücü, dayanıklılığı, hızı, beceriyi ve diğer unsurları tek bir sporda birleştirerek bireyin fiziksel ve fizyolojik üstünlüğünü zorunlu kılmaktaydı. Günümüzde ise tek başına bir spor dalı olarak yapılan güreş, hala pentatlonun önemli bir parçası olarak değerlendirilmektedir.

Osmanlılar, Anadolu'da hükmettiği dönemde Doğu Roma İmparatorluğu'nun güreş tarzıyla tanıştılar. Ancak, kendi aralarında benimsemediler. İlk dönem padişahlarından I. Beyazid, II. Mehmed, I. Selim, IV. Murad, II. Mahmud ve Abdülaziz gibi isimler güreş sporuna ayrıca önem verdiler ve bu da sporun yaygınlaşmasını ve gelişmesini sağladı. Pehlivan bölükleri, ordu örgütlerince geliştirildi ve beyler, paşalar çiftliklerinde pehlivan beslediler. Osmanlı Türkleri 'nde güreş tekkeleri, günümüzdeki spor kulübü karşılığına gelir ve şeyhler başkanlığında talebe olarak isimlendirilen sporcular tarafından gerçekleştirilirdi. İstanbul'daki en büyük ve merkezi güreş tekkesi, Zeyrek'te kurulmuştu.

Bu tekkeler, ciddi çalışmalar sonucunda güreşi hobi haline getiren sporcuların ileri düzeyde teknik ekipman ve yetenekler kazanmasını sağlamıştı. Tekkelerin yanı sıra sporcular ve başkanları için aylık ve yemek vakfiyeleri mevcuttu ve ayrıca birer imaretleri bulunuyordu. Bu imaretler, isteyen halk, seyirciler ve turistler tarafından ücretsiz olarak kullanılabilirdi. Tüm bu vakfiyeler, o dönemin Beylerbeyleri, paşaları, vezirleri, ayanları ve hakanları tarafından yüz binlerce altın bağışıyla finanse edilmiştir.

Cumhuriyetin ilanından sonra, Türkiye Güreş Federasyonu 1923'te Ahmet Fetgeri'nin başkanlığında kuruldu. Macaristan'dan Raul Peter ve Finlandiya'dan Onni Pellinen, Grekoromen güreş antrenörü olarak Türkiye'ye getirilerek genç güreşçilerimiz çalıştırılmaya başlandı. Güreşçilerimiz, modern güreşteki ilk yabancı müsabakalarına 1924 Paris Olimpiyatları'nda katılarak başladılar.

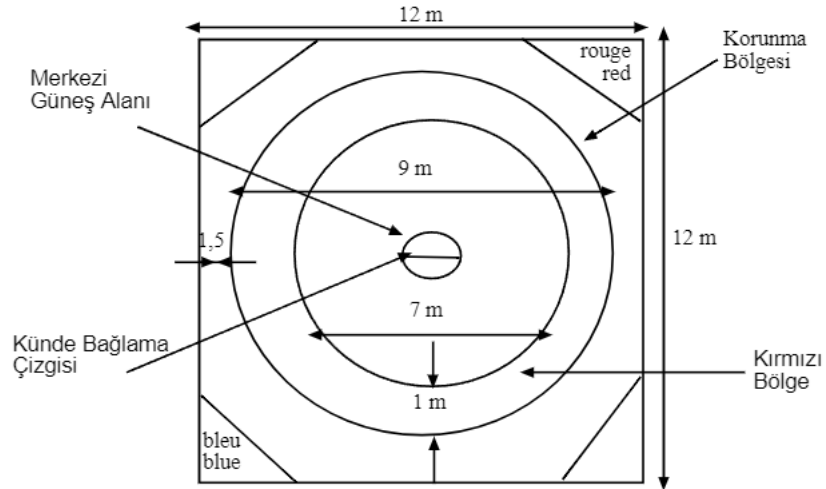
Türkiye Güreş Federasyonu, Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ) çatısı altında 1922 yılında kurulmuştur. Federasyon, 1923 yılında FILA (Fédération Internationale des Lutttes Associées) üyeliğine kabul edilerek Türk güreşinin uluslararası arenadaki temsilcisi olmuştur.

İlk kez 1927 yılında Budapeşte'de düzenlenen Avrupa Şampiyonası'na Türk güreşçileri katılmıştır. Günümüzde çağdaş olimpik sporların sevilen dallarından biri

olan güreş, FILA (Uluslararası Güreş Federasyonu) çatısı altında faaliyet göstermeye devam etmektedir.

1.1.2. Güreşin Kuralları

FILA tarafından belirlenen standartlara göre, güreş müsabakaları için kullanılan minderler 9 metre çapında olmalıdır ve aynı kalınlıkta bir koruma bölgesi ile çevrelenmelidir. Olimpiyat Oyunları ve dünya şampiyonaları gibi uluslararası turnuvalarda sadece bu tip minderler kullanılmalıdır. Ancak, yeni olmaları gerekmez. Isınma ve antrenman minderleri de aynı kalitede olmalıdır. Müsabakanın başlangıç noktası, minderin ortasında yer alan 1 metre çapındaki kırmızı bantla belirlenir. Farklı kısımları belirlemek için şu terimler kullanılır; (kural kitapçığı)

- Minderin merkezinde 1 metre çapında bir daire bulunur.
- Merkezi güreş alanı olarak bilinen bölge, 7 metre çapındadır ve kırmızı bantla çevrilidir.
- Kırmızı bantın her iki tarafında, koruma bölgesi olarak adlandırılan 1,50 metre genişliğinde bir alan bulunur.

Büyük organizasyonlarda kullanılacak minderler, platformun yüksekliği 1,10 metreyi aşmamalı ve kenarlarına direk/sopa vb çakmak veya şerit geçirmek yasaktır. Minder bir platform üzerine konulmuşsa, koruma alanı iki metreyi geçmemeli ve platformun kenarları zemine 45 derecelik açı yapacak biçimde kurulmalıdır. Koruma alanı, minderden farklı bir renkte olmalıdır. Minderin merkezinde 1 metre çapında merkezi daire bulunurken, etrafı kırmızı bantlı 7 metre çapındaki iç kesim "Merkezi Güreş Alanı" olarak adlandırılır. 1 metre genişliğindeki kırmızı bant "Kırmızı Bölge" olarak bilinir ve koruma bölgesi 1,50 metre genişliğindedir. Mindere yakın döşemeler yumuşak bir malzeme ile kaplanmalıdır. Minder, her seans öncesinde temizlenmeli ve mikroplardan arındırılmalıdır. Ayrıca minder üzerindeki branda açılır ve temizlik yapılır.

Minder, merkezinde 1 metre çapında bir daire ve çevresinde 10 cm genişliğinde bir bantla çevrilmiştir. Bu dairenin ortasında, daireyi ikiye bölen 8 cm kalınlığında bir çizgi yer alır. Başlama bölgesini belirtmek için bu çizginin rengi kırmızıdır. Ayrıca minderın karşılıklı iki köşesi, güreşçilerin mayo renklerini yansıtan kırmızı ve mavi olarak işaretlenmelidir. Minderin konulacağı alan yeterince geniş olmalı ve müsabakanın normal gidişatına izin vermelidir (Atabeyoğlu, 2000).

1.1.2.1. Prensip

Güreşçinin kazandığı pozitif puanlar, klasmanını belirlemek için kullanılacaktır.

1.1.2.2. Tuş

Müsabakanın kurallarına göre, savunma güreşçisi mindere her iki omuzu da temas edecek biçimde kontrol edildiğinde, orta hakem tuşu kontrol edebileceği kadar süreyle tutar ve bu durum tuş olarak kabul edilir. Ancak minderın kenarındaki tuşun geçerli olabilmesi için müsabıkın omuzları minderın kırmızı bölgesine temas etmeli

ve başı korunma alanına dokunmamalıdır. Korunma alanında oluşan bir tuş ise geçersiz sayılır.

İhlal veya faullü oyun yaparken, güreşçi rakibi tarafından mindere iki omuzu değecek şekilde kontrol edilirse, bu tuş geçerli kabul edilir.

Tuşun geçerli olabilmesi için minder amirinin onayı gereklidir ve orta hakemin tuşu tam olarak kontrol edebileceği kadar süreyle tutulmalıdır. Eğer orta hakem tuşu göremezse, sayı hakemi ve minder gözlemcisi mutabakat sağlamalıdır.

Tuşun tespiti ve geçerliliği için güreşçinin kesintisiz olarak tuş durumunda kontrol edilmesi gerekir. Bu demek oluyor ki, güreşçinin iki omuzunun mindere değmesi ve bu pozisyonda kısa bir süre kalması gereklidir. Ayrıca, minderden kesilmemesi de önemlidir. Hakem maçı durdurmak ve tuşu vermek için düdüğünü çalacaktır. Herhangi bir tuş pozisyonu için, orta hakem ve sayı hakeminin onayının ardından minder amirinin de onayı gereklidir. Eğer minder amiri tuş pozisyonunu onaylarsa, o pozisyon için itiraz hakkı bulunmamaktadır.

1.1.2.3. Teknik Üstünlük

Normal süre bitmeden önce, tuş, çekilme veya diskalifiye haricinde, güreş skoru dikkate alınmadan aşağıdaki durumlarda maç durdurulur:

- Eğer iki güreşçi arasında 6 puan veya daha fazla bir fark varsa, maç durdurulur ve skor üstündeki güreşçi galip sayılır.
- Bir güreşçi 2 tane 3 puanlık oyun kazandıysa toplam skoru 6 puandır.
- Bir güreşçi 1 tane 5 puanlık oyun kazandıysa toplam skoru 5 puandır.

Ancak, müsabakanın teknik üstünlükten dolayı durdurulup galip ilan edilmesi için bir oyunun tamamlanması gerekmektedir.

Eğer 6 puan fark oluşursa, minder amiri orta hakemi uyarır ve hakemler, konsültasyon sonrasında devrenin veya müsabakanın (eğer iki devreyi de teknik üstünlükle kazanmışsa) galibini ilan eder.

1.1.2.4. Genel Yasaklar

Güreşçilerin yapması yasak olan bazı davranışlar ve oyunlar vardır. Bu yasaklar şunlardır:

Açık bir şekilde rakibe acı çektirmek maksadıyla yapılan her türlü oyun, davranış ve rakibi çekilmeye zorlayan hareketler, kulakları, saçları, cinsel organları çekmek, çimdiklemek, ısırarak, el veya ayak parmaklarını bükme gibi hareketler yasaktır.

Rakibin canını tehlikeye atacak oyunlar yapmak, boğazlamak, itmek, gözleri ile ağzı arasındaki bölgeden tutmak, yüzünü mindere sürmek, rakibin üzerinde yürümek, eklem yerlerini çıkarmak, ayakla veya kafayla vurmak da kesinlikle yasaktır.

Rakibin midesine ve karnına dirsek ile veya dizle vurmak, organlarını bükmek veya burkmak, rakibin mayosundan tutmak.

Brandaya yapışarak rakibi engellemek. Müsabaka sırasında birileri ile diyalog kurmak. Rakibin ayak tabanını tutmak (ancak sadece ayak ve ökçenin üst kısmından tutulabilir). Maç sonucu hakkında anlaşmaya varmak.

Yukarıdaki yasaklar güreşçilerin müsabakada adil ve sporcuca davranmalarını sağlamak için belirlenmiştir. Bu yasakları ihlal eden güreşçiler cezalandırılabilir ve hatta diskalifiye edilebilirler (Atabeyoğlu, 2000).

1.1.3. Güreşte Kullanılan Malzemeler

Öğrenci ve öğretmenlerin aynı ortamda olmadığı eş zamanlı uzaktan eğitim. Bu tür öğretmenler, öğrencilere canlı dersler yoluyla öğretir.

1.1.3.1. Kıyafet

Güreş müsabakalarında her güreşçinin, müsabaka öncesinde sakal tıraşı olması veya kısa sakala sahip olması gerekmektedir.

1.1.3.2. Müsabaka Mayosu

Güreşçiler, minder kenarında tek parçalı, FILA tarafından onaylanmış mavi veya kırmızı renkte bir mayo giyerler. Kırmızı mayoların mavi, mavi mayoların kırmızı renkte tasarlanması yasaktır. Göğüslerinde ülkelerinin arması yer almalıdır.

Güreşçiler, minder kenarında tek parçalı, mavi veya kırmızı renkli ve FILA tarafından onaylanmış bir mayo ile hazır bulunmalıdır.

Mayonun arkasında ülke isminin kısaltması olacak şekilde azami 10 cm x 10 cm ebadında bir yazı bulunabilir.

Maç sırasında hafif ve içeriğinde metal bulunmayan dizlikler kullanılabilir. Ayrıca, güreşçilerin maç sırasında kullanmak için bir bez mendil bulundurması ve maçın başlangıcında bunu hakeme göstermesi gerekmektedir.

1.1.3.3. Kıyafette Bulunan Reklam

Güreş müsabakalarının düzenlendiği organizasyonlarda, IOC kurallarının geçerli olduğu Olimpiyat Oyunları dışında, güreşçiler mayolarının arka kısımlarında

bel bölgesinde ya da bacak kısmında sponsor isimlerini sergileyebilirler. Aynı zamanda, eşofmanlarının sırtında ve kol bölgesinde sponsor isimleri yer alabilir.

1.1.3.4. Kulak Koruyucuları

Güreşçiler sert maddelerle güçlendirilmiş kulaklıkları kullanamazlar. Bu kural bütün güreşçiler için geçerlidir. Kadınlarda tüm yaş kategorilerinde kulaklık kullanılması zorunludur. Elastik bez maddelerden imal edilmiş, içeriğinde metal bulunmayan ve üstü sert olmayan kulaklıklar kullanılabilir. Saçları fazla uzun olan güreşçiler hakem tarafından kulaklık takmak zorunda kalabilir.

1.1.3.5. Ayakkabılar

Güreşçiler, ayak bileklerini tutacak ayakkabılar giymek zorundadırlar. Ayakkabıların topukları veya pençe kısmı çivili olmamalı, metal parça içermemesi ve bağcıklı olmaması gerekmektedir. Bağcıklı ayakkabılar müsabaka sırasında çözülmeyecek şekilde sargılamalıdır. Her güreşçi, ayakkabı sargılarını mindere çıkmadan önce kontrol etmekle yükümlüdür.

1.1.4. Güreş Organizasyonları

Olimpiyat Oyunları:

Dünya tarihi, yazının kullanımıyla başlamaktadır. Bu nedenle Sümerlilerin yazıyı kullanması tarihin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Bu perspektiften bakıldığında, Yunan tarihi M.Ö. 776 yılında başlamaktadır. Aynı zamanda M.Ö. 776 yılı, Olimpiyat Oyunları'nın başlangıcı olarak da kabul edilmektedir. Olimpiyat Oyunları'na ait veriler bu yılda toplanmıştır ve oyunların genel tarihine M.Ö. 776

yılından sonra başlandığı kabul edilmiştir. Ancak bu konuyla ilgili başka tartışmalar da vardır. Yunanlar, olimpiyat takvimini bu yıldan sonra benimsemişlerdir.

M.Ö. 1200'lü yıllarda hayat sürdüğü düşünülen Homeros, İlyada ve Odessa destanlarında Olimpiya'da spor etkinliklerinin sık sık düzenlendiğinden bahsetmektedir. Genel olarak, M.Ö. 776 tarihi Olimpiyat Oyunları'nın başlangıcı olarak kabul edilir, ancak bu konuda hala tartışmalar devam etmektedir. Burada önemli bir ayrıntı vardır: Spor etkinliklerinin tarihi, M.Ö. 776'dan öncesine kadar uzanır; ancak önemli kaynaklar 776 yılına ait olduğundan, yarışmayı kazananların isimleri bu tarihten itibaren resmi olarak kaydedildiği için bu tarih milat kabul edilmiştir (Atabeyoğlu, 2000).

Olimpiyatlarla ilgili diğer bir tartışma konusu, bu oyunlarda yer alan sporların kökeni ile ilgilidir. Yapılan araştırmalar ve çalışmalar, birçok spor dalının daha önce başka bir bölgede yapıldığını göstermektedir. Örneğin, M.Ö. 3000'lerde, Mısır'da günümüz sporlarına benzeyen fiziksel aktivitelerin yapıldığı bilinmektedir. Antik Yunan'da oldukça değer gören güreş sporu ise, Mısır'da da yapıldığı ve sonraki dönemlere aktarıldığı görülmüştür. Bu durum, Beni Hasan adındaki antik mezarlık alanında bulunan M.Ö. 3. yüzyılın ilk zamanlarına ait etkileyici duvar ve lahit resimleriyle desteklenmektedir.

Güreş, tarihte geleneksel olarak uygulanan dövüş sporlarından biridir ve hemen hemen tüm kültürlerde benzer özelliklere sahiptir. İnsanın tabiatında bulunan en tabii etkinliklerden biri olmalıdır ki, savaş ya da spor pratiği arasında pek fark oluşmamıştır. Antik Yunan'da, kahramanlar ve tanrılar ya birbirleriyle ya da hayvanlarla güreşirken betimlenmiştir. Güreş için yağlanarak yapılan bu spor, kumlu ve balçıklı alanlarda gerçekleştirilirdi. M.Ö. VI. ve V. yüzyıllar büyük pehlivanların dönemi idi ve Thasoslu Theagenes, Karystuslu Glaucus ve Krotonlu Milo dönemin ünlü sporculardan bazılarıydı. Theagenes, 9 yaşındayken çarşıda bronz bir heykeli

sırtına alarak gücünü göstermişti. Güreş ve güç üzerine en fazla epigramı olan Krotonlu Milo ise kelimenin tam anlamıyla azmanlaşana kadar her gün bir büyük buzağı kaldırarak ağırlık idmanları yapmıştır.

Kırkpınar Güreşleri: Kırkpınar güreşleri, Türklerin Rumeli'ye yayılmaları ile doğmuştur. Edirne'nin fethi olan 1362 yılı, Kırkpınar Güreşleri'nin temelini oluşturur. 1349 yılında, Sırların işgalini sona erdirmek için Selanik'e doğru ilerleyen Türk erleri, bir Hıdrellez günü Ahir Köyü çevresindeki bir konaklama yerinde durmuşlardır. Pehlivanlık Türk kültüründe hem bir adet hem de cenk hazırlığı olduğundan, Kırkpınar güreşleri 1349 Hıdrellez'inde başlamıştır. Güneş batarken kapışmalar sona ermiş, fakat Kırkpınar'da birlikte güreşen 40 pehlivan da hayatını kaybetmiştir ve şehit oldukları yere gömülmüşlerdir. Ertesi gün, her bir pehlivanın hayatını kaybettiği yerde bir pınarın fişkırdığı görülmüştür. Bu nedenle, oraya Kırkpınar adı verilmiştir ve her sene Hıdrellez'de aynı yerde toplanarak güreşme adeti yerleşmiştir.

Kırkpınar Güreşleri, Türk kültüründe özel bir yeri olan geleneksel bir güreş etkinliğidir. Güreşlerin burada yapılmasının sebebi, 1362 yılında Osmanlı Türkleri'nin Edirne'yi fethetmesidir. Bu tarihten itibaren Kırkpınar Güreşleri, her yıl Hıdrellez gününde kutlanmaktadır. Adı, güreşlerin yapıldığı yerdeki 40 pınardan gelmektedir. Burada güreşen pehlivanlar, son nefeslerine kadar savaşıp unutulmaz bir yer edinirler. Başpehlivanlık kazananların isimleri ise, tarihsel kayıtlarda belirtilmemiş olup, günümüze kadar tespit edilememiştir (Atabeyoğlu, 2000).

1.1.5. Güreş Stilleri

1.1.5.1. Olimpik Stil

Günümüz dünyasında çağdaş güreş, kırmızı ve mavi renkli mayolar giyilen ve 9 m çap kadar bir alanda minder üzerinde yapılan bir spordur. Uluslararası Amatör

Güreş Federasyonu'nun (FILA) belirlediği kurallar doğrultusunda gerçekleştirilen modern güreş grekoromen ve serbest stil olmak üzere 2 farklı stile sahiptir.

1.1.5.2. Serbest Stil

Serbest güreş, dünya genelinde yaygın olan bir yüzeysel güreş stilidir ve Grekoromen ile beraber Olimpiyat Oyunları'nda bulunan 2 ana güreş stili arasındadır. Vücudun tüm bölgelerinin kurallara uygun bir şekilde tutularak yapılan bir güreş stili olarak tanımlanabilir. Bu stilde güreşçiler, kurallar dahilinde vücudun herhangi bir yerinden tutabilirler. Ancak rakibin canını yakmaya yönelik ve eklemlerin tabii hareket kabiliyetlerini tersine çeviren hareketler kurallarla yasaklanmış ve sınırlandırılmıştır.

1.1.5.3. Grekoromen Stil

Greko-Romen güreşi, ilk olarak antik Yunan'da ortaya çıkmış bir güreş stili olup, zamanla diğer Avrupa ülkelerine yayılmıştır. Bu stil, rakiplerin birbirlerinin bacak ve ayaklarına dokunmadan yapılan bir güreş şeklidir. Oyun sadece üst bedenle yapılır ve ayakla oyun yapılmaz. Greko-Romen güreşi Türk güreşçiler arasında da yaygın bir stil olup, Kara Ahmed, Adalı Halil, Koca Yusuf, Mandıralı Ahmet Kurtdereli Mehmet, Hergeleci İbrahim, Kara Osman ve Filiz Nurullah gibi ünlü pehlivanlar bu stili uygulamışlardır.

Vücudun üst bölgesi, yani kalça ve üstü kısımların kurallara uygun olarak tutularak yapılan güreş stili olarak bilinir. Bu stilin en önemli özelliklerinden biri, ayaklardan tutulmadan sadece bel ve üst kısımlardan tekniklerin uygulanmasıdır (Açak, 2001).

1.1.5.4. Geleneksel Stil

Güreş, Türk toplumlarının tarih boyunca sevdiği ve yaygın olarak uyguladığı spor branşlarından biridir. Tarihsel süreç içinde meydana gelen ve karakucak, yağlı, kemer, aba ve şalvar gibi değişik güreş türleri olarak bugüne kadar varlığını sürdürmüştür. Her milletin kendine özgü geleneksel güreşleri vardır ve Türklerin de kendi geleneksel güreş formları mevcuttur (Yıldıran İ., 2000).

1.1.5.4.1. Aba Güreşi

"Abasıyanık" ya da "kel oğlan" olarak da bilinen bu güreş türü, deve tüyünden, dövme yünden ya da keçi kılından yapılan kalın ve sağlam bir kumaştan oluşan özel bir giysiyle yapılır. Giysi, kolsuzdur ve omuz ve sırt bölgesi dayanıklı deriyle kaplıdır. Boyu ise güreşçinin dizlerine kadar iner. Güreşçiler birbirlerinin abanın yakasından ve belinden tutarak güreşirler ve hedefleri rakibin sırtını mindere yere indirerek kazanmaktır. Abasıyanık güreşi özellikle Türk kültüründe önemli bir yere sahiptir ve geleneksel Türk sporları arasında yer alır.

1.1.5.4.2. Şalvar Güreşi

Güreşçilerin geniş bir şalvar giyerek belden yukarısını açıkta bıraktıkları ve bu şekilde güreş yaptıkları bir spor dalıdır.

1.1.5.4.3. Karakucak Güreşi

Önemli bir tarihe sahip güreşlerimizden biri olan karakucak güreşleri, yüzyıllardır bir değişiklik olmadan aslına uygun bir şekilde yapılmaktadır. Bazı araştırmacılara göre, on asırdan daha fazla bir süredir uygulanmaktadır. Karakucak güreşleri genellikle çimenlik alanlarda, toprak zeminde ve harmanlıklarda gerçekleştirilir. Güreşçiler, diz kapağı altına kadar uzanan 'Pırpıt' adı verilen bir

kostüm giyerler ve çıplak ayaklıdırlar. Karakucak güreşi Türklerin milli güreş stillerinden biridir ve Orta Asya'dan kaynaklanmaktadır. Günümüze kadar çok az değişiklik yapılmış olup, özüne uygun olarak yapılmaktadır (TGF, 2023). Türk güreş stillerinden biridir ve karşılaşma esasına dayanır. Rakibini tuşlayarak yere sermek amacıyla yapılan bu güreş tarzı, genellikle açık alanlarda gerçekleştirilir ve oldukça sert bir oyundur. Güreşçiler, yaşlarına, boylarına ve güçlerine göre eşleştirilirler ve kalın bezden yapılan pırpıt giyerek mücadele ederler. Karakucak güreşi, davul-zurna eşliğinde gerçekleştirilir ve Türk kültürünün önemli bir parçasıdır.

1.1.5.4.4. Yağlı Güreş

Yağlı güreş, tamamen Türklerin özgün güreş tarzlarından biridir. Yunanlılardan geçmiş olmakla birlikte, Türkler tarafından benimsenmiştir. Manda derisinden yapılan bir 'kışpet' giyilerek yapılır. Güreşmeden önce, cazgırın duasıyla başlanır ve vücut yağlanarak yağ güreşinin başına dökülür, bu yağ güreştikçe tüm vücuda yayılır. Güreşler çoğunlukla otlaklarda veya çimenlik alanda yapılır ve davul-zurna eşliğinde gerçekleştirilir. Güneş battıktan sonra başlayan güreşler, göbek güneş gördüğünde sona erer.

Kırkpınar adı, Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa'nın kumandasındaki 40 yiğidin Ali ve Selim adlı pehlivanların şehadete kavuşup gömüldükleri yerden 40 adet pınarın fışkırması rivayetinden kaynaklanmaktadır. Halk arasında "Rumeli Güreşi" olarak bilinen Kırkpınar Yağlı Güreşleri, milli ve dini ritüelleriyle Türk adet ve geleneklerini bünyesinde barındıran, yardımseverlik ve misafirperverlik örneklerinin sergilendiği bir güreş biçimidir. Bu yarışma, esas olarak yarışmacıların güreş tekniklerini ve dayanıklılıklarını sergilediği bir etkinlik olmanın yanı sıra, Türk kültürü ve toplumunun temel değerlerini yansıtan bir etkinlik olarak da kabul edilir.

Ayrıca uluslararası güreş federasyonu olan United World Wrestling (UWW), her yıl dünya çapında birçok şampiyona düzenler. Bunlar arasında Dünya Güreş Şampiyonası, Avrupa Güreş Şampiyonası ve Olimpiyat Oyunları bulunmaktadır.

1.2. Kriz

Kriz durumlarının teorik kapsamı oldukça geniş bir alana yayılmaktadır. Kriz terimi, farklı sosyal bilimciler ve tarihçiler tarafından çeşitli boyutlarıyla ele alınmıştır. Dolayısıyla, literatürde farklı tanımlarla karşılaşmak mümkündür (Richardson, 1994).

Kriz iletişimini anlamak için öncelikle, kriz ve kriz durumları konusunda doğru bir anlayışa sahip olmak gerekmektedir. Kriz, birçok sosyal bilimci ve tarihçi tarafından farklı boyutlarıyla ele alınmaktadır ve bu sebeple literatürde bir sürü değişik tanımı mevcuttur. Krizlerin ne zaman ve nasıl ortaya çıkabileceği, hangi aktörlerin önemli olduğu, olası aşamaları ve krizle başa çıkmak için atılması gereken adımlar gibi konuların ayrıntılı olarak incelenmesi gerekmektedir. Tüm süreç boyunca, iletişimin rolü de dikkate alınmalıdır, çünkü etkili kriz iletişimi, kriz sırasında oluşabilecek zararları en aza indirmeye yardımcı olabilir (Irimieş, 2016).

Kriz yönetimi ve kurumsal iletişim alanında yapılan çalışmalar, kriz teriminin araştırmacılar arasında başka anlamlar çağrıştırdığını ortaya koymaktadır. Simola (2003), akademisyenlerin çeşitli tanımlar sunduğunu, ancak genel bir kabulün olmadığını belirtmektedir. Bu nedenle, kriz terimi üzerindeki çeşitlilik ve tartışma, kriz iletişimi alanında çalışanların doğru bir anlayışa sahip olması gerektiğini göstermektedir. Kriz teriminin tanımı, araştırma alanı, sektör veya disiplin bağlamında değişebilir ve bu nedenle her durumda ayrıntılı bir inceleme yapılmalıdır.

Bu alandaki araştırmacılar, krizi, kuruluşun varlığını tehdit eden, ancak gerçekleşme ihtimali düşük olmasına rağmen sonuçları büyük etkilere sahip olan bir olay olarak tanımlamaktadırlar. Bu olay, neden, sonuç ve çözüm yolları hakkında belirsizlikler içermektedir (Simola, 2003).

Bridgeman (2008), krizi doğru şekilde yönetilmediği zaman kurumun itibarına ve refahını zayıflatma potansiyeli taşıyan bir hadise ya da durum şeklinde tanımlamaktadır. Diğer bir bakış açısına göre, Friedman ise krizi her zaman kötü bir

durum olarak nitelendirmemekte ve radikal bir değişim olasılığı olan hem kötüye hem de iyiye gidebilen bir durum olarak tanımlamaktadır. Kriz iletişimi süreçlerinde farklı kriz türleri için farklı stratejilerin kullanılması gereklidir. Çince 'de kriz kelimesi (危机 wēijī) iki ideogramın birleşimiyle oluşur. Bu ideogramlar ayrı ayrı kullanıldıklarında Wei (危) tehdit ve Ji (机) ise elverişli durum anlamına gelir (Liu, Lee, ve Lee, 2020). Bu nedenle, krizlerin doğasını iyi tanımlamak, kriz iletişimi stratejilerinde farklılıklar yaratır ve etkili bir kriz yönetimi için elzemdir.

Lerbinger (1997), krizleri insanların kontrol edemeyeceği fiziksel çevre krizleri ve insan kaynaklı krizler olarak iki ana kategoriye ayırarak ele almıştır. Fiziksel çevre krizleri doğal afetler, biyolojik salgınlar ve teknolojik kazalar gibi olayları kapsarken, insan kaynaklı krizler sabotaj, kaçırma, terör saldırıları ve çatışma kaynaklı krizleri kapsamaktadır. Mitroff (2004) ve iş birliği yaptığı araştırmacılar ise ticari etkinlik türüne göre bir kriz sınıflandırması yapmışlardır (Mitroff & Anagnos, 2001; Mitroff & Pearson, 1993; Pauchant & Mitroff, 1992).

Bu bölümlendirmede, krizler altı kategoriye ayrılmaktadır: (1) şirketin dışından gelen ekonomik saldırılar, (2) firmanın ekonomik zenginliğini ilk elden tehdit eden bilgi saldırıları, (3) şirketin batması veya şirket içi problemler, (4) büyük felaketlerde yaşanan mega zararlar, örneğin Bhopal veya Çernobil, (5) "psiko" krizleri olarak adlandırılan terörizm ya da baltalama gibi krizler ve (6) meslek ve iş yeri sağlığı krizleri (Gilphin ve Murphy, 2008).

Krize hazırlık sürecinde, krizler öngörülebilir ve öngörülemeyen krizler olarak ele alınabilir. Öngörülebilir krizler için, kriz iletişimcileri senaryolar hazırlamalıdır. Ancak öngörülemeyen krizler öncesinde bir plan hazırlamak ya da senaryo tertipleme zor olabilir (Aydın ve Aydın Aslaner, 2014).

Caponigro'ya göre (2000) kriz iletişim süreclerini 7 aşamadan oluşmaktadır:

1. Zayıf kısımların tespit edilmesi ve değerlendirilmesi,

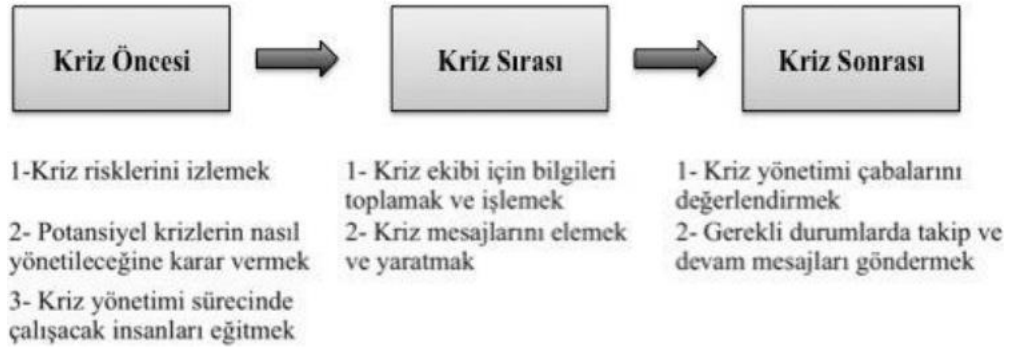
2. Krizi önleyici kararların alınması ve bu önleyici adımların atılması,
3. Kriz planlarının tasarlanması, olumsuz senaryoların tespit edilmesi ve tedbirlerin alınması,
4. Sorunun çözülmesi ve tesirli iletişimin sağlanması,
5. Kriz sürecinde sürekli olarak açık, dürüst ve güvenilir iletişimin sürdürülmesi,
6. Gözleme, ölçümlene ve düzeltmelerin yapılması, kriz esnasında ve müteakiben hedef kitle düşünceleri ve davranışlarının izlenmesi,
7. Organizasyonun itibarını ve güvenilirliğini korumak adına gerekli önlemlerin alınması.

Mitroff (1994) ise bu prosesi 5 basamakta incelemektedir:

1. Önceden yapılan uyarıların dikkate alınması,
2. Kriz yönetimi planının oluşturulması ve kriz yönetim ekibinin belirlenmesi,
3. Tehlikelerin azaltılması ve faaliyetlerin sınırlandırılması,
4. İyileşme süreci: Etkinliklerin normale dönmesi ve organizasyonun normal işleyişine dönmesi,
5. Gelecek planların geliştirilmesi; krizden alınan derslerin analizi ve organizasyon politikaları ve yöntemlerinde gerekli değişikliklerin yapılması (Aydın ve Aydın Aslaner, 2014).

Coombs (2007), kriz sürecini üç farklı dönemde ele almaktadır: (1) kriz imlemlerinin saptandığı, önlemlerin alındığı ve kriz hazırlıklarının yapıldığı kriz öncesi dönem, (2) krizin tanımlandığı ve kapsamının belirlendiği kriz dönemi ve (3) kriz yönetiminin değerlendirildiği, krizden öğrenilenlerle kriz sonrası aksiyonların devamının sağlandığı kriz sonrası dönem.

Arthur W. Page Center'de (t.y.) kriz sürecini üç ana başlıkta aşağıdaki gibi ele almaktadır:

"Kriz" kelimesi Yunanca kökenli olup, başkalaşma veya karar anlamına gelir. Kriz terimi, siyaset, toplum ve ekonominin her alanında 19. yüzyıl ortalarından beri kullanılmaktadır. Ekonomi, siyaset bilimi ve iletişim araştırmalarında kriz kavramı oldukça elzemdir. Teorik olarak, kriz tehlikeli ve olağanüstü bir durum olarak algılanır ve bu nedenle kriz zamanında doğru kararlar almak için baskı altında çalışmak gereklidir. Kriz durumunda, iş akışı tertibinin doğru bir biçimde ilerletmek ve odaklanmak, işletmelerin krizden sağlıklı çıkmalarında büyük önem taşır. Kriz yönetimi doğru yapılmazsa, işletmelerin rekabet avantajları ya da önemli hedefleri tehlikeye girebilir, organizasyonu zayıflatabilir ya da harap edebilir. Kriz yönetimi, olası kriz durumlarının önceden tespit edilmesini ve bunlarla etkin bir şekilde başa çıkmanın planlanmasını gerektirir. İşletmeler, olası krizlere karşı hazırlıklı olmak için gerekli kaynakları ayırmalı, altyapı sistemlerini güçlendirmeli ve donanımlarını güncel tutmalıdır. Kriz anında etkili yönetim bilgi ve becerileri, işletmenin krizden en az zararla çıkmasına yardımcı olur (Sezgin, 2003).

İşletmeler sürekli kendilerini yenilemeli, dünya çapındaki gelişmeleri takip etmeli ve proaktif olmalıdır. Bu sayede işletmeler, kriz anında daha hazırlıklı olabilir ve kriz yönetiminde daha başarılı olabilirler.

Bazı durumlarda, krizin başlangıcını belirlemek mümkün olmayabilir. Kriz, olumsuz bir durum anlamına gelir ve acil harekete geçmeyi gerektirir. Kriz anında acil karar alabilmek ve hızlıca uygulamaya geçebilmek önemlidir. Kriz sürecinde zaman baskısının yoğunluğu asıl olarak aşağıdaki üç faktöre bağlıdır (Glaesser, 2006):

- Karar alınması gereken süreçte mevcut zaman sınırlamaları,
- Kuruluşların dış baskılara karşı duyarlılık düzeyleri,
- Sorunun büyüklüğü ve önemi.

Bu nedenle, işletmeler kriz yönetim planlarını önceden hazırlamalı ve kriz sırasında hızlıca harekete geçmek için gerekli önlemleri almalıdır.

Bir krizin yoğunluğu ve süreci, aşağıdaki faktörlere bağlı olabilir:

- Beklenmedik olaylar veya durumlar,
- Rutinin aksaması ve normal işleyişin bozulması,
- Kontrol hissinin kaybedilmesi ve olayların artması,
- Medya ilgisinin artması ve yaygın inceleme, soruşturma ve spekülasyon seviyelerinin yükselmesi,
- Olayın medyada geniş bir şekilde yer alması ve yorumlanması,
- Olumsuz duyuruların yayılması ve hızla yayılması,

Krize sebep olan faktörler, işletme içi ve dış çevresel faktörler olarak ayrılabilir. Şirketlerin krizleri önceden tahmin etmek ve önlemek için, toplumsal, ekonomik, kültürel, teknolojik, hukuki ve siyasi gelişmeler neticesinde proaktif bir yaklaşım sergilemeleri gerekmektedir (Okay, 2002).

Bu sürekli değişen ortamda, krizler kaçınılmazdır ancak potansiyel krizleri önceden belirleyerek, kriz durumlarında kullanılmak üzere kriz eylem planları hazırlanması önemlidir. Bu planların belirli aralıklarla güncellenmesi gerekmektedir.

Ayrıca bu planlar, kıyaslama yöntemiyle de hazırlanabilir. Yakın sektörlerdeki kurumların krizler ve çözümleri, kriz yönetimi eylem planları oluştururken yol gösterici olabilir. Bu uygulamalar, işletmelerin SWOT (güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler) analizi yapmasına yardımcı olur. Böylece, kuruluşlar sınırlı süreyi daha verimli bir şekilde kullanarak krizi etkili bir şekilde yönetebilir. Aynı zamanda, hata payını azaltmak için kamuoyunu bilgilendirme sürecinde doğru kanallar ve iletişim kişileri belirlenebilir, kurumun kamuoyuna iletildiği bilgilerde tutarsızlık önlenir. Bu şekilde, kurumun itibar kaybı en aza indirgenir ve kriz en az zararlarla atlatılabilir (Okay, 2002). Bu durumda, halkla ilişkiler stratejileri ve iletişim kurallarına uygun bir şekilde hareket etmek önemlidir. Kriz anında şeffaf, açık ve net bir iletişim kurarak kamuoyunu bilgilendirmek, yanlış anlaşılmalara ve söylentilere engelleyebilir. Krizler beklenmedik durumlar olduğundan, hızlı hareket etmek ve kurum içi ve dışındaki tüm paydaşları durum hakkında bilgilendirmek önemlidir. Bu sayede, kriz yönetimi sürecinde prestij ve saygınlık kaybı en aza indirilerek, en az zararlarla kriz atlatılabilir.

Kurum içi iletişim, belirsizlik ortamında işsiz kalma gibi endişeleri azaltarak çalışanların stres seviyelerini düşürebilir ve örgütsel performansı artırabilir. Krizler, bireylerde çeşitli psikolojik sorunlara yol açabilen kaygı, korku, huzursuzluk, vesvese, yalnızlık, bunaltı, isteksizlik, yetersizlik ve güvensizlik gibi duygusal tepkilere neden olabilir (Bal, 2018).

Birçok şirket, kriz yönetimi planları geliştirerek varlıklarını tehdit eden krizlerle başa çıkmaya çalışmaktadır. Bu planlar genellikle yedi temel unsuru içermektedir (Doepel, 1991). Potansiyel krizleri önceden belirleme düzeneklerinin geliştirilmesi, işletmeler için büyük önem taşır. Bununla birlikte, kriz durumlarında etkilenecek iç ve dış hedef kitlelerin önceden tanımlanması ve kriz anında izlenecek prosedürlerin belirlenmesi de hayati önem taşır. İş sürekliliğinin sağlanması için beklenmedik durumlar için planlar hazırlanmalıdır. Kriz yönetimi ekibi atanmalı ve eğitilmelidir. Ayrıca, kriz durumlarında iletişim çok önemlidir. Bu nedenle, kriz iletişim planı da geliştirilmelidir.

Simülasyon senaryoları, kriz planının değerlendirilmesi ve olası gerçek krizlere karşı hazırlık oluşturma konusunda önemli bir araçtır. Bu senaryolar, işletmelerin kriz planlarını test etmelerine ve mevcut planlarını geliştirmelerine yardımcı olur. Gerçek krizlerden önce simülasyonlar yapılarak ekiplerin tepki verme yetenekleri ve kriz yönetimi becerileri ölçülebilir. Böylece, eksiklikler belirlenebilir ve gerekli düzeltmeler yapılabilir. Simülasyon senaryoları, gerçek kriz durumlarında daha etkili bir tepki verme sağlamak için işletmelere büyük bir avantaj sağlar.

Krizlere karşı hazırlıklı olmak, kuruluşların varlıklarını korumalarında kritik bir önem taşımaktadır. Bu nedenle, krizlere yönelik eğitimler, çalışanların krizlerin doğasını anlamalarına ve önleyici yönetim tedbirlerini en etkili biçimde almalarına, krizden çıkış stratejilerini tespit etmelerine yardımcı olmaktadır. Bu eğitimler, kuruluş üyelerinin krizlerin neden ve niçin meydana geldiğini anlamalarını ve krizin başlangıcında fark etmelerini sağlayarak, zararı en aza indirmeleri ve kriz evrelerinde doğru adımları atmaları konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlar (Shrivastava, Mitroff & Alpaslan, 2013). Kriz yönetiminde, düzenleyici kurumlar ve basının etkileri gibi dış etmenlerin ve örgütsel tepkilerin önemi yaygın olarak kabul edilir. Ancak, bu faktörlere aşırı güvenmek ve diğer faktörleri göz ardı etmek, krizin etkisini azaltmaktan ziyade, diğer gizli değişkenleri örtbas ederek verimli bir çözüm üretme şansını azaltabilir (Siomkos & Kurzbard, 1994).

Kriz yönetimi, işletmelerdeki bazı özellikleri kapsamaktadır (Küçük ve Bayuk, 2007);

- İş yerlerinin muhtemel krizlere karşı tedbirli olmasını sağlamaktadır.
- Kurumların yaşamlarını tehdit edebilecek durumlarla ilgilenmektedir.
- İşletmelerde krizlerin hızlı bir şekilde kontrol altına alınarak kayıp ve zararların en aza indirilmesi hedeflenmektedir.

Krizlerin kaçınılmaz olduğu işletmelerde, olası bir krize hazırlıklı olmak için kriz yönetimi önemli bir rol oynamaktadır.

- Bu hazırlıklar, iletişim yönetimi için şartlara uygun planlar oluşturmayı,
- Kriz senaryoları ile krizlerle başa çıkma konusunda personeli eğitmeyi
- Kriz durumunda iletişim stratejileri oluşturmayı içermektedir.

Kriz yönetiminde başarı için, kriz derecelerinin etkili bir biçimde yönetilmesi gerekmektedir (Tunçsiper ve Dikili, 2010). Krizler, gelişim aşamalarına göre sınıflandırılabilir. Bu sınıflandırma aşağıdaki gibi yapılmaktadır (Bulgu & Islam, 2007):

Sinyal algılama: Kriz yönetiminde etkili bir strateji için, kriz sürecinin derecelerinin başarılı bir biçimde yönetilmesi gerekmektedir. Bu süreç, krizin erken uyarı işaretlerinin algılanması ve krizin ilerleyişini ve oluşma olasılığını öngörme aşaması olan Sinyal Algılama ile başlamaktadır (Bulgu & Islam, 2007).

1.2.1. Kriz Yönetimi

Kriz yönetimi, planlı, sistematik ve akılcı bir biçimde uygulanan faaliyetlerin bütünüdür. Bu eylemler, kriz olarak nitelendirilen durumu ortadan kaldırmak için tasarlanmıştır (Tüz, 2004).

Kriz durumları genellikle ani ve beklenmedik şekilde ortaya çıkar ve bu nedenle önceden tahmin edilmesi zor olabilir. Eğer gerekli tedbirler alınmazsa, kriz durumları örgütlerin varlıklarını tehdit edebilir. Bu nedenle, örgüt liderleri ve çalışanları, kriz durumlarına karşı tepki göstermek zorundadır. Aksi takdirde, örgüt içinde psikolojik baskılara ve karşıt görüşlere neden olabilirler. Kriz yönetimi, sadece kriz meydana geldikten sonraki süreci kapsamaz, aynı zamanda krizleri önlemek için önceden hazırlık yapmak da önemlidir (Çavuşoğlu, 2019).

Kriz yönetiminde elzem olan, krizden kaçınmak veya krizi çözümlmek değil, kriz oluşumunu önlemek ve krizi başarıya dönüştürmektir. Bu sebeple, organizasyonlar mümkün olan en iyi şekilde krizlerin oluşumunu önlemek için çaba göstermelidirler. Kriz yönetimi faaliyetleri yürütülürken, örgütlerin krizlere nasıl karşılaşabileceklerini, krizlerin kimleri etkileyebileceğini, ne zaman ve nasıl ortaya çıkabileceğini dikkate alarak hareket etmeleri gerekmektedir. Bu yaklaşım, krizlerin etkisini azaltmaya ve kriz yönetimi sürecini daha etkili bir hale getirmeye yardımcı olacaktır (Tüz, 2013).

Kriz yönetimi, literatürde birçok araştırmacı tarafından başka şekillerde incelenmiş ve değişik şekillerde tanımlanmıştır. Ancak, bu tanımların çoğunda bulunan özelliklerden bazıları şunlardır:

- Krizlerin ansızın ve seri bir biçimde açığa çıkması
- Krizlere yönelik stratejilerin kararlaştırılması
- Verimli bir planlama süreci
- Krizlerin tespit edilmesi ve önleyici tedbirlerin alınması
- Kriz sırasında sistematik ve akılcı bir süreç yönetimi

Bu ortak özellikler, kriz yönetimi sürecinin bir bütün olarak ele alınması gerektiğini vurgular. Kriz yönetimi, öngörülemez olaylara hazırlıklı olmak ve hızlı bir şekilde müdahale etmek için önleyici tedbirlerin alınmasını gerektirir. Kriz yönetimi stratejileri, krizlerin yönetiminde sistematik ve rasyonel bir süreç yürütülmesi için önemlidir.

Kriz yönetimi, yaygın olarak teşkilatların beklenmedik durumları önceden fark edebilme veya gerçekleşen durumlara karşı gerekli önlemleri alabilme ve kriz

sürecini etkin bir şekilde yönetebilme yeteneği olarak tanımlanabilir. Kriz yönetimi, bir örgütün karşılaşılabileceği krizleri önceden belirleyerek hazırlıklı olmasını ve etkilerini en aza indirmek için müdahale etmesini sağlar. Kriz yönetimi süreci, kriz yönetimi ekiplerinin ve diğer ilgili kişilerin kriz sırasında sistemli ve koordineli bir şekilde çalışmalarını gerektirir. Kriz yönetimi planları, kriz sırasında yapılacak müdahaleleri önceden belirleyerek hızlı bir tepki vermeyi sağlar. Bu şekilde, kriz yönetimi, örgütlerin krizleri başarıya dönüştürmesine ve olumsuz etkilerini en aza indirmesine yardımcı olur (Serdar, 2019).

1.2.2. Krize Sebep Olan Faktörler

Krize sebep olan etmenleri temelde iç (örgütsel) ve dış (çevresel) faktörler olmak üzere iki ana gruba ayırmak mümkündür.

1.2.2.1. İç (Örgütsel) Faktörler: Örgütün kendi iç dinamiklerinden kaynaklanan faktörlerdir. Dış faktörler ise örgütün çevresel unsurlarından kaynaklanan faktörlerdir. Örgütler, dış çevre unsurlarının etkilerini doğrudan hissederek ve değişen dış çevre koşullarına uyum sağlamakta yetersiz kalabilirler. Bu durum, örgütlerin krize neden olan faktörlerin içinde yer almasına neden olur. Örgütsel faktörler ise örgütün kendi iç dinamikleri ve süreçlerindeki zayıflıklardan kaynaklanır. İşletmenin yönetim tarzı, organizasyonel yapı, kaynakların yönetimi ve yetersiz personel gibi faktörler, örgütün krize girme olasılığını artırabilir. Kriz yönetimi hem iç hem de dış faktörlerin kontrol altına alınması ile mümkün olur.

Krize sebep olan örgütsel yapısal faktörlere örnek vermek gerekirse; yönetim zafiyetleri, insan faktörü, bilgi toplama süreçlerindeki yetersizlikler ve örgütün geçmişi ve deneyimleri verilebilir.

1.2.2.2. Dış (Çevresel) Faktörler: Ekonomik, sosyokültürel ve doğal çevre etmenlerinden meydana gelmektedir. Örgütler, dış faktörlerle olan ilişkilerini ölçmek için çevresel analizler yapmalıdır. Kriz durumlarında örgütlerin, dış çevre faktörlerinin

etkisi altında kalması oldukça olasıdır. Ayrıca, örgütler açık sistemler olduklarından çevreleri sürekli değişim halindedir ve bu durum da örgütlerin kriz yönetimindeki başarısını etkileyebilir.

Değişen çevresel koşullar, örgütlerde karmaşıklık ve belirsizliğe yol açar ve bu değişen ortama uyum sağlayamayan örgütler krizle karşı karşıya kalabilir. Kriz ortaya çıktığında, yönetim hızlı bir şekilde tepki göstermek zorundadır, ancak bu durum yönetimin sadece ilk kriz nedenine odaklanmasına ve diğer çevresel gelişmeleri gözden kaçırmaya neden olabilir (Tutar, 2011).

1.2.3. Kriz Yönetiminin Özellikleri

Kriz durumlarını yönetmek, özel bir yönetim disiplini. Kriz yönetiminin asıl amacı, kurumun içinde bulunduğu kriz durumundan en az zararla çıkmasını sağlamakla kalmayı, aynı zamanda fırsatları da değerlendirerek örgütü tekrar normal durumuna veya daha iyi bir konuma getirebilmektir. Bu nedenle, kriz yönetimi, proaktif ve reaktif bir yaklaşım gerektirir. Proaktif yaklaşım, krizlerin önceden tespit edilerek, önleyici tedbirlerin alınmasını ve risklerin azaltılmasını kapsarken, reaktif yaklaşım ise kriz durumlarında hızlı ve etkili müdahaleyi içermektedir. Bu sayede, kriz yönetimi, örgütlerin sürdürülebilirliği ve başarısı için önemli bir stratejik araçtır. (Tekin ve Zerenler, 2008).

Kriz yönetiminin özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Örgütü krize karşı hazırlıklı hale getirir ve kriz yönetimi planları oluşturur.
- Kompleks bir süreç olan kriz yönetimi, özel bir yönetim çeşididir.
- Bir dizi aşamadan oluşan ve zaman alabilen bir süreçtir.

- Kriz yönetimi ilkeleri, stratejik yönetimin ölçütleriyle benzerlik gösterir.
- Örgütün varlığını tehdit eden veya imkânsız hale getirebilecek olaylarla ilgilenir.
- Krizin minimum kayıp ve zararları atlatılmasını sağlar.
- Örgüt için ekstra maliyet çıkarabilir (Sümer ve Pernesteiner, 2009).

1.2.4. Kriz Yönetimi Süreci

Herhangi bir sektörde faaliyet gösteren her örgüt, beklenmedik bir anda krizle karşı karşıya kalabilir. Bu kriz durumları örgütler için bir tehlike oluşturabileceği gibi, örgütlere fırsatlar da sunabilirler. Bu nedenle, örgüt çalışanlarının olası kriz senaryolarına karşı hazırlıklı olmaları ve stratejik planlama yaparak süreci yönetebilmeleri son derece önemlidir (Serdar, 2019).

Kriz yönetimi süreci, bir organizasyonun veya bireyin, olası problemleri ve tehlike faktörlerini belirleyerek, kriz durumlarında etkili bir şekilde tepki verebilmesi için hazırlıklı olmasını kapsayan bir süreçtir. Literatürde, kriz yönetimi sürecine ilişkin yaygın olarak kullanılan 5 aşama vardır. Bunlar; kriz sinyallerinin alınması, krize hazırlık ve önlem alma, krizi yönetme ve kontrol altına alma, normal duruma dönüş ve son olarak öğrenme ve değerlendirme aşamalarıdır.

Kriz yönetimi süreci, öncelikle olası kriz sinyallerinin tespit edilmesi ile başlar. Kriz sinyalleri, genellikle değişen pazar koşulları, yeni teknolojilerin ortaya çıkması, doğal afetler veya salgınlar gibi beklenmedik olaylarla ilgili olabilir. Bu nedenle, bir organizasyon veya birey, olası kriz senaryolarına karşı hazırlık yapmalı ve uygun önlemler almalıdır.

Kriz yönetimi sürecinin ikinci aşaması, kriz durumlarında kullanılmak üzere hazırlık yapılmasıdır. Bu aşamada, kriz durumunda kullanılacak planların hazırlanması, krizle ilgili eğitimlerin yapılması ve risklerin azaltılması için gerekli önlemlerin alınması gibi konular yer alır

Üçüncü aşama, krizin denetim altına alınmasıdır. Bu aşamada, kriz durumu tam olarak analiz edilir ve etkili bir kriz yönetim planı uygulanır. Kriz yönetim planı, iletişim stratejilerini, personelin krizle başa çıkabilmesi için yapılması gerekenleri, kaynakların kullanımını ve diğer ayrıntıları içerir.

Dördüncü aşama, normal duruma dönüşü kapsar. Bu aşamada, kriz yönetim planının uygulanması sonrası normal işleyişin yeniden sağlanması için gerekli adımlar atılır. Bu aşamada yapılan değerlendirmeler sonucu, kriz yönetim planı güncellenir ve gerektiğinde iyileştirilir (Serdar, 2019).

Son aşama, krizden öğrenme ve değerlendirme aşamasıdır. Bu aşamada, kriz yönetim sürecinde kullanılan stratejilerin etkililiği, kriz sırasında alınan kararların sonuçları ve iyileştirme alanları değerlendirilir. Bu aşama, gelecekteki krizlerde daha iyi hazırlanmak için gerekli öğrenme ve gelişmelerin gerçekleştirilmesini sağlar. Bu nedenle, bu aşama oldukça önemlidir çünkü kriz yönetimi sürecinde yaşanan zorluklar, başarılar ve hatalar gelecekteki krizlere karşı daha iyi bir hazırlık sağlamak için kullanılabilir. Bu aşama aynı zamanda kriz yönetimi planlarının güncellenmesi ve iyileştirilmesi için de bir fırsat sağlar.

Etkili bir kriz yönetimi süreci, örgütlerin hayatta kalabilmeleri için büyük önem taşır. Bu sürecin her aşamasına gösterilen önem, örgütün krizlere karşı ne kadar hazırlıklı olduğunu gösterir. Örgütler, krizlerin meydana gelmesini beklemekten önceden gerekli tedbirleri alarak krizlere karşı hazırlıklı olmalıdırlar. Kriz meydana geldiğinde ise sadece tepki vermek yerine, önceden hazırlanmış bir plan ve strateji çerçevesinde hareket etmek daha etkili sonuçlar verecektir.

Bu nedenle, her örgüt, varlığını sürdürebilmek için stratejik yönetim kapsamında krizlere karşı gerekli tedbirleri almanın yanı sıra kriz yönetimi sürecini de etkili bir şekilde yönetebilme yeteneğine sahip olmalıdır. Kriz yönetimi sürecinde başarılı olmak, örgütün itibarını korumak, kaynaklarını verimli bir şekilde kullanmak ve kriz sonrasında daha güçlü bir şekilde çıkabilmek için hayati önem taşımaktadır (Serdar, 2019).

1.2.5. Kriz Yönetim Yaklaşımı

Kriz yönetiminde kullanılan etkili yaklaşımlar temel olarak dört şekilde ele alınabilir. Bu yaklaşımlar şunlardır:

- **Reaktif (Tepkisel) Yaklaşım:** Bu yaklaşım, kriz meydana geldikten sonra harekete geçmeyi ve oluşan sorunu çözmeyi hedefler. Kriz yönetimi planları, kriz sırasında etkili müdahale sağlamak için önceden hazırlanır. Asıl hedef krizden sonraki süreçte örgütte oluşan etkilerin en aza indirilmesidir (Narbay, 2006).
- **Proaktif (Önleyici) Yaklaşım:** Bu yaklaşım, krizleri önlemeye odaklanır ve olası kriz senaryolarına karşı önceden tedbirler alınmasını sağlar. Örgüt, kriz sinyallerini önceden belirleyerek, riskleri minimize eder ve kriz sırasında etkili bir şekilde müdahale eder (Tanrısevdi, 2004).
- **Krizden Kaçma Yaklaşımı:** Bu yaklaşım, örgütün kriz sırasında etkilenmesini en aza indirmek için krizden kaçınmaya odaklanır. Örgüt, kriz risklerini tamamen ortadan kaldırmayı amaçlar ve kriz sırasında minimum kayıpla çıkabilmeyi hedefler (Dinçer, 2013).
- **Kriz Çözme Yaklaşımı:** Bu yaklaşım, kriz sırasında oluşan sorunları çözmeye odaklanır. Kriz yönetimi ekipleri, kriz sırasında hızlı ve etkili

müdahaleler yaparak, oluşan sorunları minimize etmeyi ve normal iş süreçlerine en kısa sürede dönmeyi hedefler.

Bu yaklaşımların her biri farklı kriz senaryolarına uygun olarak kullanılabilir. Kriz yönetimi ekipleri, örgütün ihtiyaçlarına göre en uygun yaklaşımı belirleyerek, kriz yönetimi sürecini başarıyla yönetebilir. Kriz ortamları örgütler için potansiyel tehlikeler barındırır da bazen fırsatlar sunabilir. Bu nedenle, örgütlerin krizlere nasıl yaklaştığı, kendi inisiyatiflerine ve varlıklarını sürdürme çabalarına bağlıdır. (Serdar, 2019).

1.3. Elit Sporcu Karakteristik Özellikleri

İnsan, biyolojik, psikolojik ve sosyal yönleriyle bütüncül bir varlıktır. Sportif performansın istenen seviyeye ulaşması için, bu üç temel unsurun birlikte değerlendirilmesi, planlanması ve uygulanması gerekmektedir. Bireysel performansın artırılması için, bilişsel, duygusal, fiziksel ve sosyal faktörlerin tümüne odaklanmak gerekir.

Erişmek istedikleri performansa ulaşabilmek için sporcuların sadece fiziksel, biyo-mekanik, taktiksel ve sosyal hazırlıklarını değil, aynı zamanda psikolojik hazırlıklarını da planlamaları ve uygulamaları gerekmektedir. Bu unsurların herhangi birinin eksikliği, başarısızlığa yol açabilir (Brewer, 2009; Konter, 2006). Spor psikolojisi, sportif performansın psikolojik yönlerini araştıran ve çalışma alanını oluşturan bir disiplindir.

Spor psikolojisi, sporla ilgili davranışların gelişimini, sürekliliğini ve ilerlemesini desteklemek amacıyla psikolojik, eğitimsel ve profesyonel yardımı içeren bir alandır (Rejeski ve Brawley, 1988). Fiziksel becerilerin geliştirilebildiği gibi, psikolojik yetenekler de antrenmanlarla geliştirilebilir. Fiziksel antrenmanlar sezon öncesi, sezon devam ederken ve sezon sonrası için planlandığı gibi, psikolojik beceri

antrenmanları da programlanmalıdır. (Weinberg ve Gould, 2003). Psikolojik yeterlilik idmanlarının 3 temel hedefi vardır:

- Fiziksel ve psikolojik performansın artırılması,
- Teknik öğreniminin hızlandırılması,
- Performansın önündeki zihinsel engellerin bertaraf edilmesi (Mahoney ve Suinn, 1986). Spor psikologları senelerdir psikolojik beceri idmanlarının sporcuların performansını nasıl etkilediğine dair araştırmalar yapmaktadır (Vealey, 1986). Bu araştırmaların sonuçlarına göre, psikolojik beceri antrenmanlarının sporcuların performansını %85 gibi dikkate değer bir oranda pozitif yönde etkilediği bulunmuştur.

Spor psikologları, sporcuların sportif performanslarını yükseltmek amacıyla psikolojik yeterlilik antrenmanı programları geliştirir. Uzun yıllardır çalışarak, elit sporcuların gereken psikolojik özellikleri araştırmak ve daha verimli programlar oluşturmak için çaba sarf etmektedirler (Durand-Bush ve Salmela, 2002; Greenleaf ve arkadaşları, 2001).

Williams ve Krane gibi araştırmacılar, olimpiyatlara hazırlanan sporcular için gerekli psikolojik özellikleri belirlemek üzere 11 madde içeren bir şablon hazırlamışlardır. Bu çalışmanın ardından, Cox kapsamlı bir literatür incelemesi ve özenli çalışmalar sonucunda elit sporcularda bulunması gereken 11 psikolojik özelliği aşağıdaki şekilde bir araya getirmiştir:

1. İlgilendiği spor branşıyla uyumlu kişilik özelliklerine sahip olmak,
2. Başarı ve başarısızlığı kontrol edebilen içsel bir odaklanmaya sahip olmak,
3. Nihai başarı için yüksek seviyede özgüven ve kendine inanmak,
4. İçsel motivasyona sahip olmak,

5. Sportif başarı için sonuç odaklı olmak,
6. Halihazırdaki vazifeye tam olarak konsantre olabilmek
7. His ve uyarılmışlığı denetleme becerisi,
8. Karşılaşılan güçlüklerle başa çıkma becerisi,
9. Ulaşılması güç hedeflerin üstesinden gelmek için planlar oluşturma yeteneği,
10. Kendini motive edebilme, hayal kurma, kendini kontrol etme ve diğer zihinsel teknikleri kullanarak güven ve motivasyon kazanabilme becerisi,
11. Psikolojik dayanıklılık.

Türkiye’de spor psikolojisi, halen gelişmekte olan ve tam olarak anlaşılmayan bir bilim dalıdır (Tarı Cömert ve ark., 2009). Spor alanında faaliyet gösteren antrenörler, sporcular, spor yöneticileri ve federasyonlar, performansın psikolojik boyutunun önemini vurgulamaktadır. Ancak, gereken adımları atmamak konusunda zorluklar yaşamaktadırlar. Bu zorlukların en önemli nedenleri arasında bilgi eksikliği, zaman kısıtlamaları ve psikolojik becerilerle ilgili yanlış anlayışlar yer almaktadır (Weinberg ve Gould, 2003).

1.3.1. Spor Branşına Has Karakteristik Özellikler

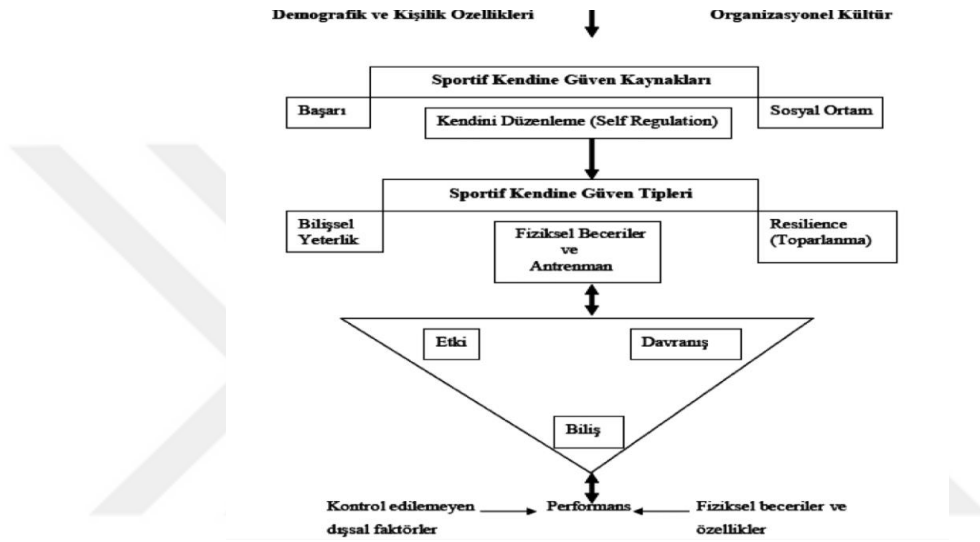
Kişilik, kişinin kendine has ve farklılaştırıcı davranışlarının tamamıdır. 20 Spor psikolojisi alanındaki araştırmalara göre, başarılı sporcuların yaptıkları spor dallarında belirli ortak kişilik özellikleri bulunmaktadır. Birçok çalışma, bireysel ve takım sporları yapan sporcuların değişik kişilik özelliklerine sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Kroll ve Crenshaw tarafından yürütülen bir çalışmada, takım sporları yapan futbolcular ve güreşçilerin, karate ve jimnastik sporları gibi bireysel sporları yapan sporcularla karşılaştırıldığı ve takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların farklı kişilik özelliklerine sahip oldukları bulunmuştur. Ayrıca, Singer'in beyzbol takım sporu ile tenis bireysel sporunu karşılaştırdığı bir araştırmada, iki grup sporcu arasında farklı kişilik özellikleri olduğu belirtilmiştir. Schurr ve arkadaşları tarafından yapılan araştırmada, takım sporuyla uğraşan bireylerin bireysel spor yapanlara kıyasla daha fazla dışa dönük, bağımlı, kaygılı ve daha az zihinsel canlandırma becerisine sahip olduğu bulunmuştur (Kroll ve Crenshaw, 1970).

Yapılan araştırmalar, rekabet ve dövüş sporlarının genellikle agresiflik, atılganlık ve acıya dayanıklılık gibi kişilik özelliklerine sahip sporcular tarafından tercih edildiğini göstermektedir. Öte yandan, golf, yüzme, bisiklet, uzun mesafe koşuları gibi sporların daha sakin ve sabırlı karakteristik özelliklere sahip sporcular tarafından tercih edildiği gözlemlenmiştir (Clingman JM, Hilliard, 1987) Öz yeterlik, kişinin belli başlı bir etkinliği makul bir ortamda başarılı bir şekilde gerçekleştirebileceğine dair inancını ifade eder ve Bandura tarafından tanımlanmıştır. Yapılan araştırmalar, başarılı tecrübelerin sporcuların öz yeterliklerini artırdığını, başarısız tecrübelerin ise azalttığını göstermektedir.

Öz yeterlik, sporcuların fiziksel, biyomekanik ve psikolojik becerilerini tamamlarken sportif performanslarını etkileyen önemli bir faktördür. Bandura, spor ortamında öz yeterliği yüksek olan sporcuların performanslarını gerçekleştirme konusunda yüksek inançlara sahip olacaklarını ve bunun da performanslarını artıran istek ve arzuyu teşvik edeceğini belirtmiştir. Araştırmalar, başarılı deneyimlerin sporcuların öz yeterliklerini artırdığını, başarısız deneyimlerin ise azaltılabileceğini göstermektedir (Bandura, 1977). Kişisel uygunluk konusunda yapılan birçok çalışma, sporcuların öz yeterliklerinin artmasıyla birlikte sportif performanslarının da pozitif yönde arttığını ortaya koymaktadır (McAuley E, Blissmer, 2002; Miller JT, McAuley, 1987). Bu nedenle, kişisel uygunluk inancı başarı ve başarısızlık denetimi için önemli bir belirleyici olarak kabul edilebilir.

Spor psikologları, sportif kendine güveni, bir kişinin belirli bir spor etkinliğinde başarılı bir şekilde performans sergileyeceğine olan inancı olarak tanımlamaktadır. Bu tanıma dayanarak, Vealey ve arkadaşları 2002 yılında Çok Boyutlu Sportif Kendine Güven Modeli'ni geliştirmişlerdir. Bu model, sportif kendine güvenin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve fiziksel, teknik, taktiksel, psikolojik ve sosyal faktörlerin birleşiminden etkilendiğini vurgulamaktadır (Vealey, 2002).

Vealey Çok Boyutlu Sportif Kendine Güven Modeli.

Bu modele göre, sporcuların sportif kendine güveni, kişilik özellikleri, tutumları, değerleri, cinsiyet, yaş, kültür, programın hedefleri ve amaçları, yarışma düzeyi ve motivasyonel iklim gibi faktörlerden etkilenebilir veya bu faktörler tarafından etkilenebilir. Bu nedenle, sportif kendine güvenin etkileşimsel bir süreç olduğu söylenebilir. Çok boyutlu sportif kendine güven modeli, başarı (ustalık ve yetenek gösterimi), kendini düzenleme (fiziksel kendini sunma ve fiziksel/zihinsel hazırlık) ve sosyal ortam (antrenörlerin liderliği, model alma, sosyal destek, çevresel uygunluk/konfor, durumsal uygunluklar) olmak üzere üç temel kaynağı içermektedir (Erdoğan ve Kocaekşi, 2015).

Çok boyutlu sportif kendine güven modelinde, sporcuların kişisel özellikleri, demografik özellikleri ve organizasyon kültürü gibi faktörler etkileşim halinde olabilir ve sporcuların sportif kendine güvenlerini etkileyebilir. Model, başarı, kendini

düzenleme ve sosyal ortam gibi üç temel kaynağa sahiptir. Bu modele göre, sportif kendine güvenin üç türü vardır: bilişsel yeterlik, fiziksel beceriler ve antrenman toparlanması.

Weinberg ve Gould, sportif kendine güveni yüksek başarı beklentisi olarak tanımlamıştır ve sportif kendine güvenin olumlu duyguları artırma, konsantrasyonu destekleme, hedef belirleme, çaba artışı, oyun taktiklerini pozitif etkileme ve zihinsel momentumun sürdürülmesini desteklediğinin altını çizmişlerdir (Weinberg ve Gould, 2003).

Araştırmalar dünya ve olimpiyat şampiyonlarının başarılarının arkasındaki faktörleri incelediğinde, Durand-Bush ve Salmela, özgüven ve motivasyonun bu sporcularda temel ve ortak zihinsel özellikler olduğunu belirtmiştir (Durand-Bush ve Salmela, 2002).

Bu bağlamda, Vealey ve Knight, spor ortamında bulunan özgüven çeşitlerini aşağıdaki gibi toparlamışlardır:

- Kişinin fiziksel becerilerine güvenmesi: Kişinin fiziksel aktivitelerde başarılı olabileceğine inanması.
- Kişinin psikolojik becerilerine güvenmesi: Kişinin zihinsel aktivitelerde başarılı olabileceğine inanması, örneğin stres yönetimi veya odaklanma.
- Kişinin algısal becerilerine güvenmesi: Kişinin duyusal algılamasına ve işleme yeteneğine güvenmesi, örneğin bir problemi çözmek için gerekli olan analitik yetenek.
- Kişinin fiziksel fitness seviyesine ve antrenman durumuna güvenmesi: Kişinin fiziksel formda olabileceğine ve düzenli antrenmanla gelişebileceğine güvenmesi.

- Kişinin öğrenme potansiyeline ve becerilerini geliştirebileceğine güvenmesi: Kişinin yeni şeyler öğrenmek için kapasitesine ve kendisini geliştirebileceğine inanması.

İçsel Motivasyon: Öncül, içsel motivasyonu "kişinin içerisinde, bir davranışı başlatan, devam ettiren ve bir hedefe yönlendiren gerilim durumu" olarak tanımlamıştır. Vallerand, Losier, Deci ve Ryan, öz belirleme kuramını spor ortamına uyarlamışlardır. Kuram, sırasıyla sosyal faktörler, psikolojik tatmin ihtiyacı, motivasyon ve sonuçlar olmak üzere 4 aşamadan oluşmaktadır. İçsel motivasyon da bu aşamalar arasında yer alan motivasyon boyutunun bir parçasıdır (Vallerand ve Losier, 1999).

İçsel motivasyon, kişinin bir aktiviteyi dışsal bir ödül beklemeden keyif alarak ve tatmin olma durumudur (Deci ve Ryan, 1980). Spor ortamında, sporcunun kendisini motive etmesi de içsel motivasyona bir örnektir. Sporcuların zorluklar, başarısızlıklar ve olumsuz durumlarla karşılaştıklarında performanslarını olumlu yönde etkileyen faktörler arasında içsel motivasyon da bulunmaktadır. İçsel motivasyon, sporcunun müsabaka algısını ve başarı ihtiyacını artırarak başarı duygusuyla birlikte hareket etmesine yardımcı olur.

Hedef yönelimi, sporcuların başarı durumları hakkındaki yaklaşımlarını ve düşüncelerini ifade eder. Bu kavramı tanımlayan Nicholls, görev hedef yönelimi ve ego hedef yönelimi olmak üzere iki farklı hedef yöneliminden bahsetmiştir (Nicholls, 1984).

Görev hedef yönelimi, bir beceriyi veya görevi başarma odaklı bir yaklaşımdır. Temel amacı, sporcu tarafından kendini geliştirmek veya belirli bir yetenekte ustalaşmaktır. Görev hedef yönelimi, sporcunun fiziksel ve psikolojik becerilerini geliştirerek sportif performansını artırır. Becerilerinin geliştiğini fark eden sporcu, öz yeterliliği konusunda daha güvenli hisseder ve bu da başarıya olan inancını artırır. Sonuç olarak, sporcunun sportif başarısı da artar (Erdoğan ve Kocaekşi, 2015).

Ego hedef yöneliminin temelinde, sporcuların kendi yeteneklerini ve performanslarını başkalarıyla karşılaştırarak bir başarı veya başarısızlık inancı oluşturmaları yer almaktadır. Bu karşılaştırmalar sosyal karşılaştırmalar olarak da adlandırılır. Ego hedef yönelimli sporcular, başarı için sportmenlik dışı davranışlar sergileyebilir ve başarısız olduklarında duygusal olarak çöküş yaşayabilirler. Ancak bu yönelim, sporcunun sosyal prestijini artırma ve diğerlerinden üstün olduğunu hissetme ihtiyacını karşılayabilir (Cox, 2012).

Antrenman ve spor çevresinde, konsantrasyon genellikle dört boyutta ele alınır;

1. Ortamdaki elverişli ipuçlarına odaklanma yeteneği,
2. Uzun süreli odaklanmış dikkatin sürdürülmesi,
3. Durumun farkında olma, yani farkındalık,
4. Gerektiğinde dikkat odağının değiştirilebilmesi, yani dikkat kontrolü.

Müسابaka süresince sporcu, uygun ipuçlarına odaklanarak konsantrasyonunu sürdürmelidir. Ayrıca, konsantrasyon durumunun farkında olmalı ve gerektiğinde dikkat odağını değiştirebilmelidir. Bu süreçte, odaklı dikkatini uzun süre koruyabilmesi de önemlidir.

Sporcularda uyarılmışlık düzeyi zamanla değişebilir ve aşırı uyarılmışlık hiddete neden olabilir. Ancak, sinirini kontrol altına alabilen sporcularda kaygı düzeyinin diğer sporculardan daha düşük olduğu gözlemlenmektedir.

Sporcular, spor psikologları tarafından yardım alarak optimal uyarılmışlık seviyesine ulaşabilirler. Bunun için şu teknikler kullanılabilir:

- Somatik ve bilişsel endişeyi tanımlama,
- Endişeyi yatıştırmaya yönelik teknikler kullanma,
- Kaygıyla başa çıkabilmek için özel teknikleri uygulama,
- Uyarılmışlığı azaltmaya yönelik yöntemler kullanma,
- Uyarılmışlığı artırmak için yöntemler kullanma (Weinberg ve Gould, 2003).

Zorluklarla başa çıkabilmek için iki farklı strateji yaklaşımı bulunmaktadır: problem odaklı ve duygusal odaklı (Lazarus ve Folkman, 1984).

Zorluklarla başa çıkma stratejisi, sporcu tarafından çevresel uyaranları azaltarak stresi hafifletmeyi amaçlar. Bu teknikte, sporcunun müsabakada karşılaşabileceği zorluklar önceden antrenman ortamında simüle edilir ve sporcunun bu durumlarla başa çıkabilmesi için gerekli becerileri edinmesi sağlanır. Bu sayede, müsabaka anında sporcunun önceden çalışılmış durumlarda daha başarılı olması hedeflenir.

Zorluklarla başa çıkabilmede duygusal odaklı strateji ise, sporcunun strese neden olan duygusal durumları en aza indirerek yönetebilmesini hedefler. Bu strateji için, sporcu mutlaka bir spor psikoloğuyla çalışmalıdır. Spor psikoloğu, sporcuya duygusal durumlarını tanımlama ve yönetme teknikleri öğretir. Bu teknikler, sporcu için stresli durumlarla başa çıkabilmeyi kolaylaştırır ve performansını olumlu yönde etkileyebilir.

Performans hedefleri: Performans hedefleri, sporcu tarafından belirlenen ve rakibin performansından bağımsız olarak kendi performansını geliştirmeye yönelik hedeflerdir. Sporcu, enerjisini kendi potansiyelini gerçekleştirmeye odaklar ve kendi performansıyla yarışır. Performans hedefleri, sonuç hedeflerine kıyasla daha kontrol edilebilir hedefler olarak kabul edilir.

Sürekli hedefler: Sporcu tarafından eksik veya yanlış yapılan bir beceri veya tekniği düzeltmek ya da tamamlamak için belirlenen hedeflerdir. Bu hedefler belli bir zaman aralığında programlanarak, sporcunun bu beceri veya tekniği geliştirmesi amaçlanır.

Sporcular, istedikleri başarıya ulaşmak için gerçekleştirilebilir ama zorlu hedefler belirlemelidirler. Bu hedeflere ulaşmak için başarı sonuçları, performans hedefleri ve süreç hedefleri bir arada planlanmalı ve kullanılmalıdır.

1.3.2. Güreşçilerin Karakteristik Özellikleri

Türkler, büyük göçten çok önce inançları gereği özgür ve cesur bir terbiyeyle yetiştirilmişlerdir. Doğaya ve güce olan tutkuları, karakteristik özellikleri ile asırlar boyunca pehlivanlığı önemli bir yerde tutmuşlardır. Tarihte güreş sporunun olmadığı bir organizasyon neredeyse yoktur. Güreş, ata sporumuz olup uluslararası alanda her geçen gün daha yaygınlaşarak milyonlarca izleyicisi olan bir spor dalıdır. Çoğu ülkede, kulüplerin ve okulların vazgeçilmez temel eğitim unsurlarından biri olarak öğretilmektedir. Güreş, mücadele gerektiren zevkli bir spor dalıdır ve gençler için psikolojik, fiziksel ve pedagojik açıdan birçok fayda sağlamaktadır. Güreşin temel tekniklerini öğrenmek komplike bir iş değildir. Tek dalma, künde, tek kol gibi teknikler kişilerin çocukluk dönemlerinde bile yapabilecekleri tekniklerdir.

Güreş, birleşik fonksiyonel özelliklerin gerektiği bir spor dalıdır. Kassal kuvvet, çeviklik, hızlı tepki süresi, koordinasyon, nöromusküler statik ve dinamik denge, yüksek anaerobik kapasite ve yüksek aerobik kapasite performansta önemli unsurlardandır. Bu özellikler, güreşçilerin müsabakalarda performanslarını artırmaya yardımcı olurken aynı zamanda sporcuların gelişiminde de büyük bir öneme sahiptir.

Başarılı bir güreşçi, mükemmel bir tekniğe ve stratejiye sahip olmanın yanı sıra, motorik temel özelliklerini düzenli bir şekilde geliştirdiği takdirde iyi bir sonuç elde edebilir. Bu nedenle, güreşçilerin güç, dayanıklılık, hız, esneklik ve koordinasyon

gibi temel motorik özellikleri geliştirmeleri önemlidir. Bu özellikler, antrenmanlar sırasında ve müsabakalarda güreşçilere avantaj sağlayarak performanslarını artırır.

Güreşçilerin bedensel özellikleri De Garay ve arkadaşlarının 1968 Olimpiyat Oyunları'na katılmış olan türlü disiplinlere mensup sporcular üzerinde yaptıkları antropometrik çalışmalar sonucunda belirlenmiştir. Bu çalışmalar, güreşçilerin mezomorfisi ağır basan endomesomorf tipte olduklarını göstermiştir. Yani, güreşçiler genellikle kaslı ve güçlü bir vücut yapısına sahip olmakla birlikte, aynı zamanda belirgin bir vücut yağ oranına da sahiptirler. Bu özellikler, güreşçilerin müsabakalarda avantaj sağlamasına yardımcı olabilir. Türk milli takım güreşçilerinde 1984 yılında yapılan bir incelemede, Heath-Carter metodunu kullanarak yapılan antropometrik çalışmalar sonucunda genel olarak endomesomorf tipte oldukları belirlenmiştir. Güreşçilerimizde belirlenen ortalama endomesomorf değerleri %7 civarındadır. Ancak, ağırlık kategorisi yükseldikçe vücut yağ oranının arttığı gözlemlenmiştir.

Güreşte ustalık seviyesine ulaşmak, uzun yıllar süren antrenman hayatı ile mümkündür. Bir güreşçi, çıraklıktan başlayarak 10-12 yıllık bir süre içinde usta seviyesine yükselir. En üst düzeyde başarı elde etmek için yıllarca süren eğitim ve antrenman çalışmaları gereklidir ve bu süreçte optimal bir seviyeye ulaşmak önemlidir. Genel olarak becerikli genç güreşçiler, 6-8 yıl içinde başarıya ulaşırlar.

En üstün sonuç ise genellikle 9-10 yıllık bir antrenman süreci sonrasında sağlanır. Antrenörler, çocukların organik gelişimlerini dikkate alarak ve uzun vadeli antrenman programlarını göz önünde bulundurarak, güreşçilerin erken yaşlarda üstün performansa ulaşmalarını sağlamak için bazı kurallara uymalıdır (Şahmuradov, 1990). Gelecekte ülkemizi temsil edecek sporcuların geliştirilmesi uzun vadeli ve ciddi bir miktar para ile destek olunmasını gerektirmektedir.

Sporcuların performansı, sadece morfolojik özellikler veya motor yeteneklerle sınırlı değildir. Aynı zamanda kemik, yağ ve kas gibi vücut dokularının da sporcunun performansını direkt olarak etkilediği bilinmektedir. Özellikle kimi spor

dallarında, yağ miktarının sportif başarı üzerinde büyük etkisi olduğu gözlemlenmektedir. Bu nedenle, sporcunun beden bileşiminin doğru bir şekilde değerlendirilmesi, küçük yaşlardan itibaren uygun bir eğitim ve yönlendirme ile desteklenmesi büyük önem taşır.

Güreş sporunda, kuvvet, dayanıklılık, sürat, hareketlilik ve beceri gibi belirli motorik özellikler büyük öneme sahiptir. Güreşçilerin kas yapıları incelendiğinde, genetik olarak farklı yapılanmalara sahip oldukları görülmektedir. Organizmada kırmızı ve beyaz kas gruplarının hâkimiyetine bağlı olarak, antrenman yapan güreşçilerin kuvvet gelişimleri de değişiklik gösterebilir. Bu durum, benzer antrenman yapan ancak genetik olarak farklı kas yapılarına sahip olan güreşçilerin kuvvet gelişimindeki farklılığı ortaya koyar. Kırmızı kas lifleri, dayanıklılığı geliştirmeye daha yatkınken, beyaz kas lifleri ise hız, kuvvet ve patlayıcılığı artırmada önemlidir. Beyaz kas liflerinin daha yüksek olduğu bireylerde maksimal ve hızlı kuvvet artışlarının daha fazla gelişebileceği gözlemlenmiştir (Guyton & Hall, 2001).

Uyarana cevap veren kaslar, çeşitli antrenman yöntemleri kullanılarak kuvvet gelişimini sağlayabilir. Kasların kesit alanının artmasıyla birlikte kuvvet de artar ve doğru yüklenme ve dinlenme yöntemleriyle çabuk kuvvet gelişimi elde edilebilir. Bu nedenle, kuvvet antrenmanları ağırlık esaslı tekrarlarla gerçekleştirilir ve yüklenme süreleri dikkatlice düzenlenir. Kasların maksimal kuvveti, uygun yüklemelerle artırılır. Kuvvet gelişim hızı genellikle 20'li yaşlara değin üst seviyede seyreder, ancak 20'li yaşların ardından yavaşça azalır. Eğer belli bir spor dalıyla ilgilenilmiyorsa, kasların genel kuvveti önemlidir, ancak spor dalına özgü olan ve ihtiyaç duyulan kuvvet "özel kuvvet" olarak adlandırılır. Kuvvet antrenmanları, farklı bilgiye dayalı kategorilere ayrılır: "maksimal kuvvet", "çabuk kuvvet" ve "kuvvette devamlılık". Maksimal kuvvet, istemli kas kasılmaları sonucunda sinir-kas sisteminin kaldırabileceği en yüksek ağırlık olarak tanımlanır. Maksimal kuvvet antrenmanları, ağırlık değişiklikleri, tekrar sayılarının artırılması, seri sayılarında değişiklikler, hareket tempolarının uyarlanması ve seriler arasındaki uygun dinlenme süreleri gibi farklı tercihlere göre planlanabilir. Bu antrenmanlar, uzun süreli ve genellikle yüksek kas

gerilimi gerektirir, kas yapısını ve büyümesini destekler. Kısa süreli ve patlayıcı kasılmalar ile yüksek ve maksimal yüklenme, kas içi koordinasyonu sağlar. Antrenman yöntemleri, çalışmanın türüne bağlı olarak iki temel yönteme ayrılır. Maksimal kuvvet antrenmanlarında, yüklenme yoğunluğu genellikle %70 ila %80 arasında başlar ve %100'e kadar çıkabilir. Tekrar sayısı ise 1 ila 10 arasında değişebilir.

Sporcuların, iç ve dış dirençleri yenebilme kabiliyetlerini artırmak için en kısa sürede yüksek hızda kasılabilme becerisi olan çabuk kuvvet, kaslar arası ve kas içi koordinasyonun, kas liflerinin kasılma kuvveti ile bağlantılı bir şekilde gelişir. Çabuk kuvvet antrenmanları, hafif yüklerin kullanılması prensibine dayanmaktadır. Bu antrenmanlarda, maksimal kuvvetin %50-60'ı ile başlanır ve %70-80'ine denk gelen ağırlıklarla çalışılır. Ayrıca, yüklenme-dinlenme ilişkisi ve planlaması da önemlidir. Sporcuların, uzun süreli güç uygulamalarında yorgunluğa karşı dayanıklılık düzeyini arttırmayı amaçlayan kuvvette dayanıklılık, sadece yüksek seviyedeki güç uygulaması değil, aynı zamanda kuvvetin her türlü engelle karşılaştığı durumlarda da gereklidir.

Kuvvette devamlılık antrenmanları ise uzun süreli bir direnç kırma durumunda performansı belirleyen bir yeteneğin geliştirilmesine odaklanır. Bu tür antrenmanlar az yüklenme ve çok tekrarlar içerir ve kassal dayanıklılık performansını artırarak aerobik kapasiteyi de artırır. Kuvvette devamlılık antrenmanlarının kas kuvveti artışı ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Antrenmanların etkinliği tekrar sayılarındaki artışa odaklanarak, ağırlıklardan ziyade yoğunluk üzerine yoğunlaşarak elde edilir. Piramidal yüklenme, artan dış dirence karşın tekrar sayısındaki azalmalarla açıklanan bir yöntemdir. Patlayıcı kuvveti geliştirmek için uygulanırken, teknik uygulama da kontrollü bir şekilde yürütülür. Seri yüklenme yöntemi artma-azalma ve standart yöntem olmak üzere iki farklı şekilde uygulanabilir. Kısa süreli maksimal yüklenme yöntemi kas kütlesi artışı olmadan kuvvet gelişimini sağlar. İzometrik yüklenme dirençli kas grupları için kullanılır ve diğer maksimal uygulamalarla birlikte kullanılabilir. 10'lu yüklenme antrenmanı, sporcunun on defa kaldırdığı ağırlığın maksimum olarak değerlendirildiği bir yöntemdir. Kuvvette süreklilik için, hareket temposu kaslarda laktik asit oranının yükselmesine sebep olmayacak biçimde ortalama

seviyede tutulmalıdır (Gündüz ve arkadaşları, 1998). Spor yaparken, sporcunun statik ve dinamik kuvvetlerin neden olduğu fiziksel ve fizyolojik bitkinliğe karşı dayanıklılığı önemlidir. Bu dayanıklılık, etkinliklerin verimli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlar, etkinlik süresini ve yüklenme yoğunluğunu etkiler. Spor yaparken dayanıklılığı artırmak için çeşitli faktörler dikkate alınmalıdır. Bu faktörler arasında etkinlik süresi, etkinliğin verimliliği, kas gruplarına uygulanan yüklenme yoğunluğu ve sporcunun genel fiziksel durumu yer alır. Tüm bu faktörlerin birleşimi, sporcunun başarısını olumlu yönde etkileyecek karmaşık ve kombinasyonlu bir dayanıklılık seviyesini ortaya çıkarır. Spor esnasında sağlanan dayanıklılık, fizyolojik ve metabolik değişimlere (kalbin büyümesi vb.) neden olan oksijenin varlığına bağlıdır ve kalp dolaşım sistemi ile ilgilidir. Oksijen alım kapasitesi arttıkça, maksimum oksijen alım kapasitesi (VO₂max) da artar. Aerob dayanıklılığın artması sonucunda nabız sayısı da azalmaya başlar. Ancak enerji gereksinimi oksijen alım kapasitesinin üstüne çıktığında- ki bu miktar güreşçinin kaslarının enerji depolama kapasitesi ve gücüne bağlıdır- kaslar oksijen alamayacak duruma gelir ve anaerobik dayanıklılık devreye girer.

Sporcuların en yüksek hızda hareket edebilme becerisi sürat olarak tasvir edilirken, çabukluk ise kasların dirençlere karşı en kısa sürede harekete geçebilme becerisi olarak açıklanır. Çabuk kuvvet, sinir-kas sisteminin yüksek hızda kasılma ve dirençlere dayanma yeteneğini kapsar. Sürat, merkezi sinir sistemi ve periferik sinir sistemi işlevlerinin etkisiyle değişebilir. Bu nedenle, sürat ve çabukluk yeteneklerinin geliştirilmesi, sinir sistemiyle birlikte kasların uyumlu çalışmasını gerektirir. Bu nedenle, her iki sistemin de erken olgunlaşması nedeniyle idmanlara erken başlanması ve hareketlerin çeşitlendirilmesi önemlidir. Sürati etkileyen faktörler arasında motorik, fizyolojik, sinirsel, antropometrik ve zihinsel etmenlerin yanı sıra beslenme, diyet, sağlık durumu, yorgunluk ve dinlenme gibi çeşitli faktörler bulunmaktadır. Fizyolojik etmenler arasında vücut fonksiyonları, oksijen kapasitesi, tansiyon, genetik faktörler, kasların yapısal özellikleri (uzunluk-çap, tip, güç, esneklik, kompozisyon), bağ dokusu yapısı, metabolizma, demir rezervleri, dolaşım sistemi, hormonlar, laktik asit seviyesi,

aerobik-anaerobik güç, VO2 max, yağ oranı ve nöromusküler fonksiyonlar yer almaktadır.

Güreşçilerin somatotip yapılarına ilişkin yapılan çalışmalar, güreşçilerin kilolarına göre çeşitli somatotip kategorilerinde yer aldıklarını göstermektedir. Ağırlığı arttıkça endomorf ve mezomorf katsayılarında artış, ektomorf katsayılarında ise düşüş gözlenir. Hafif sıklette yer alan güreşçiler genellikle dengeli mezomorf yapısında iken, ağır sıklletler ise endomezomorf eğilimindedir. Serbest ve grekoromen stili arasında kayda değer değişiklikler bulunmamaktadır. 1960-1976 olimpiyatları için tüm güreşçiler için bulunan ortalama somatotip değerleri 2.5-6.5-1.5 olarak belirlenmiştir. Genç güreşçiler ise yetişkinlere kıyasla daha az mezomorfik ve daha fazla ektomorfik yapıdadır (Carter ve Heath, 1990). Güreşçilerin genel kondisyon çalışmaları tamamlamalarının ardından antrenman ve diyetle beraber kilo ayarlaması yapılması, sporcunun performansını pozitif yönde etkileyebilir. Araştırmalar, bir güreşçinin kaybedeceği kilo miktarının ağırlığının %5-10'u kadar olduğunu göstermektedir. Yağ dokusundan çok kas dokusuna sahip sporcularda su oranı daha yüksek olduğundan, bu değer çok az da olsa değişebilir. Üniversite ve yüksekokul güreşçileri üzerinde yapılan araştırmalar, 48 saat içinde hızlı bir şekilde kilo kaybının gerçekleştirildiğini göstermektedir. Bu durum, güreşçilerin plazma hacminin azalması ve kalp atımının artması gibi olumsuz etkilere sebep olmuştur. Ayrıca, güreşçilerin kuvvet ve kas dayanıklılığı da olumsuz etkilenmiştir. Kaslardaki glikojen depolarında da su kaybı nedeniyle %45 düşüş gözlenmiştir. Güncel incelemeler, sürekli kilo veren güreşçilerde ileriki yaşlarda yüksek tansiyon riskinin arttığını bulmuştur. Ayrıca, erkek sporcularda vücut ağırlığındaki değişikliklerle cinsel hormonlar arasında bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Testosteron hormonu, vücut yağ oranının azalmasıyla özellikle vücut yağ yüzdesi %5'in altına indiğinde azalmaktadır. Ancak, ağırlık yeniden arttırıldığında, testosteron hormonu normale dönmektedir. Bu hormonal değişiklikler, normal ağırlığının altına inen tüm sporcularda gözlemlenebilir ve yumuşak dokunun bölgesel dağılımları nedeniyle etkilenebilir. Özellikle yağ dokusu ile testosteron hormonu arasında bir ilişki olduğu ve ağırlık kazanmanın bu hormonu artırdığı gözlenmiştir (Günay ve Cicioğlu 2001). Güreş sporunda hareketlilik, sporcuların

eklemlere bağılı olarak geniş açılarla ve değişik yönlerde hareket yapabilme yeteneğidir. Hareket, kas aktivitesiyle gerçekleştirildiğinde aktif hareketlilik olarak adlandırılırken, eşlik eden aletler veya vücut ağırlığı yardımıyla yapılan hareketler ise pasif hareketlilik olarak nitelendirilir. Çalışma sırasında belli bir ritim ve hız korunarak gerçekleştirilen hareketlere dinamik hareketlilik, eklem belirl bir süre boyunca sabitlenmesiyle gerçekleştirilen hareketlere ise statik hareketlilik denir. Genel hareketlilik, kalça, omurga, omuz gibi majör eklem sistemlerinin yeterli seviyede hareketliliğini ifade ederken, özel hareketlilik ise belirli eklemlerin hareket akışında aktif olarak kullanılmasını ifade eder. Eklemlerin yapısı, kas yapısı, esneklik seviyesi, antrenman seviyesi, yaş ve cinsiyet farklılıkları, ısınma ve yorgunluk düzeyi, günün saati, dış sıcaklık gibi değişkenler, sporcu için hareket genişliğini büyük ölçüde etkiler. Vücut gelişimi sürecinde, kalça, omuz eklemleri ve omurganın çalışmanın yapıldığı biçimde geliştiği bilinir. Esneklik ise boy uzamasıyla ters orantılı olduğu bilinir. Büyüme döneminde aşırı yüklenmeler, kırıkdağlara zarar verebilir ve sakatlanmalara yol açabilir. Bu sebeple, hareketlilik antrenmanları çok yönlü ve genel gelişimi destekleyici nitelikte olmalıdır. Güreş sporunda hızlı hareketlerin gerçekleştirilmesi ve tekniklerin kolayca uygulanması önemlidir, bunun için hareket açısı ve oranı önemli bir rol oynar.

Güreşte başarılı olmak için hızlı tepki verme yeteneği ve zor hareketleri kısa sürede öğrenebilme becerisi gereklidir. Güreşte yetenek, her tekniğin doğru bir biçimde yapılması ve gereken güçle gerçekleştirilmesiyle kazanılır. Sporcunun zor hareketleri kolayca yapabilmesi, becerinin olumlu bir özelliğidir. Motor beceriler, yer değiştirme yeteneği, yönlendirme ve kontrol becerisi, mekân ve alan algılama becerisi, çok yönlülük ve beceriklilik, hareket akıcılığı ve esneklik ile rekabet duygusu gibi faktörlerden oluşur.

Genel beceri, her spor dalında gereksinim duyulan genel vücut koordinasyonunu ifade eder ve bu becerinin erken yaşlarda geliştirilmesi önemlidir. Genel beceri ve özel beceri birbirinden ayrılmaz bir şekilde düşünölmelidir. Vücut ağırlığı, boy, denge, hareket hızı, doğruluk, kas tonusu, göz-kas koordinasyonu ve

tepki süresi, genel yeteneği etkileyen nedenler arasındadır. Özel beceri, spesifik bir spor dalına özgü teknik ve taktik hareketlerin koordinasyonunu ifade eder. Spor türüne özgü olan özel beceri, teknik çalışmaların temelini oluştururken aynı zamanda hız, güç ve dayanıklılığın kullanımı açısından da önemlidir. Becerin geliştirilmesinde en önemli faktör hareketlilik seviyesidir. Hareket açıklığı ve jimnastik becerilerinin öğrenilmesi, tekniklerin doğru bir şekilde uygulanmasını kolaylaştırabilir ve sağlam bir temel oluşturabilir. Koordinasyon yeteneklerinin geliştirilmesi için, yüklenme dozunun aşamalı bir şekilde artırılması, yeni hareketlerin kademe kademe ve doğru teknikle öğretilmesi, alıştırmanın düzenli bir tempoda ve sürekli değıştirilerek (aynı zamanda özel beceri geliştirilmesi yönünde) yapılması, zamanla yarışan çalışmaların yapılması, antrenman sonrası çalışmalara gereken önemin verilmesi ve yorgunluk durumlarında uygun süre ve koşullarda dinlenme verilmesi önemlidir. Bu sayede koordinasyon yetenekleri gelişebilir ve performansın artması sağlanabilir (Açak, 2001; Sevim, 2002).

II. BÖLÜM

YÖNTEM

Tez çalışmasının bu bölümünde; kullanılan araştırma modeli, evren-örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizi süreçleri anlatılmıştır.

2.1. Araştırmanın Tasarımı

Bu çalışmada, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşleri ya da özellikleri (ilgi, beceri, yetenek, tutum gibi) belirlenmek amacıyla tarama yöntemi kullanılmıştır (Fraenkel ve Wallen, 2006; Büyüköztürk, Kılıç, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Betimsel tarama (survey) modeli kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada, olay, birey ya da nesne olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmış ve herhangi bir şekilde değiştirilme ya da etkilenme çabası gösterilmemiştir. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözlemleyip belirleyebilmektir (Karasar, 1998)."

2.2. Araştırma Evren ve Örneklemi

Araştırma betimsel tarama modeline göre anket (survey) yöntemi uygulanacaktır. Veri toplama aracı olarak Abdullah Çalışkan (2020) tarafından geliştirilen "Kriz Yönetimi" ölçeği kullanılacaktır. Araştırmanın evrenini 2022 yılı yağlı güreş sporcuları oluşturmaktadır. Güreş kamplarında ulaşılan rastgele seçilmiş 189 sporcu örnekleme oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin analizinde elde edilen veriler SPSS programında betimleyici istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir. Betimleyici istatistiksel veriler elde edildikten sonra dağılımın normal dağılıp dağılmadığına göre şu analizler yapılacaktır; Korelasyon Analizi (Pearson, Parçalı veya Spearman), Parametrik testler (T-testi, One Way Anova) veya Nonparametrik Testler (Wilcoxon İşaretli Sıra Testi ve Mann Whitney-U).

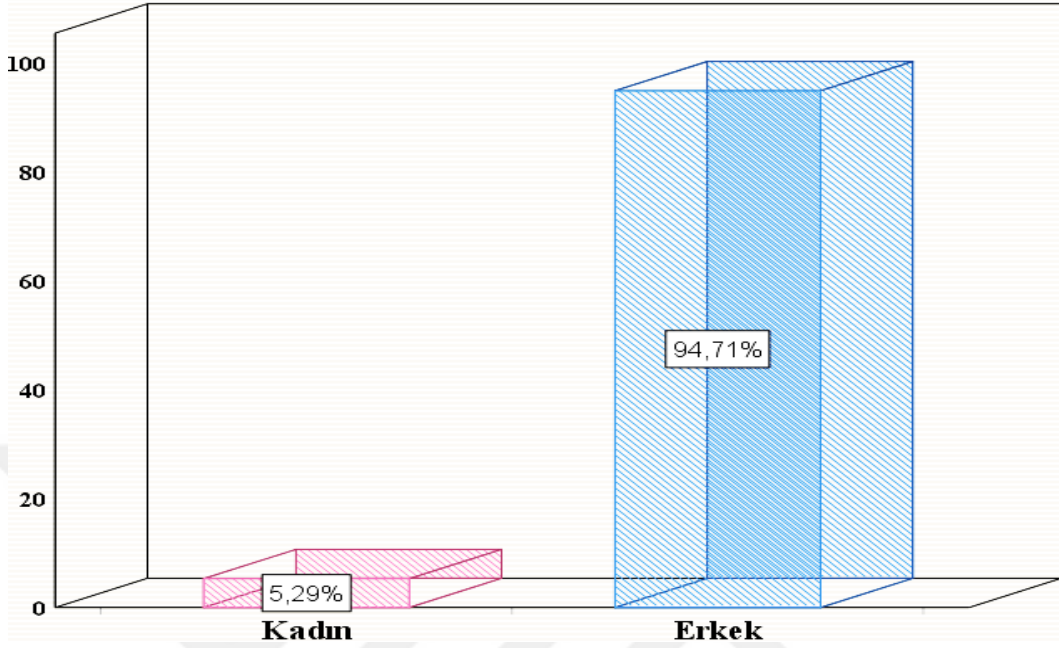
2.2.1. Araştırma Grubu (Örneklem) Özellikleri

2023 yılında çeşitli spor kulüplerinde güreşen sporculara ait demografik (betimsel) bilgiler aşağıdaki tabloda paylaşılmış, devamında tüm değişkenler grafiksel olarak gösterilmiştir.

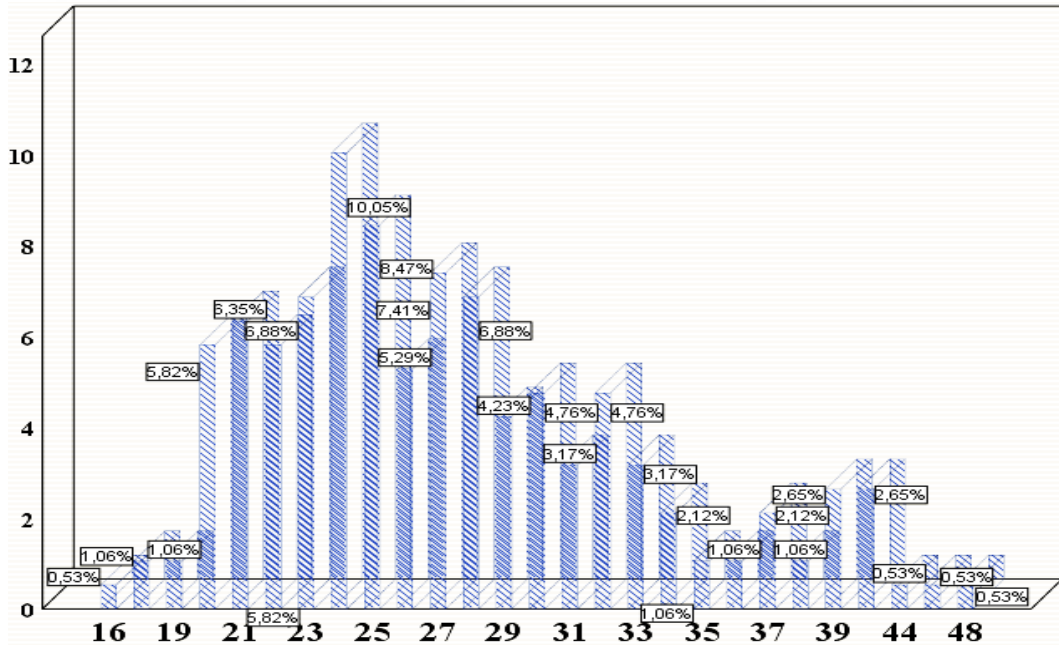
Tablo 1. Araştırma Grubu Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Özellikler		F	%	Toplam
Cinsiyet	Kadın	10	5,3	189
	Erkek	179	94,7	
Güreş Kategorisi	Yağlı güreş	97	51,3	189
	Minder güreşi	92	48,7	
Ekonomik Gelir	Düşük	31	16,4	189
	Orta	130	68,8	
	Yüksek	28	14,8	
Kaç Yıldır Spor ile Uğraşıyorsunuz?	1-5 Yıl	32	16,9	189
	6-10 Yıl	97	51,3	
	11 Yıl ve üzeri	60	31,7	
En İyi Başarı Dereceniz	Kategorimde ilk 3'e girdim	108	57,1	189
	Kategorimde ilk 3'e giremedim	81	42,9	

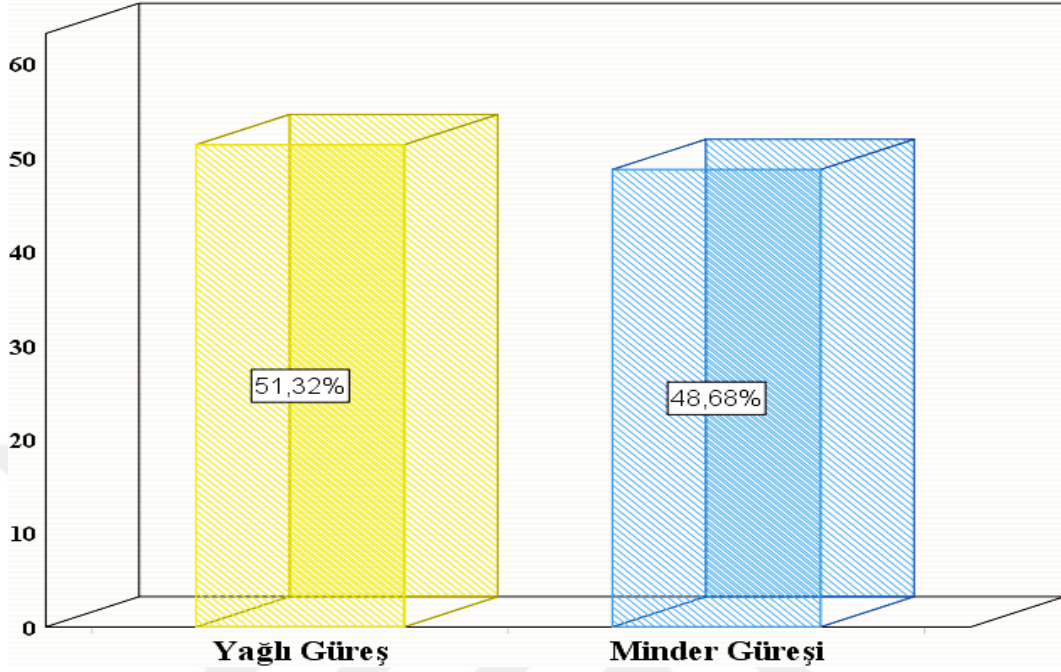
Araştırma grubunun demografik dağılımları incelendiğinde; %94,7'si (n:179) erkek, %5,3'ü (n:10) kadın, %51,3'ü (n:97) yağlı güreş yapmakta iken %48,7'si minder güreşi (n:92) yapmaktadır. Güreşçilerin %16,4'ü (n:31) düşük, %68,8'i (n:130) Orta, %14,8'i (n:28) yüksek gelire sahiptirler. Spor ile uğraşma yıllarına göre; 1-5 yıl %16,9 (n:32), 6-10 yıl %51,3 (n:97) ve 11 yıl ve üzerinde spor yapmış olanlar %31,7 (n:60) güreşçiden oluşmaktadır. En iyi başarı dereceleri; %57,1 (n:108) kategorisinde ilk 3'e giren, %42,9 (n:81) kategorisinde ilk 3'e giremeyen güreşçilerdir.

Grafik 1. Araştırma Grubu Cinsiyet Dağılımı

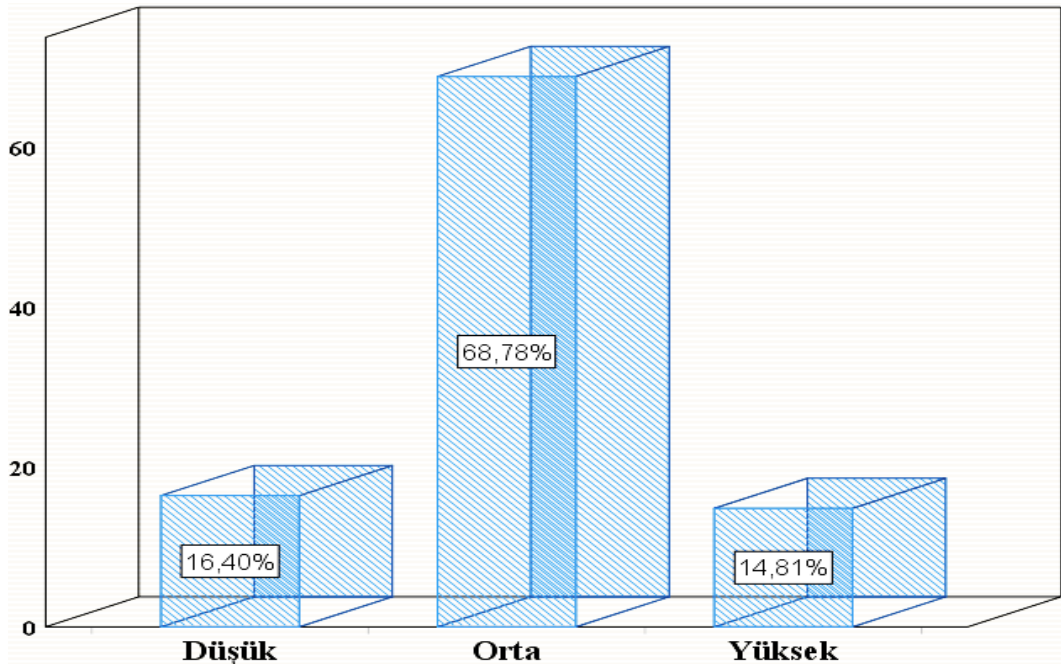
Araştırma grubunun %5,3'ü (n:10) kadın, %94,7'si (n:179) erkektir.

Grafik 2. Araştırma Grubuna Ait Yaş Dağılımı

Araştırma grubunun yaş dağılımları 16 yaş ile 48 yaş arasındadır. Katılımın en çok olduğu yaş aralığı 19-31 yaş aralığı olup, en düşük katılım oranı %0,53 ile 16, 44, 48 yaşlarıdır. En yüksek katılım oranı %10,05 ile 25 yaş kategorisidir.

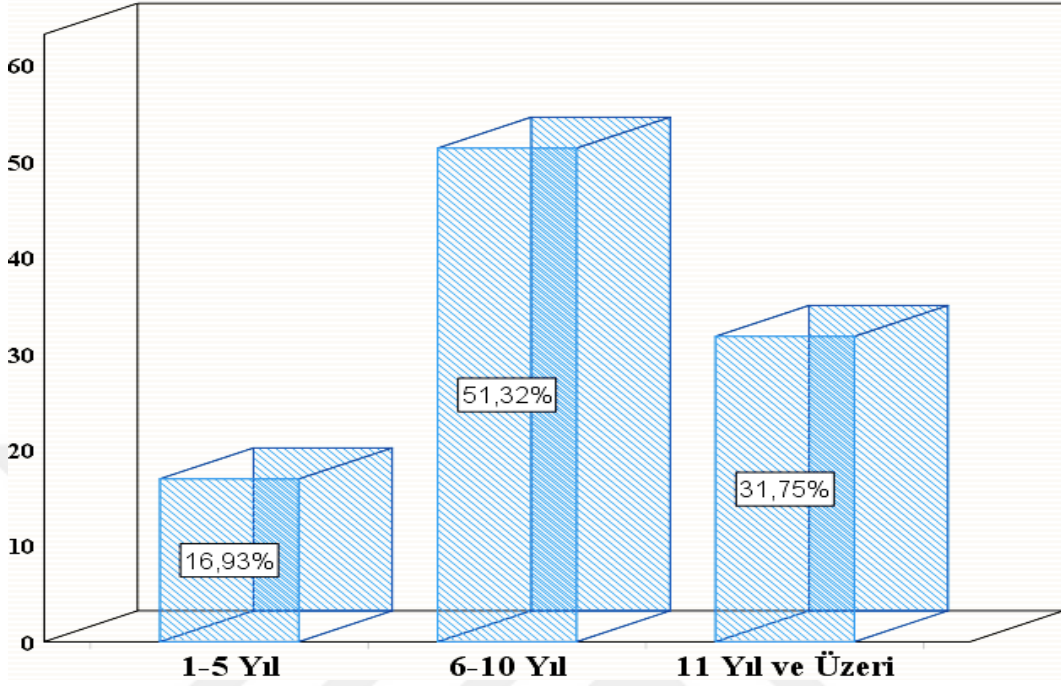
Grafik 3. Araştırma Grubu Güreş Kategorisi

Araştırma grubunun %51,3'ü (n:97) yağlı güreş, %48,7'si (n:92) minder güreşi yapmaktadır.

Grafik 4. Araştırma Grubuna Ait Ekonomik Gelir Dağılımı

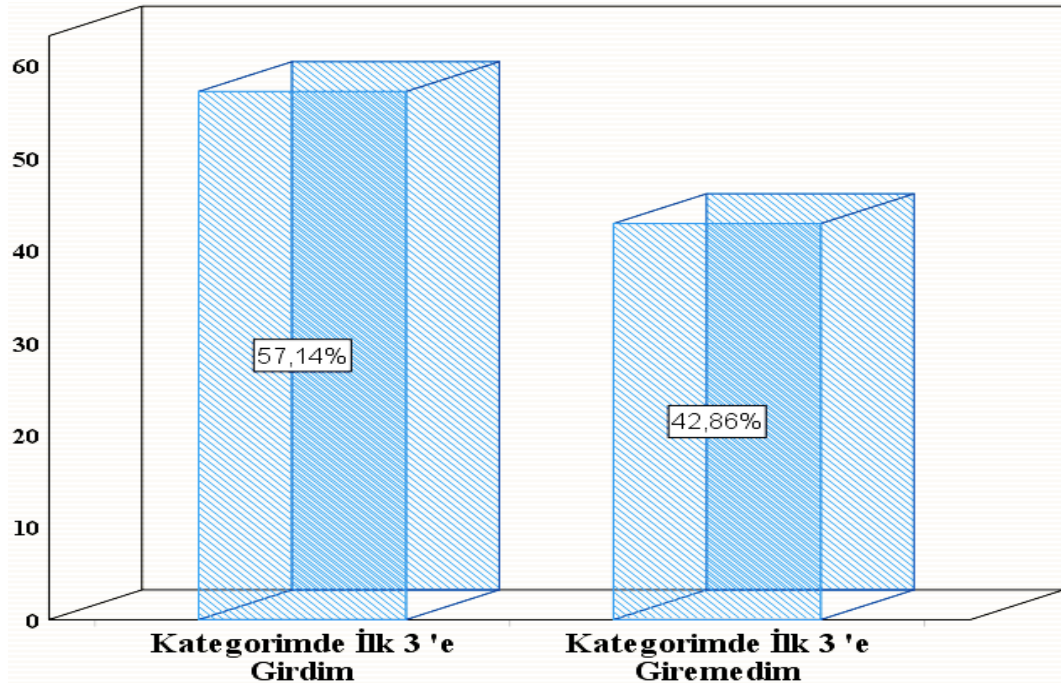
Güreşçilerin %16,4'ü (n:31) düşük gelir, %68,8'i (n:130) orta gelir, %14,8'i (n:28) yüksek gelire sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Grafik 5. Araştırma Grubuna Ait Güreşle Uğraşma Yılı Dağılımı

Sporla uğraşma yıllarına araştırma grubu; 1-5 yıl %16,9 (n:32), 6-10 yıl %51,3 (n:97), 11 yıl ve üzeri %31,7 (n:60) olarak cevaplamışlardır.

Grafik 6. Araştırma Grubuna Ait En İyi Derece Dağılımı

Güreşçilerin %57,1' i (n:108) kategorimde ilk 3'e girdim, %42,9' u (n:81) kategorimde ilk 3'e giremedim cevabını vermişlerdir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada, güreşçilere antrenmanlarını aksatmayan, uygun zamanda uygulanabilen bir ölçme aracı kullanılmıştır. Güreşçilere antrenman aralarında fakülte yönetiminin izni alınarak ölçme aracına cevap vermişlerdir. Ulaşılamayan güreşçilere ise, "Google Forms" sitesi üzerinden online olarak ölçek doldurtulmuştur. Güreşçilerin verdikleri cevaplar, araştırmacı tarafından elektronik ortama (Microsoft Excel) aktarılarak analiz edilmek üzere hazır hale getirilmiştir. Araştırmada kullanılan “kriz yönetimi ölçeği”, Çalışkan tarafından 2020 yılında geliştirilmiştir. Ölçeği geliştiren araştırmacı tarafından; geçerlilik aşamasında madde korelasyon analizi, açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmış, güvenirlik aşamasında ise Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. Nihayetinde 23 madde ve 3 alt boyuttan (kriz öncesi faaliyetler, kriz esnası faaliyetler, kriz sonrası faaliyetler) oluşan ölçek, 5’li likert tipi puanlanarak [Kesinlikle Katılım (5), Katılım (4), Kararsızım (3), Katılmam (2), Kesinlikle Katılmam (1)] cevaplanmaktadır.

Araştırmada kullanılan ölçeğin evrenimize uygunluğu kontrol edildikten sonra geçerlik ve güvenirlik testleri yapılmıştır. Ölçeğin geçerliliği için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA, yapısal eşitlik modellemesi olarak bilinen bir tekniktir ve psikoloji, sosyoloji, eğitim araştırmaları, siyasal bilimler ve pazarlama gibi alanlarda kullanılır. Temel olarak faktör analizi ve regresyon analizi tekniklerinin birleşimidir. Teorik modele göre oluşturulan tahmini kovaryans matrisinin, gözlenen verilerin kovaryans matrisine uygunluğunu test etmek için kullanılır (Dow, Jackson ve Leitch, 2008). Doğrulayıcı Faktör Analizi, gözlenen değişkenlerin tahmin edilebilirliğini kestirerek gizli değişken (faktör) oluşturan bir analiz yöntemidir (Hox, 1995). Bu analiz ile önceden oluşturulmuş bir yapıyı test etmede kullanılır.

Modele ait sonuçların uyum indeksleri vasıtası ile incelenmesi gerekir (Albright ve Park 2009). Araştırmamızda, öğrencilerin pandemi döneminde uzaktan eğitim ortamlarının kullanımına ilişkin tutumlarını incelemek için kullanılan modelin uyumlu olup olmadığının kontrolü için uyum indeksleri kullanılmıştır. Uyum indeksleri, teorik modele uygunluk derecesini ölçer ve tek bir test sonucuna dayanarak

değil, çeşitli indekslerin sonuçlarına dayanarak karar verilir. Bu indeksler arasında ki-kare (x^2), ki-kare/serbestlik derecesi (x^2/sd), mutlak uyum indeksleri (GFI, AGFI), yaklaşık hataların ortalama karekökü (RMSEA), artık temelli uyum indeksi (RMR) gibi değerler bulunur (Munro, 2005; Şimşek, 2007). Aşağıda verilen tabloda bu indekslerin değerleri görülebilir.

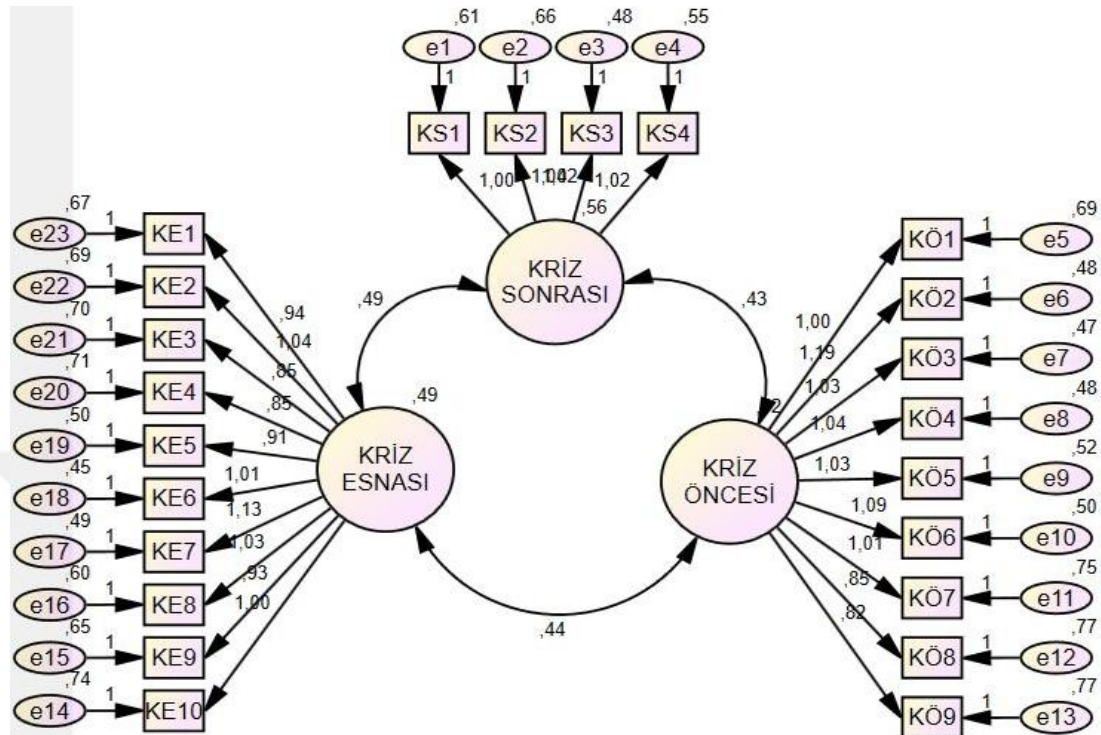
Tablo 2. Uyum İndeksleri ve Normal Değerleri

İndeksler	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Araştırma Modeline Ait Değerler
x^2 “p” Değeri	$p > 0.05$	-	620,285*
x^2/sd	$3 >$	$5 >$	2,632*
GFI	> 0.95	> 0.90	0,864
AGFI	> 0.95	> 0.90	0,932*
CFI	> 0.95	> 0.90	0,892
RMSEA	< 0.05	< 0.10	0,082*
RMR	< 0.05	< 0.10	0,038*

*: uyum gösteren değerler

Ölçme aracının uyum indeks değerleri; x^2 değeri iyi uyum (620,285), x^2/sd iyi uyum (2,632), AGFI değeri kabul edilebilir uyum (0,932), RMSEA değeri kabul edilebilir uyum (0,082) ve RMR değeri iyi uyum (0,038) göstermektedir.

Elde edilen değerler bize kullandığımız ölçeğin geliştirildiği evren ile uyumlu olduğunu göstermektedir. Güreşçilerin ilk evren ile aynı doğrultuda cevaplar verdiği belirlenmiştir. Elde edilen değerlere ait oluşturulan DFA model grafiği aşağıda verilmiştir.

Grafik 7. Doğrulayıcı Faktör Analiz Diyagramı

Ölçeğin alt boyutlarında yer alan toplam 23 maddeye ait güvenilirlik hesaplanarak, iç tutarlılık işlemi olan Cronbach Alfa güvenilirlik değerleri oluşturulmuştur. Ölçeğin orijinal çalışması (n: 370) ile bizim araştırmamızda (n: 189) bulunan güvenilirlik katsayıları Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo 3. Kriz Yönetimi Ölçeğinin Güvenirlik Katsayıları

Ölçek Alt Boyutları	Orijinal Ölçeğin Güvenirlik Katsayıları	Bu Çalışmadaki Güvenirlik Katsayıları
Kriz Öncesi	0,94	0,82
Kriz Esnası	0,81	0,88
Kriz Sonrası	0,88	0,83

Güvenirlik katsayıları incelendiğinde; elde edilen değerlerin ölçme aracının alt boyutlarının oldukça yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu ve tüm ölçekten elde edilen güvenilirlik sonucun da ölçeğin yüksek güvenilirlikli olarak tek başına kullanılabileceğini de göstermiştir.

2.4. Veri Analizi

Çalışmada kullanılan verilerin normallik dağılımlarını anlamlandırabilmek için basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri incelenmiştir (George ve Mallery, 2010). Normallik dağılım testi aşağıdaki gibidir (Tablo 4).

Tablo 4. Normallik Testi Sonuçları (Skewness ve Kurtosis Değerleri)

Alt Boyutlar	Çarpıklık (Skewness)	Standart hata	Basıklık (Kurtosis)	Standart hata
Kriz Öncesi	-1,624		3,426	
Kriz Esnası	-1,298	0,142	1,862	0,276
Kriz Sonrası	-0,989		1,475	

Araştırma verilerinin parametrik / non-parametrik dağılımlarını tespit edebilmek için çarpıklık ve basıklık (skewness-kurtosis) sonuçları incelendiğinde; skewness ve kurtosis değerlerinin standart hataya bölünmesi ile elde edilen sonuçlar -1,5 ile +1,5 arasında görülmemektedir. Buradan hareket ile araştırma verilerinin normal dağılmadığı tespit edilmiştir. İstatistiki analizlerde non-parametrik testler kullanılarak veri seti incelenmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenlerinden “cinsiyet” değişkeninin incelenmesinde Mann Whitney-U, “bölüm ve gelir” değişkenleri için ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Test istatistiği ile elde edilen anlamlı sonuçların etki büyüklüğünü hesaplamak için Rosenthal ($R=z/\sqrt{n}$) formülünden yararlanılmıştır (Rosenthal, 1991).

III. BÖLÜM

BULGULAR

Öncelikle, araştırma ölçeğinin bağımlı değişkenleri oluşturan alt boyutlara ait maddelerin betimsel istatistikleri incelenirken, bulgular incelemeye alınmıştır.

Tablo 5. Kriz Öncesi Alt Boyutu Maddeleri Betimsel İstatistiği

Kriz Öncesi Alt Boyut	Kesinlikle Katılmam		Katılmam		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
<i>Kurumumuz yöneticileri, kriz yönetimi hakkında yeterli bilgiye sahiptir.</i>	19	10,1	39	20,6	58	30,7	59	31,2	14	7,4
<i>Kurumumuzda krizler, kriz yönetimi ekibi ile yönetilir.</i>	13	6,9	35	18,5	56	29,6	62	32,8	23	12,2
<i>Kurumumuzda krizi başarı ile yönetebilecek tecrübeli personel mevcuttur.</i>	7	3,7	37	19,6	65	34,4	60	31,7	20	10,6
<i>Kriz yönetim ekibinin rol, sorumluluk ve hedefleri açık bir şekilde belirlidir.</i>	4	2,1	34	18,0	64	33,9	57	30,2	30	15,9
<i>Kriz yönetimini kolaylaştırabilmek için, kriz senaryolarımız mevcuttur.</i>	9	4,8	35	18,5	35	34,4	59	31,2	21	11,1
<i>Kriz senaryoları hazırlanırken tüm bireylerin katkısı sağlanır.</i>	4	2,1	43	22,8	53	28,0	60	31,7	29	15,3
<i>Kriz öncesinde olası senaryolar için tatbikatlar yapılmaktadır.</i>	12	6,3	32	16,9	49	25,9	65	34,4	31	16,4
<i>Kriz plânı, hangi krize karşı ne tür tedbir almamız gerektiğini ortaya koyar.</i>	7	3,7	24	12,7	65	34,4	62	32,8	30	15,9
<i>Kriz plânımızın olması, kriz ânında yaşanacak belirsizliği azaltmaktadır.</i>	6	3,2	27	14,3	61	32,3	58	30,7	37	19,6
<i>Alt Boyut Ortalaması</i>										3,32

Kriz öncesi alt boyutunun maddelerine verilen cevaplara göre; güreşçilerin %38,6'sı yöneticilerinin kriz yönetimi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını, %45'i kurumlarında kriz yönetimini ekip olarak yönettiklerini, %42,3'ü kurumlarında

Kriz esnası alt boyutunun maddelerine verilen cevaplara göre; güreşçilerin %48,7'si kriz esnasında tüm paydaşların görüşlerinin dikkate alındığını, %49,7'si kriz esnasında sistematik bir yöntemle karar verildiğini, %42,9'u kriz esnasında iyi organize olan ekiplerinin olduklarını, %47,6'sı kriz esnasında olay raporlama mekanizmalarının olduğunu, %48,7'si kriz esnasında hızlı müdahale edildiğini, %43,9'u kriz esnasında çalışanlarını koruma planları geliştirdiğini, %47,6'sı kriz esnasında etkin bir kurum içi haberleşme sistemleri olduğunu, %48,7'si kriz esnasında işin yapılabilmesi için her türlü donanımın temin edildiğini, %46'sı kriz esnasında bilgi ve becerilerini kullanabilme fırsatının verildiğini, %42,2'si kriz esnasında iş güvenliğine yönelik tedbir alındığını belirtmişlerdir.

Tablo 7. Etkililik Alt Boyutu Maddeleri Betimsel İstatistiği

Kriz Sonrası Alt Boyut	Kesinlikle Katılmam		Katılmam		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
<i>Kriz sonrası durum analizleri sonucunda gerekli yönetsel değişiklikler yapılır.</i>	7	3,7	39	20,6	48	25,4	66	34,9	29	15,3
<i>Kriz sonrası çalışanlara yeni görev ve sorumluluklar verilir.</i>	9	4,8	32	16,9	45	23,8	66	34,9	37	19,6
<i>Kriz sonrası kurum içi gerekli eğitimler verilir.</i>	7	3,7	27	14,3	57	30,2	69	36,5	29	15,3
<i>Kriz sonrası kurumun ihtiyacı olan kaynaklar temin edilir.</i>	9	4,8	28	14,8	64	33,9	58	30,7	30	15,9
<i>Boyut Ortalaması</i>	3,42									

Kriz sonrası alt boyutunun maddelerine verilen cevaplara göre; güreşçilerin %50,2'si kriz sonrası gerekli yönetsel değişiklikler yapıldığını, %54,5'i kriz sonrası çalışanlara yeni görev ve sorumluluklar verildiğini, %51,8'si kriz sonrası gerekli eğitimler verildiğini, %46,6'sı kriz sonrası kaynakların temin edildiğini belirtmişlerdir.

Tablo 8. Bağımsız Değişkenlere Uygulanan İstatistiksel Testler ve Anlamlılık Tespiti

Bağımsız Değişkenler	Uygulanan Test	Anlamlı Farklılık	Anlamlı Farklılık Tespit Edilen Boyutlar
<i>Cinsiyet</i>	Mann Whitney-U	Var ($p<0,05$)	-Kriz Sonrası
<i>Güreş Kategorisi</i>	Mann Whitney-U	Yok ($p>0,05$)	-
<i>En İyi Derece</i>	Mann Whitney-U	Var ($p<0,05$)	-Kriz Öncesi -Kriz Esnası -Kriz Sonrası
<i>Güreş Yılı</i>	Kruskal Wallis	Var ($p<0,05$)	-Kriz Öncesi -Kriz Sonrası
<i>Ekonomik Gelir</i>	Kruskal Wallis	Var ($p<0,05$)	-Kriz Öncesi -Kriz Esnası

Uygulanan istatistiki testler sonucunda, “Cinsiyet” değişkeninin kriz sonrası, “En İyi Derece” değişkeninin tüm alt boyutlarda ve “Ekonomik Gelir” değişkeninin kriz öncesi ile kriz sonrası alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). “Güreş Kategorisi” ve “Güreş Yılı” değişkenlerinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Değişkenlere ilişkin yapılan testlerin detaylı tablolaştırılması aşağıda gösterilmiştir (Tablo 9, Tablo 10, Tablo 11, Tablo 12).

Tablo 9. Cinsiyete Göre Mann Whitney-U Testi

Alt Boyutlar	N	Sıra Ortalaması	U	P	Etki Büyüklüğü (R)
Kriz Öncesi	<i>Kadın</i>	10	69,20	0,125	-
	<i>Erkek</i>	179	96,44		
Kriz Esnası	<i>Kadın</i>	10	72,15	0,174	-
	<i>Erkek</i>	179	96,28		
Kriz Sonrası	<i>Kadın</i>	10	57,40	0,025*	0,122
	<i>Erkek</i>	179	97,10		

*: $p<0,05$

Cinsiyet bağımsız değişkenine ait bulgular incelendiğinde; güreşçilerin cinsiyetlerine göre ölçeğe vermiş oldukları cevaplar arasında istatistiksel olarak kriz sonrası ($U=519,0$, $p=0,025$) alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kriz sonrası alt boyutunda tespit edilen anlamlı farklılığın etki büyüklüğü $r=0,122$ olarak hesaplanmıştır. Buna göre; cinsiyet değişkeninin, kriz sonrası alt boyutu üzerinde düşük düzey etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir (Cohen, 1988).

Tablo 10. En İyi Başarı Derecesine Göre Mann Whitney-U Testi

Alt Boyutlar	N	Sıra Ortalaması	U	P	Etki Büyüklüğü (R)
Kriz Öncesi	<i>Kategorimde İlk 3'e Girdim</i>	108	107,17	3059,5	0,00*
	<i>Kategorimde İlk 3'e Giremedim</i>	81	78,77		
Kriz Esnası	<i>Kategorimde İlk 3'e Girdim</i>	10	104,46	3352,0	0,00*
	<i>Kategorimde İlk 3'e Giremedim</i>	179	82,38		
Kriz Sonrası	<i>Kategorimde İlk 3'e Girdim</i>	10	103,01	3508,5	0,020*
	<i>Kategorimde İlk 3'e Giremedim</i>	179	84,31		

*: $p<0,05$

En iyi başarı derecesi değişkenine ait bulgular incelendiğinde; güreşçilerin ölçeğe vermiş oldukları cevaplar arasında istatistiksel olarak üç alt boyutta da (sırasıyla; $U=3059,5$, $p=0,00$ / $U=3352,0$, $p=0,00$ / $U=3508,5$, $p=0,020$) anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kriz öncesi, esnası ve sonrası alt boyutlarında tespit edilen anlamlı farklılıkların etki büyüklükleri sırayla; $r=0,162$; $r=0,210$; $r=0,148$ olarak hesaplanmıştır. Buna göre; en iyi başarı değişkeninin, tüm alt boyutlar üzerinde düşük/ortaya yakın düzey etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir (Cohen, 1988).

Tablo 11. Ekonomik Gelir Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi

	Alt Boyutlar	N	Ortalama Derece	X ²	Serbestlik Derecesi	P	Farkın Kaynağı ve Etki Büyüklüğü (R)
Kriz Öncesi	<i>Düşük Gelir</i>	31	65,21	11,765	2	0,003*	Düşük Gelir
	<i>Orta Gelir</i>	130	102,59				/
	<i>Yüksek Gelir</i>	28	92,75				Yüksek Gelir R=0,336
Kriz Esnası	<i>Düşük Gelir</i>	31	69,61	9,632	2	0,008*	Düşük Gelir
	<i>Orta Gelir</i>	130	102,56				/
	<i>Yüksek Gelir</i>	28	88,02				Yüksek Gelir R=0,454
Kriz Sonrası	<i>Düşük Gelir</i>	31	77,48	4,982	2	0,083	-
	<i>Orta Gelir</i>	130	100,59				
	<i>Yüksek Gelir</i>	28	88,43				

*: p<0,05

Güreşçilerin ekonomik gelirleri ile “kriz öncesi” ve “kriz esnası” alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($x^2_{(2)} = 11,765$, $p < 0,05$ / $x^2_{(2)} = 9,632$, $p < 0,05$). Ekonomik gelir değişkeninin hangi grubu arasında farklılık olduğunu tespit edebilmek amacıyla Mann Whitney-U Testi kullanılmıştır. Toplam üç adet Mann Whitney-U Testinin işletilmesi ve hata miktarının azaltılması için Bonferroni düzeltmesi [$\alpha = (0,05/3) = 0,017$] uygulanmıştır. Dolayısıyla, gruplar arasındaki anlamlılık seviyesi $\alpha = 0,017$ olarak alınmıştır. Buna göre anlamlı farklılık her iki alt boyutta da düşük gelir ile yüksek gelir arasında ($r = 0,336$ / $r = 0,454$) olduğu bulunmuştur. İki gelir düzeyi arasında orta ve yüksek etki düzeyi olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ekonomik gelir değişkeninin, güreşçilerin ölçeğe verdikleri kriz öncesi ve kriz esnası alt boyut maddelerine verdikleri cevaplar üzerinde orta/yüksek düzeyde anlamlı etkisi vardır.

Tablo 12. Güreşle Uğraşma Yılı Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi

Alt Boyutlar ve Gelir		N	Ortalama Derece	X ²	Serbestlik Derecesi	P	Farkın Kaynağı ve Etki Büyüklüğü
Kriz Öncesi	1-5 Yıl	32	68,05	10,963	2	0,004*	1-5 Yıl
	6-10 Yıl	97	96,16				/
	11 Yıl ve Üzeri	60	107,49				11 Yıl ve Üzeri
Kriz Esnası	1-5 Yıl	32	79,33	4,035	2	0,133	-
	6-10 Yıl	97	95,00				
	11 Yıl ve Üzeri	60	103,36				
Kriz Sonrası	1-5 Yıl	32	77,38	6,452	2	0,040*	1-5 Yıl
	6-10 Yıl	97	93,27				/
	11 Yıl ve Üzeri	60	107,19				11 Yıl ve Üzeri

*: p<0,05

Güreşçilerin güreşle uğraşma yılları ile “kriz öncesi” ve “kriz sonrası” alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2_{(2)} = 10,963$, $p < 0,05$ / $\chi^2_{(2)} = 6,452$ $p < 0,05$). Güreşle uğraşma yılı değişkeninin hangi grubu arasında farklılık olduğunu tespit edebilmek amacıyla Mann Whitney-U Testi kullanılmıştır. Toplam üç adet Mann Whitney-U Testinin işletilmesi ve hata miktarının azaltılması için Bonferroni düzeltmesi [$\alpha = (0,05/3) = 0,017$] uygulanmıştır. Dolayısıyla, gruplar arasındaki anlamlılık seviyesi $\alpha = 0,017$ olarak alınmıştır. Buna göre anlamlı farklılık her iki alt boyutta da 1-5 yıl ile 11 yıl ve üzeri arasında olduğu bulunmuştur. Güreşle uğraşma yılları düzeyi arasında yüksek ve orta etki düzeyi ($r = 0,426$ / $r = 0,394$) olduğu görülmektedir. Dolayısıyla güreşle uğraşma yılı değişkeninin, güreşçilerin ölçeğe verdikleri kriz öncesi ve kriz sonrası alt boyutları maddelerine verdikleri cevaplar üzerinde yüksek/orta düzeyde anlamlı etkisi vardır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

“Güreş Organizasyonlarındaki Kriz Yönetimlerinin Güreşçi Özelliklerine Göre Değerlendirilmesi” konusunda spor kulüplerinde güreşen 189 katılımcının verdiği cevaplar ışığında istatistiksel analiz çalışması yapılmıştır.

Güreşçilerin yağlı güreş organizasyonlarında karşılaştıkları krizler ve bu krizleri algıladıkları şekliyle çeşitli kriz yönetim faaliyetleri hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Güreşçilerin bu cevapları verirken kendilerine has demografik özellikleri ile yağlı güreş organizasyonları hakkındaki kriz yönetimi ölçeğine vermiş oldukları cevaplar arasındaki ilişkinin incelenmesi ve alt boyutları ile yorumlanıp ortaya konulması hedeflenmiştir.

Literatür taramasında “kriz yönetimi” konusunda spor yöneticiliği gibi sosyal alanlarda yapılmış çalışmalara ulaşılabilirken, yağlı güreş organizasyonları ve kriz yönetimi konulu araştırmaya kaynaklarda rastlanılamamıştır. Araştırmanın değişkenlerini oluşturan “kriz yönetimi” ile ilgili spor bilimleri ve yönetim bilimleri alanında birçok araştırmaya ulaşılabilirken, güreş organizasyonu konulu araştırmaya sınırlı sayıda rastlanılmıştır.

Çalışmada kullanılan Kriz Yönetimi Ölçeğinin üç alt boyutunda da istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bu ilişkilerin kriz öncesi, kriz esnası ve kriz sonrası olmak üzere yağlı güreş organizasyonlarının güreşçilerin özelliklerine göre çeşitli şekillerde algılandığı düşünülmektedir. Güreşçilerin özellikleri bağımsız değişkenler olarak araştırmaya dahil edilirken bazı karakteristik baskın özelliklerin ortaya çıktığı görülmüştür. Örneğin; cinsiyete göre güreşçilerin yüzdelik dağılımı bariz baskın bir şekilde erkek ağırlıklı bir spor olduğunu göstermektedir. Öyle ki araştırmada ulaşılan güreşçilerin %94,7’si erkektir ve kadınlar sadece %5,3’lük kısmı oluşturmaktadırlar. Kategori olarak yağlı güreş (%51,3) ve minder güreşi (48,7) birbirine yakın yüzdeye sahip olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu benzerlik toplumda yağlı ya da minderin benzer şekilde ilgi duyulduğu şeklinde yorumlanabilir. Ekonomik

gelir bakımından güreşçiler kendilerini orta gelir grubuna dahil etmektedirler (%68,8). Burada karşımıza çıkan düşünce; yapılacak başka çalışmalarda, ekonomik gelirin güreş sporu ile ilgisinin araştırılması olacaktır. Güreş sporu ile uğraşma yıllarına bakıldığında 6 yıl ve üzerinde güreş ile ilgilenen %83 civarında sporcu olduğunu görmekteyiz. Bu yüzdelik değer, güreş sporunun uzun yıllar devam edilen bir branş olduğu düşüncesini akıllara getirmektedir. Son demografik özellik olan başarı derecesi; güreşçilerin yarıdan fazlasının (%57,1) başarı hazzını yaşadığını ve ulaşılmak istenen hedefe kısmen ulaştıklarını göstermektedir.

Güreşçilerin kriz yönetimi ölçeğine verdikleri cevaplara göre; kriz öncesi süreçler ile ilgili olarak, kriz yönetiminin uygulandığı güreş organizasyonları hakkında boyut ortalaması ($\bar{x}=3,32$) oldukça olumlu görüşe sahip olduklarını göstermiştir. Benzer şekilde kriz esnasında da kriz yönetiminin iyi uygulanmasının olumlu sonuçlar elde edilebileceğini kriz esnası alt boyut ortalaması ($\bar{x}=3,38$) göstermektedir. Son boyut ortalaması olan kriz sonrası alt boyutu da olumlu ortalama ($\bar{x}=3,42$) puanına sahiptir. Şöyle ki güreşçiler güreş organizasyonlarında çıkabilecek krizlerin sonlanmasından sonra da kriz yönetim süreçlerinin uygulanmasının organizasyonun kalitesini arttıracığı konusunda fikir birliğine sahiptirler.

Güreşçilerin demografik özelliklerine göre yapılan karşılaştırmalarda cinsiyet, en iyi derece, güreş ile uğraşma yılı ve ekonomik gelir özelliklerine göre ölçeğe verdikleri cevaplarda anlamlı farklılaşma tespit edilirken ($p<0,05$), güreşçilerin kategorileri (minder/yağlı) ile kriz yönetimi ölçek maddeleri arasında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Güreşçilerin cinsiyeti kriz öncesinde ve kriz esnasında farklılaşma yaratmazken, yalnızca ölçeğin kriz sonrası boyutunda farklılaşma yaratmıştır ($p<0,05$). Erkek güreşçilerin ortalaması kadın güreşçilerden daha yüksek çıkmıştır dolayısıyla erkek güreşçilerin kriz sonrasında da kriz yönetim süreçlerine devam edilmesi gerekliliği konusunda kadınlardan daha olumlu bakışa sahip oldukları tespit edilmiştir.

Güreşçilerin en iyi başarı derece kriteri olan ilk 3'e girme değişkeni, ölçeğin üç boyutunda da anlamlı farklılaşmaya sebep olmuştur ($p<0,05$). Kendi kategorilerinde ilk 3'e giren güreşçilerin ölçeğin üç boyutuna verdikleri cevap ortalamaları, ilk 3'e giremeyenlere göre belirgin bir şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Şöyle ki; kriz öncesi, kriz esnası ve kriz sonrası boyut madde ortalamaları kendi kategorilerinde derece yapan güreşçilerde daha yüksektir. Bu verilerden çeşitli sonuçlar çıkarılması mümkündür. Öncelikle başarı hazzını yaşamış güreşçilerin daha özgüvenli ve daha pozitif olabilecekleri aşikardır. Başarı elde etmiş güreşçiler olaylara daha soğuk kanlı ve temkinli yaklaşarak olası kriz durumları ile başa çıkabilmede olumlu tavır sergileyebilirler, bu sebeple ölçek boyut ortalamaları daha yüksek çıkmış olabilir. Başka bir açıdan bu sonuca bakıldığında; kriz yönetim süreçlerini uygulayan ve olumlu yaklaşan güreşçilerin daha başarılı olabileceğini söylemek mümkün gözükmektedir.

Güreşçilerin ekonomik gelirlerine göre elde edilen sonuçlar yorumlandığında; düşük gelire sahip güreşçiler ile yüksek gelire sahip güreşçiler arasında anlamlı farklılaşma görülmektedir ($p<0,05$). Düşük gelire sahip güreşçiler kriz öncesinde ve kriz esnasında yüksek gelire sahip güreşçilerden boyut madde ortalamalarına göre farklılaşmaktadırlar ($p<0,05$). İki alt boyutta da düşük gelir sahibi güreşçilerin madde ortalamaları yüksek gelir sahibi güreşçilere göre düşük çıkmıştır. Öyle görülmektedir ki, kriz yönetim süreçleri ekonomik gelire göre farklı algılanmaktadır şeklinde yorumlanabilir. Gelir seviyesi yüksek güreşçiler düşük gelirli güreşçilere göre, kriz öncesinde ve kriz sırasında yönetim süreçlerine daha olumlu tutum takınmaktadırlar.

Güreşle uğraşma yılına göre güreşçilerin kriz öncesinde ve sonrasında farklılaştıkları görülmektedir ($p<0,05$). Güreşe yeni başlayan sporcular ile uzun zamandır uğraşan deneyimli sporcuların kriz yönetim ölçeği madde ortalamaları farklıdır. Uzun zamandır güreş yapan sporcular kriz öncesi ve kriz sonrası daha olumlu tavır sergileyerek yönetim süreçlerine pozitif tutum göstermişlerdir. Ölçek alt boyut ortalamaları deneyimli güreşçilerde yüksek iken onlara nazaran deneyimi az

olan güreşçilerde ortalamalar daha düşüktür. Elde edilen bu veriler bize; deneyimin artmasının, güreş sporunun her anlamda daha profesyonel uygulandığını ve deneyimin olası yağlı güreş organizasyonlarında çıkabilecek krizlere daha ustaca ve bilimsel bir şekilde yaklaşılacağını varsaydırmaktadır.

Literatürde yağlı/minder güreş organizasyonlarının kriz yönetimi ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmalara rastlanılmadığından kriz yönetimi olgusu çeşitli alanlarda tartışılmıştır. Buna göre; Kriz ncesi aşama, krizin patlak vermeden önce giderek belirginleşen işaretlerin olduğu bir süreci ifade eder. Bu evrede, kriz olasılığının adım adım arttığı belirtiler gözlenir (Holladay, 2010). Kurum içindeki liderlerin kriz yönetimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları, kriz yönetimi ekibinin oluşturulması ve bu ekibin rollerinin, sorumluluklarının ve hedeflerinin net bir şekilde belirlenmesi, kurumun krize direnme veya krizin etkilerini en aza indirme yeteneğini artırabilir. Ayrıca bu aşamada, kurumların hangi tür önlemler alması gerektiğini belirlemek ve kriz anında yaşanacak belirsizliği azaltmak için kriz senaryoları hazırlamaları ve bunları uygulamaları önemlidir (Jaques, 2012; Jamal ve Abu Bakar, 2015).

Kriz esnası aşama, krizin organizasyon tarafından fark edildiği, çevresel etkilerinin en yoğun hissedildiği, karmaşık ve belirsiz bir dönemi temsil eder. Karmaşıklık ve belirsizlik arttıka, krizin olumsuz etkileri de artma eğilimindedir (Fediuk vd., 2010). Bu evrede, krizin etkilerini azaltmak için kurum içi ve dışındaki tüm paydaşların perspektifleri göz önünde bulundurularak, örgüt yapısı ve kültürü, meydana gelen değişikliklere kolayca uyum sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır. Ayrıca, karar alma süreçlerini hızlı, esnek ve sistematik bir yapıya dönüştürmek bu dönemde kritik önem taşımaktadır (Kent, 2010). Kriz sırasında hızlı müdahale için etkili bir kurum içi ve dışı iletişim ağı ile düzenli ve işlevsel ekiplerin kullanılması gerekmektedir. Bu ekiplerin ihtiyaç duyacakları her türlü ekipmanın hızla temin edilmesi de oldukça önemlidir (Caldiero vd., 2010; Brown ve Billings, 2013).

Kriz sonrası dönem krizin sona erdiği ancak olumsuz etkilerinin derinden hissedildiği bir dönemdir (Coombs, 2007). Bu aşamada, organizasyonun istikrarını sağlamak hayati önem taşır. Eğer bu süreç başarılı bir şekilde yönetilemezse, işletme için yok olma riski ortaya çıkabilir. Bu noktada, hızla kriz sonrası durum analizleri yapılmalı ve gerekli yönetsel değişiklikler gerçekleştirilmelidir (Mazzei vd., 2012). Krizden elde edilen deneyimlere dayanarak, tüm çalışanların eğitimi için yapılan planlar gözden geçirilmeli ve sistemli bir eğitim sürecine geçilmelidir. Liderlerin gelişimi için özel programlar düzenlenmelidir (Kim, 2015). Krizi çözmekle görevli ekipler, birer örgüt geliştirme ekibi haline getirilmeli ve sürekli eğitim almaları sağlanmalıdır. Kriz sırasında ihtiyaç duyulan kaynaklar hızla temin edilmelidir (Coombs ve Holladay, 2009).

Kriz yönetiminde en arzulanan durum, krizlerin başarıya dönüştürülmesidir (Lee ve Harrald, 1999). Krizler, içlerinde barındırdıkları öğrenme fırsatlarıyla kurumların değişme kapasitesini artırır (Blackman ve Ritchie, 2008). Yaşanan krizlerden edinilen tecrübeler, gelecekteki krizleri önlemek, zararı azaltmak ve krize karşı daha dirençli ve hazırlıklı olmak adına son derece önemlidir. Kurumdaki krizden en fazla etkilenen alanlar, hızla güçlendirilmesi gereken zayıf noktalardır. Kriz anında aktif rol üstlenen, takım ruhuyla çalışan ve krizle mücadelede katkı sağlayan personelin özellikle takdir edilmesi ve yeni organizasyon düzeninde daha fazla sorumluluk alması gereklidir. Rekabet ortamında başarının temel anahtarının değişim ve gelişim olduğunu anlayan yöneticiler için krizler, aynı zamanda kurumsal gelişim ve dönüşüm için bir fırsat olabilir (Blackman ve Ritchie, 2008; Carmeli, 2008; Bossong 2013).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde; Işık (2012)'ın araştırmasında hemşire yöneticilerin kriz yönetimi alt boyut ortalamalarının dağılımına bakıldığında; hazırlık ve önleme alt boyut puan ortalamasının (kriz öncesi) diğer alt boyutların puan ortalamalarına göre en yüksek değere sahip olduğu, en düşük puan ortalaması değerinin ise kriz esnası alt boyutunda olduğu belirlenmiştir. 51 yaş ve üzeri spor yöneticilerinin kriz öncesi hazırlık ve önleme beceri düzeyleri, 40 yaş ve altı olan spor

yöneticilerine göre daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar bizim çalışmamızla benzerlik göstermektedir, deneyimin kriz yönetiminde olumlu sonuçlandığını göstermektedir.

Sayın (2008) kriz yönetimi ölçeğinden elde edilen puanların okul yöneticilerinin yaş ve yöneticilik kıdemi değişkenleri bakımından karşılaştırılması sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu, yaşı ve yöneticilik kıdemi yüksek olan yöneticilerin genç ve daha az deneyimli olanlara göre kriz öncesi yönetim faaliyetlerinde daha etkin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar da bizim çalışmamızla benzerlik göstererek, deneyim ile kriz yönetimi arasında olumlu ilişki tespit etmişlerdir.

Aktaş (2014) çalışmasında: kriz esnasında karar verme becerisinin, öz saygısı yüksek olan bireylerde daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Bu sonuç bizim elde ettiğimiz verilerden olan, kendi kategorisinde ilk 3'e girme sonucu ile benzerlik göstermektedir. Şöyle ki; başarı hazzını yaşayarak kendine güveni artan bireylerin bu çalışmada ki öz saygısı yüksek bireyler gibi kriz yönetimi konusunda daha olumlu yaklaşım sergiledikleri görülmektedir.

Yaldız (2023) çalışmasında sporcuların cinsiyetine göre kriz yönetimi dönemlerinde fark tespit etmemiştir. Aynı çalışmada mesleki deneyim ve yaş değişkenlerine göre kriz yönetim dönemlerinde anlamlı farklılık tespit etmiştir ($p<0,05$).

Literatürde yöneticilerin kriz yönetimi anlayışıyla her türlü zorluk, kriz ve olumsuz durumlarla başa çıkabilecekleri vurgulanmaktadır (Cinnioğlu ve Ertoğrul, 2022). Ancak yaş, eğitim düzeyi, medeni durum ve sosyo-kültürel yapı gibi faktörlerle kriz yönetimi boyutları arasındaki ilişki veya algılanma düzeyini inceleyen çalışmaların literatürde yeterince bulunmadığı gözlemlenmektedir. Özgünay'ın (2022) banka çalışanlarıyla gerçekleştirdiği araştırma sonuçları, kriz yönetimi boyutları açısından eğitim, medeni durum ve çalışılan kurumun etkisinin anlamlı bir farklılık

göstermediğini rapor etmiştir. Benzer şekilde, Halk Eğitim Merkezi'nde görev yapan öğretmenlerle yapılan bir çalışma da kriz yönetiminin yaş, eğitim durumu ve hizmet yılı gibi değişkenlere göre farklılık göstermediğini vurgulamıştır (Beytekin ve Özkanlı, 2020).

Çalışmada, spor yöneticilerinin cinsiyet değişkenine göre kriz yönetimi dönemlerinde kadın ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır (Soysal, A., Paksoy, H.M. & Özçalıcı, M., 2011). Ancak, yöneticilerin cinsiyet değişkeni üzerindeki liderlik boyutlarıyla ilgili farklı bir çalışmada anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Bu durum, çalışmamızdaki yöneticilerin belirli bir bölgedeki üst düzey yöneticilerden oluşmasının ve dolayısıyla kriz deneyimlerinin daha fazla olabileceğinin bir sonucu olabilir. Benzer şekilde, Uzun'un banka yöneticileriyle ilgili çalışmasında da cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklar bulunmuştur. Bu farklılıkların nedeni, diğer çalışmalardaki yöneticilerin farklı bir sektörde üst düzey yöneticiler olmaları ve uzun süreli mesleki deneyimlere sahip olmaları olabilir.

Başka çalışmalarda, yaş, medeni durum, akademik kariyer ve yöneticilik süresi gibi değişkenler açısından kriz yönetimi dönemlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar görülmüştür. Kriz yönetimi, yöneticilerin karşılaştıkları krizlerde yaş, deneyim, eğitim gibi özelliklerin yönetim becerilerini nasıl etkilediğini düşündürmektedir. Ayrıca, yaş, medeni durum, hizmet süresi ve görev yapılan kurum gibi değişkenlerde genellikle anlamlı farklar bulunmuştur. Soysal, Paksoy & Özçalıcı'nın (2011) çalışmaları da benzer değişkenler üzerinde anlamlı farkların olduğunu göstermektedir. Bu da farklı meslek gruplarındaki yöneticilerin cinsiyet dışındaki faktörler açısından anlamlı farklılıklar sergilediğini göstermektedir.

Öte yandan, Işık'ın (2012) çalışmasında belirttiği gibi, 25-34 yaş aralığının kriz yönetim becerilerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler, bu yaş grubundaki yöneticilerin güncel olayları daha iyi takip etme eğiliminde olabileceğini ve kriz süreçlerini daha etkili bir şekilde yönetebileceklerini göstermektedir.

Atabay B. (2019) tarafından sağlık kurumlarında yapılan bir çalışma da kriz yönetim yeteneklerinde 40-44 yaş grubundaki yöneticilerin diğer yaş gruplarından daha iyi olduğunu ortaya koymuştur. Bu da meslek grupları arasındaki farklılıkların kriz yönetimi yetenekleri açısından yaş değişkeninde farklı anlamlı sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir. Eğitim düzeyi ve görev süresi değişkenlerindeki bulgular literatürdeki diğer çalışmalarla uyumlu görünmektedir.

Sonuç olarak; yağlı güreş organizasyonu yöneticileri, krizlerle başa çıkmak için yeterli ve başarılı spor geçmişine sahip olmalıdırlar. Kadın ya da erkek farklılığı gözetmeksizin yetki ve sorumluluklar verilmelidir böylece kriz yönetimi anlamında önemli mesafeler kat edilecektir. Bilgi ve yetenek açısından güçlü, özgüveni yüksek, liyakat sahibi güreşin içerisinden gelmiş spor yöneticilerine fırsatlar sunulmalı, imkanlar artırılmalı ve doğru karar verme süreçlerini desteklemek için uzman ekiplerle iş birliği yapılmalıdır. Ayrıca, araştırmada ortaya çıkan verilere göre, güreşçilerin başarıları ve sporla uğraşma yılları "kriz öncesi" oluşabilecek olumsuzlukları yönetmede oldukça etkili faktörlerdir. Bu sebeple güreş organizasyonlarının düzenlenmesinde mesleki kıdem sahibi ve uzun yıllar güreş geçmişi olan yöneticilerin daha başarılı olacakları öngörülmektedir. Bu durumda, daha tecrübeli olan yöneticilerin, diğerlerine deneyimlerini aktarması ve bilgi paylaşımının faydalı olabileceği düşünülebilir

KAYNAKÇA

Aba-Bulgu, M., & Islam, S. M. N. (2007, December). Modelling corporate financial crisis management: Optimal cashflow management in SMES. In 2007 IEEE International Conference on Industrial Engineering and Engineering Management (pp. 922-925). IEEE.

Açak, M. (2015). The Importance of motor tests in reducing the injury of children who are new to wrestling. *International Journal of Wrestling Science*, 5(1), 47-51.

Akkurt, M. (2008). Kahramanmaraş'ta yapılan geleneksel güreşlerin tarihsel gelişimi ve toplum tarafından algılanış biçimleri. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.

Albright, J. J., & Park, H. M. (2009). Confirmatory factor analysis using amos, LISREL, Mplus, SAS/STAT CALIS.

Alpman C. Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi. 1. Baskı, Ankara, Can Basın Yayın Ofset Matbaacılık. 2001; 34–40.

Aslaner, A. G., & ASLANER, D. A. (2020). Gelenekselden dijitale Türkiye’de reklamcılık. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(21), 17-30.

Atabay, B. (2019). Sağlık Kurumlarında Kriz Yönetimi ve Örnek Bir Uygulama (Master's thesis, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Atabeyoğlu, C. (2000). Geleneksel Türk güreşi ve Kırkpınar. İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları.

Bahodirovich, F. S. (2022). History of wrestling sports. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies*, 7, 219-223.

Bal, A. (2018). Culturally responsive positive behavioral interventions and supports: A process-oriented framework for systemic transformation. *Review of Education, Pedagogy, and Cultural Studies*, 40(2), 144-174.

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological review*, 84(2), 191.

Başaran ŞE, 1998. Eğitime giriş. Gözden Geçirilmiş Basım, Ankara, s. 13,

Başaran ŞE, 2000. Örgütsel davranış-insanın üretim gücü. Üçüncü Kez Yeniden Yazım, Ankara, Feryal Matbaası, s. 166, 167.

Bayraktar, G., & Tozoğlu, E. (2015). Güreş sporuna küreselleşme sürecinin etkileri. *Ağrı İbrahim Çeçen üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 1(2), 71-92.

Bayraktar, G., & Tozoğlu, E. (2015). Güreş sporuna küreselleşme sürecinin etkileri. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 71-92.

Bayuk, M., & Küçük, F. (2007). Müşteri tatmini ve müşteri sadakati ilişkisi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(1), 285-292.

Beytekin, O. F., & Özkanlı, A. (2020). Halk Eğitimi Merkezi Öğretmenlerinin VUCA Koşullarında Yeni Liderlik Becerilerinin İncelenmesi. *Journal of Social Research & Behavioral Sciences*, 6(12).

Blackman, D., & Ritchie, B. W. (2008). Tourism crisis management and organizational learning: The role of reflection in developing effective DMO crisis strategies. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 23(2-4), 45-57.

Blissmer, B., & McAuley, E. (2002). Testing the requirements of stages of physical activity among adults: the comparative effectiveness of stage-matched, mismatched, standard care, and control interventions. *Annals of Behavioral Medicine*, 24(3), 181-189.

Bossong, R. (2013). EU civilian crisis management and organizational learning. *European security*, 22(1), 94-112.

Brewer, B. W. (Ed.) (2009). *Handbook of Sports Medicine and Science Sport Psychology*. Blackwell Publishing. p. 1-6

Brown, N. A., & Billings, A. C. (2013). Sports fans as crisis communicators on social media websites. *Public relations review*, 39(1), 74-81.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). Örneklem yöntemleri.

Caldiero, C., Taylor, M., & Ungureanu, L. (2010). Organizational and media use of technology during fraud crises. *The handbook of crisis communication*, 396-409.

Carmeli, A. (2008). Top management team behavioral integration and the performance of service organizations. *Group & Organization Management*, 33(6), 712-735.

Carter, J. L., & Heath, B. H. (1990). Somatotyping: development and applications (Vol. 5). Cambridge university press.

Çavuşoğlu, H. (2019). Hematolojik sorunu olan çocuk ve hemşirelik bakımı. Çocuk sağlığı hemşireliği içinde (s. 247- 252). Ankara: Sistem Ofset

Cestou, J. (2020). The role of the agile leadership model as a competitive advantage for the future leader in the era of globalization and industrial revolution 4.0. Journal Perthane, 5 (3), 126-133.

Cinnioğlu, H., & Ertoğrul, R. (2022). Konaklama İşletmelerinde Çalışanların Çevik Liderlik Algılarının Örgütsel Özdeşleşme Üzerindeki Etkisinde İşe Adanmışlığın Aracılık Rolü: Antalya Örneği. Alanya Akademik Bakış, 6(3), 2599-2626.

Clingman, J. M., & Hilliard, D. V. (1987). Some personality characteristics of the super-adherer: following those who go beyond fitness. Journal of Sport Behavior, 10(3), 123.

Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Cömert, I. T., & Kayiran, S. M. (2010). Çocuk ve ergenlerde internet kullanımı. Çocuk Dergisi, 10(4), 166-170.

Coombs, W. T. (2007). Protecting organization reputations during a crisis: The development and application of situational crisis communication theory. Corporate reputation review, 10, 163-176.

Coombs, W. T., & Holladay, S. J. (2009). Further explorations of post-crisis communication: Effects of media and response strategies on perceptions and intentions. *Public relations review*, 35(1), 1-6.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1980). The empirical exploration of intrinsic motivational processes. In *Advances in experimental social psychology* (Vol. 13, pp. 39-80). Academic Press.

Diğer N, 2013. Spor yöneticilerinin karar verme stilleri ile problem çözme becerileri üzerine bir araştırma. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.

Doepel, D. G. (1991). Crisis management: the psychological dimension. *Industrial Crisis Quarterly*, 5(3), 177-188.

Durand-Bush, N., & Salmela, J. H. (2002). The development and maintenance of expert athletic performance: Perceptions of world and Olympic champions. *Journal of applied sport psychology*, 14(3), 154-171.

Durand-Bush, N., & Salmela, J. H. (2002). The development and maintenance of expert athletic performance: Perceptions of world and Olympic champions. *Journal of applied sport psychology*, 14(3), 154-171.

Erdoğan, N., & Kocaekşi, S. (2015). Elit sporcuların sahip olması gereken psikolojik özellikler. *Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 57-64.

Fediuk, T. A., Pace, K. M., & Botero, I. C. (2010). Crisis response effectiveness: Methodological considerations for advancement in empirical investigation into response impact. *The handbook of crisis communication*, 221-242.

Fıla, Uluslararası Güreş Kuralları, (2011). (Çev. Cicioğlu İ, Büyükerşen E.), Türkiye Güreş Federasyonu, Ankara.

Fraenkel R.J. & Wallen E.N. (2006) How to Design and Evaluate Research in Education. McGraw-Hill, NewYork.

George, D. & Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference (17.0 update). Boston: Pearson.

Gilpin, D. R., & Murphy, P. J. (2008). Crisis management in a complex world. Oxford University Press.

Glaeser, E. L., & Gottlieb, J. D. (2006). Urban resurgence and the consumer city. Urban studies, 43(8), 1275-1299.

Greenleaf, C., Gould, D., & Dieffenbach, K. (2001). Factors influencing Olympic performance: interviews with Atlanta and Nagano US Olympians. Journal of applied sport psychology, 13(2), 154-184.

Günay M, Cicioğlu İ. Spor Fizyolojisi, Gazi Kitabevi, Ankara: Baran ofset, 1.baskı, 2001.

Gündüz, N., Sevim, Y., & Hazır, T. (2002). Elit Erkek Hentbolcularda Hazırlık Dönemi Öncesi, Hazırlık Dönemi Sonrası ve Müsabaka Dönemi Sonrası Dönemler Arasında Maksimal Laktik Asit ve Anaerobik Eşik Değişim Düzeyleri. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7(2), 3-10.

Güven, O., & Keskin, A. (2001). Remodelling following condylar fractures in children. Journal of Cranio-Maxillofacial Surgery, 29(4), 232-237.

Holladay, S. J. (2010). Are they practicing what we are preaching? An investigation of crisis communication strategies in the media coverage of chemical accidents. *The handbook of crisis communication*, 159-180.

Holmes IV, J. H., Lieberman, J. M., Probert, C. B., Marks, W. H., Hill, M. E., Paull, D. L., ... & Hall, R. A. (2001). Elevated intestinal fatty acid binding protein and gastrointestinal complications following cardiopulmonary bypass: a preliminary analysis. *Journal of Surgical Research*, 100(2), 192-196.

İmamoğlu AF, Karaoğlu E, Erturan EE, 2007. Türkiye’de spor kulüplerinin yapısal nitelikleri ve temel problemleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi*, 12, 3, 35-61.

İmamoğlu, O., & Taşmektepligil, M. Y. (1997). Türk kültüründe spor. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 10(1), 145-150.

İnal AN, 2000. *Beden eğitimi ve spor bilimine giriŞ*. Konya, Desen Ofset Matbaacılık, s.72-85.

İnan, B. (2013). Değişen güreş kuralları çerçevesinde 2011 dünya Serbest güreş şampiyonasının Teknik Analizi (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey).

Irimieş, C. (2016). Effective communication in crisis situations. *Journal of Media Research-Revista de Studii Media*, 9(26), 115-121.

Işık, E., & Kıraci, M. (2012). 2008 Küresel Finansal Krizin İşletmelerin Çalışma Sermayeleri Üzerindeki Etkilerinin Oranlar Aracılığıyla Tespiti: İMKB’de Bir Araştırma. *Journal of Accounting & Finance/Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (54).

Jamal, J., Abu Bakar, H. (2015), The mediating role of charismatic leadership communication in a crisis: A Malaysian example. *International Journal of Business Communication*, 20(1), 26-44.

Jaques, T. (2012), Crisis leadership: A view from the executive suite. *Journal of Public Affairs*, 12(4), 366-372

Karahüseyinoğlu, M. F. (2008). Geleneksel Türk spor kamuoyunun profilinin belirlenmesi. *Sport Sciences*, 3(2), 66-74.

Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi -Kavramlar, İlkeler, Teknikler-*, Nobel Yayın Dağıtım, 8. Basım, Ankara.

Konter, E. (2006). *Spor Psikolojisi El Kitabı*. Nobel Yayıncılık, Ankara.

Kroll, W., & Crenshaw, W. (1970). Multivariate personality profile analysis of four athletic groups. In *Contemporary psychology of sport: Proceedings of the second International Congress of Sport Psychology* (pp. 97-106).

Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. Springer publishing company.

Lee, Y. J., & Harrald, J. R. (1999). Critical issue for business area impact analysis in business crisis management: Analytical capability. *Disaster Prevention and Management: an international journal*, 8(3), 184-189.

Linaza, M., Moran, K., & O'Connor, N. E. (2013). Traditional Sports and Games: A New Opportunity for Personalized Access to Cultural Heritage. In *UMAP Workshops* (pp. 1-6).

Liu, Y., Lee, J. M., & Lee, C. (2020). The challenges and opportunities of a global health crisis: the management and business implications of COVID-19 from an Asian perspective. *Asian Business & Management*, 19, 277-297.

Mahoney, M. J., & Suinn, R. M. (1986). History and overview of modern sport psychology. *The Clinical Psychologist*.

Mazzei, L. A., & Jackson, A. Y. (2012). Complicating voice in a refusal to “let participants speak for themselves”. *Qualitative inquiry*, 18(9), 745-751.

Miller, J. T., & McAuley, E. (1987). Effects of a goal-setting training program on basketball free-throw self-efficacy and performance. *The Sport Psychologist*, 1(2), 103-113.

Mitroff, I.I. and Anagnos, G. (2001), *Managing Crisis before They Happen: What Every Executive and Manager Needs to Know about Crisis Management*, New York: American Management Association.

Munro, B. H. (2005). *Statistical Methods For Health Care Research*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 351-76.

Nadiem, İ. (1968). *Trace of Turkey in Indian Wrestling*.

Narbay M Ş (2006) *Kriz İletişimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Nicholls, J. G. (1984). Achievement motivation: Conceptions of ability, subjective experience, task choice, and performance. *Psychological review*, 91(3), 328.

Okay, E. (2002). *Türk bankacılık sektöründe risk ve kriz*.

Öngel, H. B. (2001). Gelişim sürecinde erken iç Asya Türk okçuluğu. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(2).

Pauchant, T. C., Mitroff, I. I., & Ventolo, G. F. (1992). The dial tone does not come from God! How a crisis can challenge dangerous strategic assumptions made about high technologies: The case of the Hinsdale telecommunication outage. Academy of Management Perspectives, 6(3), 66-79.

Pearson, C. M., Misra, S. K., Clair, J. A., & Mitroff, I. I. (1997). Managing the unthinkable. Organizational dynamics, 26(2), 51-64.

Radloff, R. (1961). Opinion evaluation and affiliation. The Journal of Abnormal and Social Psychology, 62(3), 578.

Rejeski, W. J., & Brawley, L. R. (1988). Defining the boundaries of sport psychology. The Sport Psychologist, 2(3), 231-242.

Şahin, F. (2012). Büyük adam düşüncesinden liderlikte özellikler kuramına kavramsal bir bakış. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 13 (1), 141-163.

Şahin, M. (2006). Beden eğitimi ve spor sözlüğü. İstanbul: Morpa Yayınları.

Şahin, M. (2009). Spor ahlakı ve sorunları (2. Baskı). İstanbul: Evrensel Basım Yayınları.

Serdar, İ., (2013). Havayolu ile Seyahat Eden Yolcuların Haklarına Dair Yönetmelik Kapsamında Yolcuların Hakları The Passengers' Rights under the Regulation about the Rights to the Passengers Travelling by Air. Journal of Yaşar University, 8 (Özel), 2327-2421.

Sezgin, F. (2003). Kriz yönetimi. Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1), 181-195.

Shrivastava, P., Mitroff, I., & Alpaslan, C. M. (2013). Imagining an education in crisis management. Journal of Management Education, 37(1), 6-20.

Simola, S. (2003). Ethics of justice and care in corporate crisis management. Journal of Business Ethics, 46, 351-361.

Şimşek, Ö. F. (2007). Yapısal eşitlik modellemesine giriş, temel ilkeler ve lisrel uygulamaları. Ankara: Ekinoks.

Siomkos, G. J., & Kurtz, G. (1994). The hidden crisis in product-harm crisis management. European journal of marketing, 28(2), 30-41.

Soysal, A., Paksoy, H. M., & Özçalıcı, M. (2011). Kriz yönetiminde liderlik yeteneğinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi.

Sumer, H. ve Pernsteiner, PE., Helmut, 2009, Kriz Yönetimi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s 128.

Tanrısevdi, A. (2004). Seyahat Acentalarında Kriz Yönetimi. Turizm ilkeler ve Yönetim, Editörler: Yüksel, A. ve Hançer, M., Ankara: Turhan Kitapevi.

Tekin, Mahmut & Zerenler, Muammer (2008), İşletmelerde Kriz Yönetimi, Nobel Yayın Dağıtım, Konya.

Tunçsiper, B., & Dikili, G. (2010). Küresel Ekonomik Kriz Çerçevesinde İşletmelerde Kriz Yönetimi ve Balıkesir İli Örneği. *Journal of Management and Economics Research*, 8(14), 1-14.

Türkmen, M., & İşbilir, U. (2014). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin sosyo-demografik özellikler açısından incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 18-28.

Tutar, H., Altınöz, M., & Çakıroğlu, D. (2011). Is ethical leadership and strategic leadership a dilemma? A descriptive survey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 24, 1378-1388.

Tüz, M. V. (2004). Değişim ve kaos ortamında işletme davranışı. Alfa Akademi.

Vallerand, R. J., & Losier, G. F. (1999). An integrative analysis of intrinsic and extrinsic motivation in sport. *Journal of applied sport psychology*, 11(1), 142-169.

Vealey RS. (1988). Sport-Confidence and Competitive Orientation: An Addendum on Scoring Procedures and Gender Differences. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 10(4), 471-478.

Vealey, R. S. (1986). Conceptualization of sport-confidence and competitive orientation: Preliminary investigation and instrument development. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 8(3), 221-246.

Weinberg, R. S., & Gould, D. (2023). Foundations of sport and exercise psychology. Human kinetics.

Yetim AA, 2000. Sporun sosyal görünümü. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1, 63-72.

Yetim AA, genel Ö, 2001. Türkiye’de spor yöneticisi yetiştirme faaliyetlerinin görünümü. Milli Eğitim Dergisi, 150, 22-30.

Yıldıran, İ. (2000). Geleneksel Yağlı Güreşin, Kültürel, Yapısal ve Bilimsel Açıdan Modern Minder Güreşi ile Farklılıklarının Değerlendirilmesi. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 5(1).

EKLER

Ek 1. Kriz Yönetim Ölçeği

KRİZ YÖNETİMİ ÖLÇEĞİ

Değerli Sporcu,

Bu ölçek akademik araştırmalarda kullanılacak olup, bilgileriniz kimse ile paylaşılmayacaktır. Verdiğiniz samimi cevaplar için teşekkür ederiz.

Araştırmacı: Faruk AKKOYUN Danışman: Doç. Dr. Cüneyt TAŞKIN

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Cinsiyet: ()Kadın ()Erkek

Yaşınız: (.....)

Güreş Kategoriniz: ()Yağlı Güreş ()Minder Güreşi

Ekonomik Geliriniz: ()Düşük ()Orta ()Yüksek

Kaç Yıldır Güreş ile Uğraşıyorsunuz? ()1-5 Yıl ()6-10 Yıl ()11 Yıl ve Üzeri

En İyi Başarı Dereceniz: ()Kategorimde İlk 3'e Girdim ()Kategorimde İlk 3'e Giremedim

ÖLÇEK SORULARI

	(1) KESİNLİKLE KATILMAM	(2) KATILMAM	(3) KARARSIZIM	(4) KATILIRIM	(5) KESİNLİKLE KATILIRIM
1. Kurumumuz yöneticileri, kriz yönetimi hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	1	2	3	4	5
2. Kurumumuzda krizler, kriz yönetimi ekibi ile yönetilir.	1	2	3	4	5
3. Kurumumuzda krizi başarı ile yönetebilecek tecrübeli personel mevcuttur.	1	2	3	4	5
4. Kriz yönetim ekibinin rol, sorumluluk ve hedefleri açık bir şekilde belirlidir.	1	2	3	4	5
5. Kriz yönetimini kolaylaştırabilmek için, kriz senaryolarımız mevcuttur.	1	2	3	4	5
6. Kriz senaryoları hazırlanırken tüm bireylerin katkısı sağlanır.	1	2	3	4	5
7. Kriz öncesinde olası senaryolar için tatbikatlar yapılmaktadır.	1	2	3	4	5
8. Kriz plânı, hangi krize karşı ne tür tedbir alınması gerektiğini ortaya koyar.	1	2	3	4	5
9. Kriz plânımızın olması, kriz anında yaşanacak belirsizliği azaltmaktadır.	1	2	3	4	5
10. Kriz esnasında, tüm paydaşların görüş/şikayetleri dikkate alınır.	1	2	3	4	5
11. Kriz esnasında, tüm karar verme süreçlerinde kullanılan sistematik bir yöntem vardır.	1	2	3	4	5
12. Kriz esnasında, iyi organize olan fonksiyonel ekiplerimiz vardır.	1	2	3	4	5
13. Kriz esnasında, olay/vaka raporlama mekanizması vardır.	1	2	3	4	5
14. Kriz esnasında, karşılaşılabileceğimiz vakalar için hızlı bir müdahale süreci vardır.	1	2	3	4	5
15. Kriz esnasında, çalışanlarımızı iyileştirme/koruma planları geliştirilmiş ve etkin bir şekilde uygulanmaktadır.	1	2	3	4	5
16. Kriz esnasında, etkin bir kurum içi/dışı haberleşme sistemimiz vardır.	1	2	3	4	5
17. Kriz esnasında, işin yapılması için her türlü donanım/teçhizat temin edilmektedir.	1	2	3	4	5
18. Kriz esnasında, bilgi ve becerilerimizi kullanma fırsatı sağlanmaktadır.	1	2	3	4	5
19. Kriz esnasında, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik her türlü tedbir alınmaktadır.	1	2	3	4	5
20. Kriz sonrası durum analizleri sonucunda gerekli yönetsel değişiklikler yapılır.	1	2	3	4	5
21. Kriz sonrası çalışanlara yeni görev ve sorumluluklar verilir.	1	2	3	4	5
22. Kriz sonrası kurum içi gerekli eğitimler verilir.	1	2	3	4	5
23. Kriz sonrası kurumun ihtiyacı olan kaynaklar temin edilir.	1	2	3	4	5

(1)Kesinlikle Katılmam (2)Katılmam (3)Kararsızım (4)Katılırim (5)Kesinlikle Katılırim

Ek 2. Etik Kurul Onayı

